

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno
v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENEK

Cene Inseratov:

Enostolpna petlinjska vrsta
mal/oglasil po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm. višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglasil v uradniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenredno
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poštovina plačana v gotovini.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Proslava petletnice slovenskega vseučilišča.

Včeraj se je izvršila slovesna proslava petletnice slovenske univerze v univerzitetni zbornici. Inicijativa za to proslavo je izšla iz vrst akademikov, ki so hoteli s tem dokumentirati svojo radost nad procvitanjem najvišjega prosvetnega zavoda Slovenije, za katerega se je toliko boril slovenski narod.

Proslavo je otvoril predsednik društva tehnikov Kuliš z uvodnim govorom, v katerem se je spominjal hvalečnosti akademske družine do svojih profesorjev, ki so se odzvali klicu domovine ter z mladeniškim veseljem ustvarjali čudovita dela, kajti oni so v par letih takorekoč iz nič ustvarili cvetočo univerzo v največje veselje in ponos dijaštvu ter slovenskemu narodu. Dijaštvo dobro ve za njihovo veliko delo, ve pa tudi za svojo nalogo, da to idealno delo svojih profesorjev nadaljuje in izpopolnjuje. Da se te svoje naloge v resnici dobro zaveda, priča današnja proslava, ki hoče dati delu profesorjev primeren poudarek in zahvalo, dijake pa ohrabriti in navdušiti za delo za svojo univerzo.

Po teh uvodnih besedah je pozdravil navzočega prorektorja dr. Kidriča, gospode dekane in ves proforski zbor. Nadalje je še pozdravil navzoče dostojanstvenike, prvobornitelja za ustanovitev univerze dr. D. Majarona, zastopnika diplomatskega zbora generalnega konzula dr. Beneša, zastopnika armade generala Stojanoviča, velikega župana Baltiča, zastopnika mestne občine dr. Zarnika in polnoštevilno zbrane tovariše.

Na pozdrave predsednika Kuliša je odgovarjal g. prorektor dr. Kidrič, ki je izrazil svoje veselje nad praznovanjem petletnice, posebno ker je inicijativa in delo za proslavo izšlo iz akademskih vrst. Zahvalil se je v imenu proforskega zbora za pozdrave in priporočil akademikom, naj tudi v bodoče praznujejo jubileje svojega najvišjega znanstvenega zavoda.

Kot prvi slavnostni govornik je nastopil filozof Vatovec, član katoliškega akademskega društva »Zarje«, ki je v pesniško lepem in misli polnem govoru očrtal vso dolgo borbo slovenskega naroda za svoje vseučilišče od prvih početkov do današnjih dni.

SLAVNOSTNI GOVOR AKADEMIKA VATOVCA.

Ideja univerze kot narodno-kulturne postojanke je zazarela tudi na našem slovanskem jugu in je dobila svoje konkretne oblike ravno takrat, ko se je l. 1874. otvorila zagrebška univerza, ko je pričetkom našega stoletja belgrajska visoka šola iz leta 1863. privzela obliko popolne univerze in ko so v višji pedagoški tečaj v Sofiji leta 1887. bile položene klice bodočega univerzitetnega razmaha.

In mi? Pastorki! Imeli, a izgubili, kakor da ne bi bil v Ljubljani osnoval uže protireformacijski duh tvorne cerkvenosti jezuitskega kolegija z modro- in bogoslovno fakulteto! Dasi je bil ta razvoj l. 1784. prekinjen, je vendar našel svojo skladno kontinuiteto v modroslovni fakulteti, ki si jo je bil izprosil računajoči egoizem kranjskih deželnih stanov od Jožefa II., ker jim je bilo samo do uradnikov, ter v bajni triletni epizodi, ko je diktatorska gesta genijalnega Korzikanca kakor čez noč postavila pred nas popolno vseučilišče, da smo se uživali v položaj šele takrat, ko je francoska Ilirija z univerzo vred že davno švignila mimo nas. Ali ravno iz tistih skromnih znanstvenih poizkusov »Akademije operosorum« ter njenega organskega nadaljevanja v znanstveno-filološkem apostrofu Zoisovega kroga je prišlo veliko razodetje, ki je govorilo o notranji nujni znanstveni stvaritelnosti. Po dvostrujni paralelnosti Kopitarjeve »Societas slovenica« na eni ter kongenjalnosti Čopovega klasicizma in Prešernove romantike na drugi strani smo vzšli v zarjo najsilnejše fluktuacije evropskih mas l. 1848., ko si je prvi akademski mladina kirurško-medicinske in modroslovne fakultete priborila preko licejskega rektorata slovenska pravoslovna predavanja iz državljanskega in kazenskega prava. Samo pesek v oči! Že naslednjega leta 1849. sta se namreč uki-

nili modroslovna in medicinsko-kirurška fakulteta; istega leta so prenehala slovenska pravoslovna predavanja in se je pravna fakulteta z bogoslovno vred prenesla v Gradec, da tam po petletnem obstoju leta 1855. v izolaciji izhira.

Razkrhanost čitalnične komodnosti in enodnevnosti političnega programovanja je našlo svojo najbolj podčrtano in najenergičnejšo antitezo v vzburkanosti leta 1867., ko je na ljudskih taborih l. 1867., osobito na onem v Sempasu, leta 1868., osobito na onem v Brdih, Sevnici, Ljutomeru in na ljubljanskem polju, in na onih leta 1870. zazvenelo v ljudski duši z vso silo: univerza; ko se je zazdelo, da so se vse takratne politične formule podredile eni vrhovni maksimi — zahtevi po lastni univerzi.

Če je tisto jedro kopičenje kulturnih zakladov za Jurčiča, Jenka, Levstika in Stritarja pripravljalo generalni naskok leta 1898., — ko se je v ljubljanski mestni posvečevalnici zavzel za ljubljansko vseučilišče pokojni dr. I. Tavčar; ko se je naslednjega dne 4. februarja dvignil v brambo ljubljanske vseučiliške ideje dr. D. Majaron; ko je kranjski deželni zbor dovolil vsoto 500.000 K za ljubljansko univerzo in je sledil ljubljanski občinski svet z vsoto 100.000 K; ko je skupno zastopstvo Slovenske Maticice, društva Travnik in ljubljanskih bogoslovskih profesorjev v popolnem soglasju predložilo po posebni deputaciji dunajski vladi spomenico, v kateri se zahteva ustanovitev ljubljanske univerze in ko je 28. dec. posebna deputacija, sestavljena iz deželnega glavarja pl. Detele, prevzvišenega vladike dr. A. B. Jegliča, dr. D. Majarona in poslanca Povšeta zaman potrkala na cesarska vrata dunajskega dvora — potem je bilo jasno, da je energija te akcije preprečila, da bi ob zatonu stoletja tonilo tudi naše vseučiliško vprašanje. Ob zatonu 19. stoletja in zarji našega stoletja namreč je postalo to vprašanje latentna hotnja, eminentno politično vprašanje ter izraz kolektivne volje največjih naših mož dejanja, naše politično in kulturno rejevanje. Epizodnost in perijodičnost se je morala umakniti sistemu in organizaciji.

Dogodki na moški univerzi, kjer so nemški burši preprečili italijanska pravoslavna predavanja, so sprožili vprašanje laške pravne fakultete v Trstu. Bili smo izzvani! Tista zablodna ideja izvoljenstva pa je na graški in dunajski univerzi nečista mržnja do neznosnosti. Po diktatu burševskih odborov dvanajstih letih so se na oglasnih deskah nemških društev trgali dvojezični napisi; se je dovoljeval vstop na univerzo šestokrat proti legitimaciji Südmarke in Schulvereina in je zabraja burja burševskih žilovk ter gorjač. Bili smo izzvani!

Ali odgovorila je naša parlamentarna delegacija na Dunaju, ko so dr. Susteršič, dr. Ferjančič in dr. Ivčević v posebni spomenici terjali od dunajske vlade, da predloži parlamentu načrt, po katerem se zamajči ustanovitev vseučilišča v Ljubljani za vse južne Slovane in ko se je naša parlamentarna delegacija postavila na neomajno stališče, da je rešitev italijanskega vseučilišča nemogoča brez rešitve našega vseučiliškega vprašanja. In tudi v kranjskem deželnem zboru se je leta 1909 dvignil profesor Evgen Jarc s predlogom, da se v Ljubljani osnuje vseučilišče z bogoslovno, modroslovno in pravoslovno fakulteto ter z izrecnim poudarkom, da je italijanska pravna fakulteta v Trstu nemogoča.

Odgovorila je slovenska javnost v svojih publikacijah, revijah ter v svojem dnevnem časopisju; odgovorilo je slovensko ljudstvo po svojih društvi, korporacijah ter županstvih, ki so neprenehoma vlagala na dunajsko vlado peticije za vseučilišče v Ljubljani.

Odgovorila pa je tudi akademska mladina v Gradcu, na Dunaju in v Pragi: za lastno vseučilišče v Ljubljani — Triglav, Zarja in Tabor v Gradcu v eni fronti; za lastno vseučilišče v Ljubljani — Slovenija, Danica in Sava na Dunaju v eni fronti; za lastno vseučilišče v Ljubljani — Ilirija, Dan in Adrija v eni fronti.

Ideja ljubljanskega vseučilišča je prešla iz ljubljanske občinske svetovalnice v kranjski deželni zbor ter v avstrijski parlament pred medslóvanski forum; »Slovenska zveza« je bila, ki je za Körberjevega kabineta postavila kot conditio sine qua non za opustitev obstrukcije zahtevo trofakultetnega vseučilišča v Ljubljani.

Morda da je med nami samimi obstajala odvojenost mišljenja: ali koncentracija slovenskega akademskega slušateljstva ter slovenskih docentov na eni izmed nemških avstrijskih univerz; ali provizorij slovenskih fakultetnih paralel na praški ali pa provizorij slovenskih fakultetnih paralel na pravoslavni jagelonski krakovski univerzi. Morda da je med nami samimi vladala nejasnost: ali slovenska pravna fakulteta v Ljubljani, ali slovenska pravno-trgovska fakulteta v Trstu, ali trofakultetno vseučilišče v Ljubljani, ali utrakvistična univerza v Trstu. Ali ta odvojenost mišljenja ni bolela — je krepila.

Boleli so očitki, da nimamo zgodovine, jezika, znanosti in kulture. In vsako med nami ve, da nam je bila delež zgodovina, kakor je nima noben evropski narod: zgodovina stoletnih vic. Kolikokrat so nas poljubovali in objemali, ker so mislili, da ne bomo ob spominu na poljube in objeme čutili udarec, ki so imeli slediti. In naši duševni velikani — naši Močniki, Kopitarji, Miklošiči, Oblaki in Kreki so morali v tujino, da se nikdar ne povrnejo nazaj, ker jim je bila domovina sirota. »V tujino hodite, domovina pa jim umira; ali domovina ima pravico do svojih, pokliče jih prek ali slej.« Nismo imeli svoje formalne Akademije znanosti in umetnosti, ki bi bila pripravila duševno podlago za ustanovitev ljubljanske univerze. Vseeno pa lahko rečemo, da smo v delokrogu, delu in uspehih naše Slovenske Maticice, Muzejskega društva, Zgodovinskega društva v Mariboru, Lecnove družbe, društva Pravnik in Zdravniškega društva imeli svoj literarni, historični, prirodoslovni, narodopisni in filozofski oddelek svoje faktične Akademije znanosti in umetnosti.

Ob tem kolebanju so zašviglili plamen, nas je objela groza štirih let. Krek, Cankar in Dermota so hodili pred nami. Ko smo pa bili najbolj potrebni, da prisluškujemo veličastvu njihove besede, jih ni bilo več med nami. Kakor na bergljah smo šli v bodočnost.

Še se ni v prevratnih dneh niti pričelo tisto radikalno premikanje evropskih geografskih ploskev in še so preko naših pokrajin hrumeli tisoči in tisoči avstrijskih frontnikov, ko je s stopnjevano vohemeno bruhanila na dan tista latentna hotnja univerze v Ljubljani. Po prvi anketi 23. novembra 1918, ki se je pečala z vprašanjem o študiju naših visokošolcev, je pokojni dr. Karel Veršovšek, takratni poverjenik za uk in bogočasje otvoril posebno vseučiliško komisijo, ki naj bi imela izvesti vsa pripravljala dela za ustanovitev vseučilišča v Ljubljani. 5. decembra 1918 so se v vladni palači na Bleiweisovi cesti zbrali možje z našim vseučiliškim starostom dr. D. Majaronom na čelu, ki so bili do zadnjih konsekvenc odločeni, da ne gredo narazen, dočler ne izvedejo vseučiliške akcije do njene popolne realizacije.

Troetapno se je izokviril program te vseučiliške komisije, ki je bila sestavljena iz slovenskih docentov ter zastopnikov peterofakultetnega študija. Če je bilo v prvi razvojni etapi (od dec. 1918—febr. 1919) vprašanje ljubljanskega vseučilišča še labilno in če se je to vprašanje reševalo v smislu slovenskih fakultetnih paralel, ki naj bi se po pet- do šestletni dobi avtomatsko preselile v Ljubljano, je v drugi etapi (od febr. do 17. julija 1919) docela prevladal širši okvir popolnega vseučilišča v Ljubljani. Potem, ko se je v tej vseučiliški komisiji sestavil načrt ljubljanske univerze in ko se je po nalogu poverjenišva za uk in bogočasje sestavilo petero fakultetnih subkomisij, je bilo prizadevanje zlomiti nejasnost položaja tako silno, da se je že 19. maja 1919 otvoril na državni obrtni šoli visokošolski tehnični tečaj z uvodnima predavanjima inž. dr. Vidmarja in univ. prof. dr. R. Zupančiča; navzlic krizi v aprilu, ko

se je zastopstvo treh slovenskih strank izreklo za nujnost ljubljanskega vseučilišča.

Obzorje se jasnilo. Ko je 2. jul. 1919 sprejel ta vseučiliški načrt ministrski svet v Belgradu, je bil led prebit. 17. jul. 1919 se je ta zakonski načrt sprejel pri drugem branju v ustavotvorni skupščini. Zakon o univerzi kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki določa v svojem drugem členu, da se ima otvoriti ljubljanska univerza že jeseni 1919, je bil podpisan po regentu Aleksandru 23. jul. 1919. Dogodki so se vrstili z mrzlično jadrnostjo. Ko je 31. avg. sledilo še imenovanje prvih vseučiliških profesorjev, se je nahajala vseučiliška komisija v svojem prehodnem štadiju do univerzitetnega sveta, ki se je sestavil 18. sept. 1919 iz novoimenovanih vseučiliških profesorjev. Vseučiliška komisija pa je ob svoji likvidaciji 20. sept. 1919 s ponosom zrla na svoj ogromni uspeh.

V Sloveniji, v Jugoslaviji se je pojavila nova juristična oseba, veličastna »Univerzitas«, ki jo moramo sedaj pozdravljati, spoštovati in negovati vsekdar. (D. D. Majaron na seji vseučiliške komisije 11. sept. 1919.)

9. okt. je izšel proglas na akademsko slušateljstvo za vpis na univerzo in 12. nov. 1919 je završalo na ljubljanski univerzi: Habemus rectorem.

Dr. Plemelj je bil prvi rektor naše univerze; dr. R. Zupančič njen prvi prorektor; dr. Fr. Ušeničnik, dr. R. Nachtingall, dr. K. Hinterlechner, dr. A. Serko njeni prvi dekani.

Akademska mladina se je odzvala pozivu univerzitetnega sveta. In vendar je na to mladino, ki je poleg praznih žepov prinesla s seboj na univerzo še tisto povojno prokletstvo najhujšega pesimizma, moralo učinkovati tišto akademsko družinstvo, seminarsko prijateljstvo in neprisliljena demokratičnost učiteljev: tudi najboljši srče duše so uzrle v zatiju naših seminarjev, inštitutov in laboratorijev realnost velikih snutij, možnost veličastnih osnutij, ki se morajo izvršiti, najsibotudi pod parolo: narod za univerzo. Zakaj država vsega ne zmore.

In izoblikovalo se je verovanje akademске mladine.

Njeno politično verovanje: Univerza v Belgradu — simbol; univerza v Zagrebu — simbol; univerza v Ljubljani — simbol. Simbolnost treh sestra — afirmacija velikega historičnega akta 1. decembra 1918. Prešlo bo nekaj časa, in dogodilo se bo, da bo lahko zastopnik akademске mladine iz tega mesta ob slični proslavi lahko izjavil: univerza v Sofiji — tudi simbol! (Velik arlavs.)

Njeno kulturno verovanje: Naša univerza ne more biti samo fabrika kopice uradnikov in tjavendanske inteligence; v stikališču treh evropskih kultur ji ob neobhodnosti stvarjanja specifično slovanske kulture gre visoka naloga posredovališča. Njeno neomajno verovanje: Veličina domovine, bogastvo duševnih zakladov, neizčrpnost politične intuicije ter širokookvirnost gospodarskih programov — vse bo bodočnost merila po dekadah vrhovne trojice kulturnih institucij: belgrajske, zagrebške in ljubljanske univerze.

Govornik je žel za svoj govor burno pohvalo navzočih dostojanstvenikov, še bolj pa od svojih tovarišev, ki so ga navdušeni sprejeli v sredo.

Temu govoru je sledil govor g. jurista Levsteka, člana »Danice«, ki je približno izvajal sledeče:

UNIVERZA IN NAROD.

»Slovenija daj svojim sinom mesto, da uka žejo si doma gasé: srce ohranijo narodu zvesto, moči si za življenja boj utrdé: Za drugimi Slovencem ne ostani, grad vedam dvigni se v beli Ljubljani!«

Josip Stritar.

Univerze imajo po svoji organizaciji namen, podajati človeštvu izsledke razmišljanja učenjakov o vseh naravnih pojavih okoli človeka in v njem. Mnogo in mnogo uspehov in neprecenljivih zaslug morejo zaznamovati za celo človeštvo, za

državo in narod. Njihovo delo je blagoslov za celokupno človeštvo in za kulturo vsakega posameznega naroda. Narodi in države črpajo iz vira uspehov trudapolnega in plodovitega dela učenjakov, ki posvečajo vse svoje moči znanosti, resnici.

Znanost je že po svojem bistvu mednarodna. A narodi hočejo imeti v svojem hrepenenju po spoznanju resnice žarišča vede v svoji sredi, da tam goje kulturo, ki ni samo mednarodna, ampak tudi narodna, ki mu pomaga, da spozna bližje in globlje samega sebe.

Tudi slovenski narod je tako srečen, da more proslavljati po desetletjih boja za ognjišče narodne prosvete obletnico svoje univerze na lastnih tleh, v prostorih lastne univerze!

Narod slovenski, po pravici proslavlja tudi ti ta dan! To je dan stoletnega tvoje truda, tvoje dela, tvoje stremjenja, tvoje vztrajnosti, dan tvoje duševne moči in tvoje značaja — dan tvoje upanja!

Naravna pravica narodova je, da živi, da dviga kulturo svojega duha in volje.

Kakor je ta pravica naravna, tako se je tudi ves narod in vsak posamezni poslužuje: kmet, delavec, obrtnik, inteligent: vsak po svoje, vsi za vse. Kmet, ki živi v neposredni zvezi z grudo in črpa iz nje darove Stvarnikove, ki preizkuša rodovitnost zemlje, ki seje v strahu in znanje v zadovoljstvu, ki je poln veselja in ponosa nad uspehi dela žuljeve roke in vztrajne volje, ki gleda stvariteljsko svojega truda, on je, ki ustvarja narodu fizične in moralne duševne dobrine, ki jih drugi ne more. In delavec je odprl površje zemlje, da črpa njene zaklade in jih obdeluje v svrhu narodovih potreb. V rudokopih in tovarnah si briše potne srage, da pomaga sebi in oskrbuje narod z delom svojih rok. Obrtnikovi iznajdljivosti in spretnosti se ima narod zahvaliti za številne naprave v službi življenja. In inteligent? Iz tega naroda je izšel in narod ga hoče imeti: da dela z umom in srcem zanj, da pregleda ogromno delo njegovo, da vidi njegovo voljo, da spozna njegova stremjenja, da občuduje njegovo vztrajnost, spozna njegov značaj: da upa in ustvarja z njim, z njegovo pomočjo in sodelovanjem.

Težka in odgovornost polna je njegova naloga. Ne zmore je brez narodove pomoči.

A narod slovenski, čigar življenje in udejstvovanje je bogato duševnih in telesnih vrlin, je bil v stanu, ustvariti pogoje, da vstopi v vsakem oziru v krog kulturnih narodov, da z njimi sodeluje in živi v plemeniti tekmi. Ta narod je toliko vreden, da čuti potrebo po svojem najvišjem kulturnem zavodu in da vzgoji doma svojo inteligenco.

V narodovem življenju se pojavljajo vprašanja in težki problemi, ki terjajo rešitve od znanstvenih zavodov. Ti naj čuvajo narod pred zmotami in zablodami, naj mu kažejo pota resnice.

V življenju nastajajo vprašanja, ki jih ljudstvo čuti, a na nje ne ve odgovora, a so življenjska vprašanja naroda in države. Za rešitev takih vprašanj je treba pomoči učenjakove, ki išče resnice, zaklenjen v svojo kamrico, prost vplivov vrveža življenja; in v miru in pod zaščito svobode podaja odgovore kot služabnik resnice, ne oziraje se ne na desno, ne na levo, ne na desno.

V razvoju civilizacije se pojavljajo vedno nove panoge človeškega delovanja in udejstvovanja. Nastanejo nova vprašanja gospodarskega, socialnega, npravnega, prosvetnega, narodnega, političnega značaja, vprašanja miru in svobode. Če pri reševanju takih vprašanj ne sodelujejo univerze neposredno, pa pri slehernem sodelujejo posredno, in vpliv njihovega dela je tem močnejši in trajnejši, čim več je v njem resnice, dobrote in lepote. Da, v tem vidi naš slovenski narod veličino svojega najvišjega kulturnega zavoda, da ga vodi k idealnemu življenju: da podaja načela socialne pravičnosti, načela o človeka vrednem mirnem sožitju vseh stanov; da goji dobrine verstva; da prisodi npravnosti veljavo v javnem in zasebnem življenju; da širi prosveto do zadnje gorske kočice; da narod spozna svojo moč in doseže ponos svobodnjaka; da se naše ljudstvo zave dolžnosti in pravic državljanja; da se nauči čuvati — kar mu je najdražje — mir in svobodo.

Mladina prihaja iz naroda na visoko šolo, da pije iz studenca znanosti. Na njej je, da nekdanj ponese uspehe in sadove znanstvenega dela na vseučilišču med narod, v življenje: v srednje in ljudske šole, v organizacije in društva, v urade in bolnišnice, v gospodarske in socialne naprave, v verske zajednice. Povsod potrebuje narod in bo zahteval njene pomoči.

Veliki so ideali, kojih uresničenje pričakuje narod od svojega vseučilišča. In velike so ideje, ki ga vzdržujejo na toliki višini. Idealizem in ljubezen do resnice, svobodno izpovedovanje prepričanja ga ohranja na višini, nedostopnega strastem in predsodkom. Vseučilišče je središče vsega narodnega življenja, žarišče narodove prosvete in blagostanja, predmet njegove ljubezni in največjega ponosa!

Tudi Levstik je prejel prisrčne ovacije od vseh.

Kot tretji slavnostni govornik je nastopil član »naprednih« akademskih društev, ki pa iz neznanih vzrokov ni prišel na proslavo, kakor bi javno hotel dokazati duševno odvisnost od svojih poli-

tičnih voditeljev. Tudi se je zelo mučno opazila odsotnost velikega dela »naprednega« dijaštva, ker se prisotni niso mogli otresti vtisa, da ni odsotnost slučajna, ampak da čisto odgovarja razpoloženju v »naprednih« vrstah napram slovenski univerzi.

Ko so prenehale ovacije govorniku, je predsednik prebral pozdravno brzojavko, ki je bila poslana kralju in je z zahvalo vsem udeležencem zaključil proslavo.

V viharnih dneh je proslavljala akademska družina petletnico svoje univerze. Par dni preje so se borili za avtonomijo univerz in za akademsko svobodo. Baš zato je bila proslava še bolj prisrčna, ker so boji v zadnjih dneh ljubezen do najvišjega kulturnega zavoda še bolj povzdignili. Proslava je bila domača, brez slavnostnih uniform in praznega pompa, pa tem bolj prisrčna in globoko pomenljiva.

Seja državnega odbora.

Belgrad, 13. dec. (Izv.) Državni odbor je imel predpoldne sejo. Po poročilih poročevalcev za pokrajine je določil predsednika za posamezna volišča v vseh pokrajinah razen za Dalmacijo in za mesto Belgrad. Za te kraje bodo določili predsednike na jutrišnji seji.

Opozicionalni blok v Južni Srbiji.

Belgrad, 13. dec. (Izv.) Nocoj se vrne iz južne Srbije Ljuba Davidović. Med njegovim bivanjem v južni Srbiji se je osnoval poseben odbor opozicionalnih strank. V odboru so Petrovič, dr. Momčilo Ivanič, dr. K. Kumanudi, Kujundžić, Ferhad beg Draža in Hakul beg. Ako bodo Spahovci kandidirali v Sandžaku, pride tudi en delegat JMO v ta odbor. Odbor je sklenil izdajati v Skoplju nov dnevnik »Blok«, ki bi bil glasilo opozicionalnega bloka v južni Srbiji. Ustanovitev lista je v zvezi s prepovedjo »Haka«.

Kandidatska lista JDS za pirotsko okrožje.

Belgrad, 13. dec. (Izvirno.) Današnje »Službene novine« prinašajo prvo kandidatsko listo JDS za pirotsko okrožje. Nosilec liste je belgrajski odvetnik dr. Nikolić.

HRSS IN NDS.

Belgrad, 13. dec. (Izv.) Izvršni odbor neodvisne delavske stranke je izdal svojim pristašem komunike, v katerem

Eno so pa pogrešali dijaki, svojega rektorja, predsednika svobodne akademske republike, ki se sedaj nahaja v inozemstvu. Ena pa pogrešajo že več let, inavguracijo novega rektorja, kar mora v bodoče postati praznik vse akademske družine profesorjev in dijaštva. Naša mlada univerza nima tradicije, ki se pa mora šele ustvariti, nima akademske reprezentance, ki se mora ustanoviti. Ko bo naša univerza to imela, potem se ne bo več zgodilo, da bi samo del dijaštva manifestiral za stare pravice univerz.

Bolj kot vse pa je povzdignila to slavnost zavest, da jo slavi z mladino vred celokupno slovensko ljudstvo, ki v svoji univerzi vidi trdnjavo svoje svobode, svoje slovenske kulture, jamstvo svojega napredka! In ves narod kliče danes:

Naša slovenska ALMA MATER naj živi, naj cvete, naj raste!

pravi, da Radić ni pristal na sodelovanje obeh strank in da naj zato pristaši NDS stranke glasujejo za lastne kandidate.

Protest proti terorju PPŽ.

Belgrad, 13. decembra. (Izv.) Jutri se vrši tu protestno zborovanje staršev radi dogodkov na vseučilišču. Pribičevićeva »Reč« imenuje to zborovanje »komunističen shod«.

DELOVANJE FELGRAJSKE POLICIJE.

Belgrad, 13. decembra. (Izv.) Policija je vdrla v prostore Neodvisne delavske stranke in jih preiskala. Zabranila je nadaljnje izhajanje strankinega glasila.

SUHI LIST.

Belgrad, 13. dec. (Izv.) Demokratski poslanec Savčić je izstopil iz JDS in se pridružil Pribičevićevim samostojnim demokratom. Ta korak je storil edino le iz materialnih razlogov. Je namreč bogat industrijalec in velebankir in hoče s pomočjo državnih oblasti delati dobre kupčije.

SPOR MED TISKARJI IN TISKARNARJI.

Zagreb, 13. dec. (Izvir.) Zveza grafičnih delavcev je izdala danes ponovno komunike, v katerem pravi med drugim, da ne bo izvajala horbe, ako delodajalci pristanejo na to, da se podaljša sedanji tarif do konca leta 1925 ali da traja toliko časa, dokler se ne sklene novi. Če delodajalci ostanejo pri svojem stališču, da velja sedanji tarif samo do konca junija 1925, je to dokaz, da odgajajo borbo do po volit-

Denar mečete proč ako naročate klišeje. ki jih rabite samo enkrat za tisk plakatov, letakov, katalogov ali drugih tiskovin v reklamne namene. Prinesite Vašo sliko ali risbo v „Jugoslovansko tiskarno“ v Ljubljani, kjer dobite strokovni nasvet, je li cenejši tisk potom klišejev ali potom litografskega olisat-tiska brez klišejev.

Dr. Fr Sušnik:

Prekmurski profili.

Martjanci.

532 let že stojijo zidovi martjanske cerkve. Zrasli so z zemljo in z njo osiveli v stoletjih in očrneli ter so kakor večni.

Tod mimo so dirjale turške čete; da, tod mimo je jezdil sam kralj Matjaž.

Pa zaspal je kralj Matjaž, sivi zidovi pa so ostali.

Osemdeset let so bili reformatorji njeni gospodarji, od l. 1620. do 1700. Nemški predikanti so prišli ter agitirali za luterane, drugi za kalvince. Luterani in kalvinci so lovili martjanske duše in se tepli zanje v imenu zveličanja, da so moralni turški gospodarji vbijati krščansko ljubezen v prevnete glave.

Tako je doživela martjanska fara čast, da so ji pisali turški age iz Velike Kaniže:

Martjanskemu občinstvu v Zeleni županiji:
Mi kaniške trdnjave veliki veliki age,

vi, ki ste martjanski občani od majhnega pričeni do velikega, videči to pismo, vam naznanjamo, da je iz vaše sredine prišlo sem štirinajst ali osemnajst vaščanov, s pečatenim pismom vse župnije. Vse to smo razumeli, kar je tam zapisano, da naj vsak človek v svoji veri umre, kalvinec naj vzdržuje kalvinskega pridigarja, luteranec pa luteranskega, vsak pa naj svojega plačuje.

Mi kaniški age smo to tako pustili, če glave potrebujete, ostanite vsak pri svoji veri, drug z drugim v miru živite, obeh ver

predikanti bodite med seboj lepo v miru, ker če pride boj med vas, boste z glavami plačevali.

Luteran naj luteranu plačuje, kalvinec kalvincu, tega se držite! Če ti predikanti živijo na turškega špana zemlji, naj od nje plačujejo.

Če vam trca glav, držite se tega! Dano v Kaniži 1652.

Erez podpisa z 11 aginskimi pečati.

Kalvinski predikant pa je v istem času dobil še drugo, še ljubeznivejše pismo:

Martjanskemu kalvinske veroizpovedi predikantu:

Jaz, Musel, martjanski špan, ti dajem na znanje: ali si pop ali hudič? Ali je verski, da občane preganjaš, sam pa semtertja hudič?

Toda čim vidiš moje pismo, če hočeš v moji vasi stanovati, spoštuj občane! Kajti če boš z vaščani ravnal kot dosedaj, na svojo turško vero ti pravim, da se boš tega kesal; v moji vasi pa ne stanuj, ker če izvem, da tam stanuješ, bogme grem takoj tja in ti zažgem hišo.

Dano v Kaniži 1652.

Siva cerkev molči in ne pove nič, kaj je storil njen neljubi kalvinski gest, niti ne, ali je držal turški aga svojo turško prisego. Odšli so gostje, odšli age, vsi so odšli: ostala je cerkev in zemlja in ljudstvo, ki seje in orje to zemljo. To je skrivnost ljudstva in zemlje in njune medsebojne ljubezni, ki je nikdar ne razumejo brezdomovinci, ki kričijo o domovini in ljubezni do nje.

V visokem drevju tiči martjanska cerkev. V Tišini, v Gornji Lendavi je refor-

macija uničila freske, v Martjancih jih je skrila in prepleskala, da jih je odkrila katoliška doba. Okoli oltarja se razvijajo prizori iz Martinovega življenja.

Velik svetnik je bil Martin!

Z veselim občudovanjem razlaga martjanski župnik dogodivščine iz njegovega življenja.

Dr. Stelé je našel na steni vgrebena imena davnih župnikov martjanskih in jih znal tudi prečitati.

Anno MCCCLXXXII aedificata fuit Ecclesia ista tempore plebani Erasmi per manus Joannis Aquilae de Rakespurga crumdi.

Tako se vije v gotskih črkah na steni.

Cerkev dobiva nov oltar. Ze leta čaka pod keravnim novi Martin, izklesan v človeški velikosti iz čistega mramorja, dospel naravnost iz Italije. Za oltar je napravil načrt Plečnik in že merijo in štejejo in računajo.

In Plečnik povsod! Kdo se bo proslavil: ali vasica s Plečnikom ali Plečnik s svojimi prekmurskimi cerkvami in oltarji?

Martjanski župnik je soséd bogojanškega. Aha!

Horvat Stefan, dvamajest let že v Martjancih, Beli Hrvat, mož z dolensko dušo in dolenskim srcem. Vedno je vedro pri njem, čeprav ne govori mnogo; lica žarijo in oči vžigajo, da so znane daleč naokoli. To je najlepši župnik v Prekmurju!

Za Martjance pravijo, da so predmestje Murske Sobotice. Zakaj ne, ko bi bila Sobotica mesto? In ko bi ob oni štiri kilometre dolgi in prazni cesti do Martjancev že stala hiše! Tako so se zaenkrat zbrale martjanske hiše ob cesti na njenem ovinku v Bogojino in čakajo s svojimi gostilnicami in prodajalnicami in kovačnicami, da prodrejo sobotske tovarišice do njih.

Martjanski evangelicni spadajo v So-

boto, v Martjancih samih pa so si postavili po svojem običaju stolpič, da koketira s sosedom katoliškim kolegom. Te stolpiče radi postavljajo, koder nimajo cerkve, toda ne da bi se zavedali, čemu; v teh stolpičih imajo spravljene svoje občinske potrebščine, v Vuči gomili pa so hranili v kapeli kar občinsko — brizgalnico.

Iz Vuče gomile datira poleg turških pisem najvažnejša starina martjanskega arhiva. Pa kakor nima arhiv originalov turških pisem, ki so bila izročena sobotškemu stolnemu proštu in arheologu Bittnczu, tako tudi nima vučegomilanskega pisma.

Martjanski kantor Pustai, ki je objavil poleg domačega župnika Bagarya slavnostni članek za petstoletnico martjanske cerkve v sobotskem tedniku »Muraszombat és vidéke«, piše o tem pismu:

»Naj opomnim, da datira iz l. 1642. slovenski pisano pismo od Vučegomilancev, v katerem prodajajo tamkajšnji župnikovi vinograd. Citajoči pismo vidimo, da je izražanje slovenskega jezika pred tremi in pol stoletjem popolnoma skladno z današnjim in v podpisih se nahajajoča rodbinska imena se še sedaj nahajajo v župnišču. To pismo je bilo l. 1885. predano Terstenjaku, slovarskemu profesorju na mariborski realki, ki se je bavil z zgodovino slovanskih jezikov, da bi ga prepisal; toda še do danes ga ni vrnil.«

Martjanci, Tišina, Sv. Jurij, Bogojina, Turnišče in še dalje: koliko mrtvih spomenikov, ki pa govorijo! Toda za te so zgodovinska društva in muzejska društva, ki z vso ljubeznijo in spoštovanjem delajo.

Pa ima Slovenija vse od Mure do Srebrnega brega stotisoč živih spomenikov slovenske davne otroške dobe: strokovnjaki za te pa so — politični eksploaterji.

vah. V tem slučaju bo Zveza grafičnih delavcev izvedla ta spor že sedaj na čisto.

Vaš dopisnik se je na merodajnem mestu informiral, da bo gremij lastnikov tiskaren najbrže pristal na podaljšanje tarifa do konca 1925.

ALBANSKE HOMATIJE.

Tirana, 13. dec. (Izv.) Politično sodišče, ki je začelo delovati že po majski revoluciji, je obsodilo na smrt Elias Vrioni-ja, Ahmed beg Zogu, Sefkid beg Varlazza in Musufa Libihova. Imetek obsojencev se uporabi v povrnitev škode, storjene ob revoluciji, ostalo pripade državi.

Italija.

FARINACCI NI BIL NAPADEN.

Rim, 13. dec. Milanski in rimski listi objavljajo vest o dozvednem atentatu na fašistovskega poslanca Farinaccija. Pravi-jo, da na Farinaccijev avtomobil ni bil od- dan strel, ampak je po nesreči priletel vanj kamen iz otroške prače.

GENERALNI ŠTRAJK V CARRARI.

Carrara, 13. dec. Tu je včeraj izbruh- nil generalni štrajk. Pred stanovanjem in- dustrijalca Corsija je bila vržena bomba, ki pa ni povzročila nikake nesreče. — Štrajk so povzročili delodajalci marmorne in- strije, ki so zahteve svojega delavstva krat- ko in malo odbili in odklonili tudi vsako pogajanje.

PARLAMENT.

Rim, 13. dec. Povodom razprave o pro- računu vojnega ministrstva v poslanski zbornici sta včeraj poslanca Gasparotto in Foleri zahtevala, da se milica popolnoma odtegne političnim vplivom in podredi voj- nemu ministrstvu. — Večina reši proračun proti koncu prihodnjega tedna, nakar se zasedanje zaključí. V četrtek bodo par- lamentarni odseki razpravljali o tiskovnem zakonu, ki pride pred zbornico v prihod- njem zasedanju. Zbornica se snide na no- vo zasedanje prve dni meseca maja prih. leta.

Senat je v včerajšnji seji rešil dnevni red in odgodil seje do srede.

POGOVOR MED MUSSOLINIJEV IN BENESEM.

Rim, 13. dec. »Agenzia Stefani« poro- ča, da se je vršil včeraj dopoldne v palači Chigi dolg in prisrčen pogovor med Musso- linijem in češkoslovaškim zunanjim mini- strom Benešem.

ITALIJANSKI GLAS O SESTANKU MUSSOLINIJA IN NINČIČA.

Rim, 13. dec. »Giornale d'Italia« po- roča, da se je sukal pogovor med Mussoli- nijem in Ninčičem v prvi vrsti okoli vpra- šanja češke luke, to je kako sistemizirati reški pomorski promet. Vprašanje o ure- diti prometnih zvez z Zadrom in druga vi- seča vprašanja so ostala ob tej priliki men- da nedotaknjena. Pač pa se dela na kon- kretaciji nekaterih drugih točk, ki pa za- enkrat niso za javnost.

Težki nemiri na vseučilišču v Jassy.

Bukarešta, 13. dec. (Izv.) Včeraj so se zbrali v Jassy-ju akademiki tamošnje univerze. Dejansko so napadli več profes- orjev in enega celo pretepli. Rektor sam je moral pred akademiki pobeegniti v svojo pisarno in poklicati na pomoč orožništvo, ki je v resnici vkorakalo na univerzo in pregledalo dijaštvo iz vseučiliškega poslop- ja. Vseučilišče so zaprli. Rektor je odpo- toval v Bukarešto in tam podal ostavko. Kolikor smo izvedeli, vlada ostavke ne bo sprejela. Rektorju bo nudila svojo pomoč, da bo mogel vzdržati red in mir.

Bukarešta, 13. dec. (Izv.) Povzročitelji nemirov na vseučilišču v Jassyju so ro- munski nacionalisti-fašisti. Včeraj so se namreč vršile na vseh romunskih vseučil- liščih velike dijaške slovesnosti druge ob- letnice, odkar je pričelo romunsko nacio- nalistično-fašistovsko gibanje. Vlada je iz- dala stroge odredbe, da zabrani zborova- nja in je onemogočila vse nemire na buka- reškem vseučilišču, med tem, ko je v Jassy prišlo do nemirov, ki jih javljamo v gornjem brzojavu.

CHAMBERLAIN O SVOJI MISIJI

Rim, 13. dec. Včeraj opoldne je an- gleški zunanji minister Chamberlain zapu- stil Rim. Pred odhodom je izročil agenciji Stefani v svrhu objave poročilo, v katerem med drugim pravi o svojem pogovoru z Mussolinijem: »Nismo sklenili novih po- godb in tudi nismo poizkušali, da v naglici rešimo velika vprašanja, ki jih morejo re- šiti le čas, potrpljenje in dobra volja; toda tako v Parizu kakor v Rimu smo si priza- devali, da razvijemo točke sporazuma in odpravimo točke nasprotja, da morejo naši trije narodi mirno ohraniti svoje tesno pri- jateljstvo, ki jih je družilo v vpinem trplje- nju in zmagi.«

OBISK KRALJA ALEKSANDRA V PARIZU.

Pariz, 13. decembra. (Izv.) »Petit Pa- risien« poroča, da pride minister zunanjih zadev dr. Ninčič v Pariz, kjer se bo raz- govarjal s Herriotom o važnih aktualnih vprašanjih, ki se tičejo obeh držav, potem pa tudi ugotovil vse formalnosti, ki se ti- čejo obiska kralja Aleksandra v Parizu.

NORVEŠKI KRALJ V LONDONU.

London, 13. dec. (Izv.) V London je prišel norveški kralj.

KONEC ZASEDANJA DRUŠTVA NA- RODOV.

Rim, 13. decembra. (Izv.) Včeraj se je končalo zasedanje društva narodov. Na zadnji seji so sprejeli predlog italijanske vlade, naj se ustanovi zavod za reformo mednarodnega privatnega prava.

TEZKA OBDOLEŽITEV.

Pariz, 13. decembra. (Izv.) Včerajšnji »Quotidien« ostro odgovarja na obdolžitve, da je list prejel od sovjetske vlade 20 mi- lijonov frankov podpore.

RUSIJA IN BALKANSKE DRŽAVE.

Dunaj, 13. decembra. (Izv.) Novi po- slanik sovjetske Rusije na Dunaju Joffe odločno ugovarja trditvam nekih listov, da ima njegovo bivanje na Dunaju namen ši- riti komunistično propagando po Balkanu. Sovjetska Rusija je vedno zastopala stali- šče, da se v notranje razmere balkanskih držav ne vmešava.

OBSOJENI ATENTATORJI.

Budimpešta, 13. decembra. (Izv.) So- dišče je obsodilo znanega atentatorja z bombami Marffy-ja na smrt, nekaj njego- vih tovarišev pa na večletno ječo.

KRASIN V PARIZU.

Pariz, 13. dec. (Izv.) Novi sovjetski po- slanik v Parizu Krasin je včeraj izročil predsedniku francoske republike Doume- rgue-u svoja poverljiva pisma. V svojem na- govoru na predsednika je naglašal kot svojo glavno nalogo uvrstiti prijateljstvo med obema državama. Doumergue je od- govoril, da se bo Francija vedno držala načela, da se ne vmešava v notranje zadeve tujih držav in da priznava vselej ono vlado, ki si jo katerikoli narod sam postavi.

NAMERAVAN NAPAD NA KRASINA.

Pariz, 13. dec. (Izv.) Zaprli so neko Rusinjo, ki je nameravala napad na Kra- sina, ker je baje v Rusiji uničil njeno dru- žino. Rusinja je po moža ameriška držav- ljanka.

FINANČNA KONFERENCA.

Pariz, 13. decembra. (Izv.) Konferen- ca zavezniških finančnih ministrov bo v Parizu začetkom januarja.

RAZSODIŠČE ZA OSOBNNE DRŽAVE.

Helsingfors, 13. decembra. (Izv.) Fin- ska, Poljska in Estonija so podpisale po- godbe o medsebojnem razsodišču.

NOVO POSOJILO V FRANCIJI.

Pariz, 13. decembra. (Izv.) Finančni minister Clementel je izjavil, da bo Fran- cija prihodnje leto razpisala novo poso- jilo, da pokrije obresti svojega vojnega dolga.

IZ OGRSKEGA PARLAMENTA.

Budimpešta, 13. dec. (Izv.) Včeraj je bilo otvorenje zasedanje narodne skupščine. Dosedanja podpredsednika Huszar in Lit- vay kakor tudi stari tajniki so bili na novo izvoljeni. Finančni minister dr. Bud je podal obširno poročilo o proračunu v zlati veljavi.

V ANGLIJI ŠTRIKRAT VEČ RUSOV, KAKOR NEMCEV.

London, 13. dec. (Izv.) Državni tajnik za zunanje zadeve je v spodnji zbornici iz- javil, da je v Angliji 19.845 Nemcev in 89.240 Rusov.

FRANCOSKO NOTRANJE POSOJILO.

Pariz, 13. dec. (Izv.) Finančni minister Clementel je izjavil v zbornici, da se je podpisovanje notranjega posojila približalo vsoti 4 milijard frankov.

POINCARÉ OBOLEL.

Pariz, 13. dec. (Izv.) Poincaré je obolel za gripo in mora čuvati posteljo.

ZAGLUL-PAŠA BOLAN.

Kairo, 13. dec. (Izv.) Osemdesetletni Zaglul Paša je resno obolel na pljučnem vnetju.

GOMPERS UMRL.

Newyork, 13. decembra. (Izv.) Delav- ski voditelj Samuel Gompers je umrl.

AMERIKA IN RUSIJA.

Washington, 13. dec. (Izv.) Senatna komisija za zunanje zadeve je sklenila vprašanje priznanje sovjetske Rusije za ne- gotov čas preložiti.

JAPAN SE BOJI.

Tokio, 13. dec. (Izv.) Japonski listi ostro obsojajo sklep angleške vlade, naj se izgradi pomorska baza v Singapuru, ker bo ta v prvi vrsti ogrožala japonske interese v Tihem oceanu.

HITITE PO DARILU!

Bivši prometni mini-ster Sušnik o svojem delovanju.

(Poročilo ministra Sušnika na javnem zbo- rovanju železničarjev na Jesenicah in v Mariboru.)

Spoštovani zbor! Zadnji čas se je proti meni nagromadilo toliko laži in ob- rekovanj, da sem se drage volje odzval povabilu prijateljev, naj pridem med vas, da poročam o svojem delu kot železniški minister. Poročal bom odkrito in pošteno in pozivam vsakogar, ki ne bi bil zado- voljen z mojimi izjavami, da vstane in pove svoje mišljenje.

Ko sem jaz prevzel ministrstvo za promet, me je čakala izredno težka na- loga. Rešiti je bilo treba vse polno težkih in važnih vprašanj, ki so mi jih moji pred- niki ostavili deloma nerešene, deloma pa silno zavložene. Govoriti hočem samo o najvažnejših izmed njih, ki bodo zanimala pred vsem vas železničarje, potem pa tudi ostale Slovence.

Če sem hotel vzdržati promet, ozir. vsaj deloma zboljšati ga, sem moral imeti pred vsem v vidu: 1. popravo prog, zlasti glavne proge Maribor—Beograd—Skop- lje in 2. popravo pokvarjenih vagonov in lokomotiv.

Nabava tračnic.

Znano bo vsakemu izmed vas, da glavna proga v naši državi ni zgrajena kot proga prve vrste, ampak, kot proga druge vrste. Zato je treba tem večje skrbí in pozornosti, če po taki progi vozijo dan za dnem brzovlaki in celo ekspresni vla- ki. Po podatkih, s katerimi razpolaga mi- nistrstvo za promet, niso bile obnovljene na večjem delu naših železnic tračnice že 40 let, čeprav je normalna doba za iste 20 do 25 let. Posledica tega je jako čisto pokanje tračnic. Načelnik gradbenega oddelka g. Jelčević me je obvestil, da so v razdobju enega meseca na progi Brod—Sisak počile na 95 krajih tračnice. Ni treba še posebej poudarjati, da pri takem številu tračnic o varnem železniškem pro- metu ne more biti niti govora. Sama jav- nost, ki bere časopise, lahko skoro dnev- no najde vesti, da je prišlo vsled zastar- elih tračnic do te in one nesreče, in da časopise očita prometnemu ministru, za- kaj se proge že ne spravijo v pravilno stanje. Potreba tračnic pa ni obstojala samo v tem, da so ene zastarele, ampak tudi v tem, ker je bilo mnogo prog v naši državi že dokončanih in jim je manjkalo samo še tračnice, da bi se lahko takoj izročile prometu.

Da bi se ugodilo tej potrebi, naročilo je ministrstvo za promet večjo količino tračnic in drugih pripadajočih potrebščin na račun reparacij v nemških tvornicah. Kakor je znano, so privatne tvornice v Nemčiji ustavile dobavljanje materiala na račun reparacij, ker je nemška vlada prenehala iste plačevati. Ker pa so bile tračnice neobhodno potrebne, je Gene- ralna direkcija železnic stavila predlog, da se nabavi najnujnejša količina tračnic in drugih potrebščin na račun reparacij ter da se v ta namen porabi 30.000.000 dinarjev iz rezervnega fonda. Zahteval sem mnenje našega vladnega delegata g. dr. Gjurčiča iz Berlina. Isti je sporočil, da bi bilo neumestno razpisati v svrhu na- bave tračnic licitacijo, ker bi to slabo vplivalo na vprašanje naše soudeležbe pri reparacijah, in tudi zato, ker bi v slu- čaju licitacije morali na tračnice čakati predolgo. Potrebno pa je bilo, da se naj- nujnejše poprave izvrše še pred zimo.

Na podlagi tega sem usvojil predlog pri- stojnih strokov. referentov, naj se začno pogajanja s tvrdkami Dortmund-Union in Otto Wolff, s katerimi so se pogodbe za dobavo tračnic sklepale še poprej. Pred- nost sem dal tem tvrdkam zato, ker bi one lahko dobavljale tračnice že 14 dni po sklepu pogodbe. Sporazum s tema tvrdkama je bil dosežen v tem smislu, da nam začno dobavljati tračnice takoj na podlagi reparacijskih pogodb in sicer za 110 km proge s pripadajočimi manjšimi potrebščinami. Ministrstvo bi za to polo- žilo tvrdkam znesek po Din 24.375.000 pod tem pogojem, da tvrdke vrnejo de- nar, čim bo nemška vlada začela izplače- vati reparacije. Razum tega so se tvrdke obvezale dobaviti nam za tračnice, ki jih že imamo, katerih pa ne moremo rabiti radi pomanjkanja manjših potrebščin, ves potreben drobn material v vrednosti od Dia 2.437.500 in sine za liško progo s podrobnim materialom vred v vrednosti od 10 milijonov Din. Liška proga namreč bila drugače gotova in je čakala samo

Kdor kupi izvrstno zimsko suknjo, raglan ali obleko, prejme darilo v gotovini. Vsakdo naj ugodno priliko izkoristi. Zimske suknje in obleke slove kot najboljše izdelki pri

DRAGO SCHWAB, LJUBLJANA

na tračnice, ki bi se morale še pred zimo položiti.

Kakor se iz navedenega vidi, ni bil to nikak nakup tračnic, ampak začasna transakcija, ki bi mogla biti državi samo koristna.

Tak aranžma sem sprejel iz razloga, ker bi na ta način prišli hitro do tračnic in ker bi za vsoto, katero bi začasno iz- plačali, dobili dvakrat toliko tračnic, kot bi jih dobili, ako bi morali tračnice ku- piti za gotovo po tržni ceni. K temu še pripominjam, da je direkcija za zgradbo železnice dobila sledeče ponudbe:

Armstrong-Witworovo (Anglija) po Din 3.52; A. Kosavič (Česka) Din 4.96, Associated British Manufactory (Anglija) po Din 3.91; Fegeli (Česka), tračnice po Din 4.—, potrebščine po Din 6.—; V. Lu- kič (Belgija) ni preciziral cene; društvo za ekonomski razvoj (Pariz) po Din 3.12; Ferrum d. d. Zagreb po Din 3.35 in po- trebščine po Din 4.08 od kg.

Po pogodbi z nemškimi tvrdkami bi pa stale tračnice s 30 odstot. drugih ma- lih potrebščin Din 2.08 po kg. Posebno poudarjam, da so se pogajanja z nemški- mi tvrdkami vršila pred zaključkom lon- donske konference o reparacijah in še predno se je pristopilo k izvrševanju lon- donskega sporazuma.

Ko sem po končanih pogajanjih z nemškimi tvrdkami zaslišal vse merodaj- ne faktorje in dobil od njih odobritev, da se dobava tračnic lahko izvrši na zgoraj opisani način, (odobril je moje postopanje ministrski svet, odbor za državne nabav- ke in glavna kontrola), sem poslal Milo- rada Cavdareviča, strojnega inženirja bel- grajske železniške direkcije v Berlin, da na licu mesta konstatira, predno pogod- bo podpiše, če se morejo dobiti tračnice zopet tudi na račun reparacij. Imel je strogo naročilo, da me o tem takoj ob- vesti ter brez mojega dovoljenja ne daje tvrdkam nobenega predujma iz deponi- rane vsote. Ko mi je g. Cavdarevič razum svojega, poslal tudi poročilo g. Gjurčiča, v katerem javlja, da se tračnice morejo dobiti zopet na račun reparacij in da radi Dawesovega načrta obstoje težkoče za izvedbo belgrajskega aranžmana, sem g. Cavdareviču naročil takoj, naj zgoraj omenjene pogodbe ne podpiše in ves de- nar povrne, kar je tudi takoj storil. Tvrd- kam ni bil torej izplačan niti vinar, uspelo pa nam je, da po novem sporazumu, ki sta ga g. Gjurčič in Cavdarevič sklenila v Berlinu, dobimo na račun reparacij od tvrdk tračnice za 20 odstotkov ceneje kot po pogodbi iz leta 1923.

Vprašam Vas, kje je tukaj kaka ne- pravilnost, kje najmanjša profizakomitost? Kje in kako sem jaz oškodoval državo, kakor mi očitajo moji klevetniki? Ne sa- mo, da države nisem oškodoval niti za eno paro, nasprotno sem jaz državi z zgo- raj omenjeno nabavo tračnic celo mnogo koristil in ji prihranil težke milijone. To so morali priznati tudi pošteni belgrajski listi. Nekoga pa sem vseeno oškodoval, ako hočete, da govorim odkrito, in to so: zastopniki zgoraj imenovanih firm, ki so se nadejali velikih provizij, če bodo potom licitacije njihove firme prišle do dobave tračnic. Odtod tudi vsi nesramni napadi na mojo osebo po belgrajskih in drugih listih. Za vse te napake in laži bodo pri- zadeti odgovarjali pred sodiščem.

Poprava vagonov in lokomotiv.

Male poškodbe pri lokomotivah se lahko popravijo doma, težke reperature pa se morejo vršiti samo v inostranstvu, ker doma še nimamo primernih tovaren. Toda popravljenih lokomotiv od tovaren iz inostranstva, n. pr. iz Budimpešte ni bilo mogoče dobiti, ker so bili računi še za leta nazaj neporavnani.

Vsa popravila vagonov pa se morejo vršiti ali v državnih tvornicah v Nišu, Sa- rajevu, Zagrebu, Mariboru, Vel. Becke- reku, ali v domačih privatnih tovarnah, ali pa v inostranstvu. Zunanji so se morali poravljati tudi vagoni takoj po prevratu, ker lastne delavnice takrat še niso bile urejene in domače tovarne tudi še niso obstojale. Da so bila vsa taka popravila izredno draga, ni treba posebej poudar- jati. Zato bi bila takoj od začetka vsa tendenca morala iti za tem, da se čim več investira v državne delavnice, da se čim preje popravijo in izpopolnijo. Tudi s so- cialnega stališča bi bilo to zelo priporoč- ljivo, ker bi bila država potem na tisoče delavcev lahko več zaposlila. Toda na žalost se je zgodilo ravno nasprotno. Drž. delavnice so se zanemarjale, favoriziralo pa se je ustanavljanje privatnih tovaren. Tako se je ustanovilo pet novih tovaren za popraviljanje vagonov in sicer v Brodu, Smederevu, Kruševcu, Subotici in Pa- lanki. —

Da vidimo, če je bilo tako ravnanje v korist ali škodo države, oglejmo si malo cene, za katere so se vršila popravila po državnih delavnicah in pa privatnih podjetjih. Samo par primerov: Državna delavnica v Mariboru je računala za popravilo normalno tirnega, 10 tonskega zaprtega vagona 9.400 Din, za ravno tak vagon pa je računala tovarna v Subotici 33.200 Din. Delavnica v Sarajevu je računala za popravilo ozkotirnega tovornega voza 12.700 Din, tovarna v Brodu pa 61.900 Din, torej 387 odstotkov več! Če bi se pri primernih investicijah v Sarajevu popravilo tekem dveh let 2000 ozkotirnih vagonov, bi to stalo državo 25.400.000 Din, v Brodu pa jo stane 123.800.000 Din. Ali vzemimo, da popravi ministrstvo za promet v lastnih delavnicah za mariborsko ceno 12.000 normalnotirnih vagonov — toliko približno jih čaka na popravilo sedaj — potem bi bilo treba plačati za to 112.800.000 Din; poprava istih vagonov v privatnih tovarnah pa bi po današnji ceni stala 400 milijonov Din. Vse te številke, ki so izračunane od strokovnjakov, govore dosti jasno in pričajo o strašnem gospodarstvu in o korupciji v naši državi. Strokovnjaki v inostranstvu so mi na ta način izračunali tudi, da so omenjene privatne tovarne v teku par let (1922—24) poleg splošno priznanega zasluga odrle državo še za nič manj kakor 87.027.393 Din!

Razumeli boste, dragi prijatelji, da takšnih razmer nisem mogel dalje trpeti. Zato sem takoj vsem tovarnam odpovedal pogodbe in zahteval nove pregovore. Dokler se pregovori ne končajo, sem ustavil vsako nadaljnje dostavljanje pokvarjenih vagonov. Ob enem sem zahteval od fin. odbora naknadni kredit za investicije v državnih delavnicah. Sedaj se je začela strašna gonja proti meni, pritiskali so od vseh strani, invenerirali so in odpuščali celo delavce, samo da bi me omeščali. Toda jaz sem vztrajal in nisem hotel odnehati. Končno so popustili tovarnarji in pristali na to, da prevzamejo v popravilo vagona pod novimi pogoji in po ceni, ki jo je nudilo ministrstvo, in ki je bila za državo jako ugodna. Pogodba je bila že gotova in trebalo je samo, da jo odobri ministrski svet. Toda predno je prišlo do tega, je vlada padla. Lahko si mislite, kako veselje je zavladalo v vrstah tovarnarjev in ostalih akcionarjev.

Dolgovci.

Kakor sem že omenil, so se pokvarjeni vagoni in lokomotive popravljali večji del v inozemstvu in domačih privatnih fabrikah. Vkljub temu, da je bila poprava večkrat slaba in silno draga. Pri tem pa nihče ni pomislil, kdaj se bo vse to plačalo in kako; vse je šlo kar tjačendan. Tako so dolgovci za popravilo vagonov in lokomotiv silno narasli in ko sem jaz prišel v ministrstvo, so znašali nič manj kakor 500 milijonov Din. Za pravnomo tih dolgov pa nikjer nobenega kredita! In odkrito Vam povem, spoštovani zborovalci, da mi ni bila nobena stvar bolj neprijetna, kakor nepreslane intervencije zastopnikov tujih držav, ki so vedno zahtevali denar in zopet denar. In zabelelo me je nešteto krat, ko sem pomislil, koliko mora pri zunanjih državah vsled zanikarnosti in nesposobnosti gotovih ljudi trpeti ugled naše mlade države.

Dograditev začetih železnic in trasiranje novih.

Kakor je pač marsikaj narobe v naši državi, tako je narobe tudi to, da se železnice gradijo na račun državnega proračuna, ne pa, kakor povsod drugod, iz posebnega investicijskega posojila. Za to se pa tudi naše železnice ne morejo izlepa dograditi. V letošnjem letu bi morale biti gotove te-le proge: Veles—Štip, Užice—Vardište, Gračac—Knin in Ormož—Ljutomer—Murska Sobota. Toda ob nastopu naše vlade ni bilo niti lica več na razpolago za te proge, in delavci že za 14 dni nazaj niso dobili nobene plače. Ze so v trumah zapuščali delo, grozili so nemiri in poboji. Da sem jih zadovoljil za prvo silo, mi je glavna kontrola izjemoma dovolila 25 milijonov Din izrednega kredita. Sedaj pa sem moral misliti na to, da ali za enkrat popolnoma preneham z zgradbo novih železnic, ali pa najdem kje denar. In, hvala Bogu, vladi se je posrečilo dobiti pri Amerikancih 2 milijona dolarjev, ki so se imeli porabiti izključno za gradbo novih železnic. Le na ta način je bilo mogoče, da so se letos mogle dokončati in otvoriti zgoraj omenjene proge, razven proge Gračac—Knin. Posebno mi je veliko stalo do tega, da se že letos otvori prekmurska železnica ter sem se tudi mnogo trudil za to. In po pravici lahko trdim, da bi brez mojega prizadevanja Prekmurci letos še ne imeli železnice.

Obenem pa so se trasirale nove proge, med njimi vse mogoče variante, ki bi mogle priti v poštev pri vprašanju zveze Slovenije z morjem in pa proge Brežice—Novomesto. V kratkem bi se imela vršiti posebna anketa, ki naj bi utrdila za bližnjo bodočnost program novih železnic, med katerimi bi bila gotovo

v prvi vrsti prišla v poštev zveza Slovenije z morjem in pa zveza Brežice—Novo mesto, oziroma St. Janž—Sevnica. Nato se je hotela takoj tudi vlada posvetovati o tem vprašanju.

Mnogo dela in skrbi mi je povzročalo tudi vprašanje brogarskega sindikata v Beogradu, ureditev in poprava luke na Sušaku in ureditev pomorske plovbe. Naj omenim samo mimogrede, da je pod moje ministrstvo spadal tudi potniški promet po zraku. Toda ker Vas vsa ta vprašanja ne bodo zanimala toliko, dovolite, spoštovani zborovalci, da preidem takoj k drugemu delu svojega govora ter Vam poročam o svojem delu za železničarje.

Revizija zakona o prometnih uslužbencih, in revizija uredbe o razvrščevanju.

Dobro sem se zavedal tega! Če bi se mi tudi posrečilo ugodno rešiti vsa vprašanja, o katerih sem Vam zgoraj govoril, pa bi mi nič ne koristilo, če ne bi zadovoljil železničarjev. Zato mi je bilo takoj od nastopu glavna briga: popraviti krivice, ki so se zgodile posameznikom pri prevedbi in razvrščevanju, in kolikor mogoče pomagati zlasti nižjim uslužbencem in delavcem. Tako sem obljubil deputacijam železničarjev in tako sem tudi postopal! Najprej sem odredil komisije za revizijo zakona in uredbe. Da bi bila rešitev tem lažja in popolnejša, sem imenoval v to komisijo uradnike — Slovence, Hrvatine in Srbe, ki sem jim strogo naročil, da morajo delati vedno v sporazumu s posameznimi organizacijami. In res so tudi vse organizacije ali poslale, ali pa meni osebnih izročile svoje želje in zahteve. Komisija je pridno delala in v novembru bi se bila imela vršiti anketa, ki naj bi se sporazumela končno javno glede revizije zakona o železniškem osebju in uredbe o razvrščevanju. Žalibog pa je padec vlade preprečil vse to.

V kolikor pa sem sam mogel v okviru zakona popraviti krivice, sem jih popravil. Mnogi uradniki, višji in nižji, ki so bili pod prejšnjim režimom po krivici penzionirani, so bili zopet reaktivirani, samo v Mariboru sem sprejel zonet nazaj v službo okrog 50 nižjih uslužbencev. Uslužbenci na progi Grobelno—Rogatec in Ljubljana—Vrhniko so bili pri prevedbi s luhov popolnoma pozabljeni. Šele jaz sem jih prevedel po novem zakonu. Mnogo sem popravil, še več bi bil lahko, če bi ne bilo sabotaže v gotovih krogih in intrig od gotove slovenske strani. Zato na naj se dr. Žerjavu zahvalijo vsi oni v ljubljanski direkciji, ki so zastonj čakali na svoje imenovanje in napredovanje, na zopetni sprejem v službo itd. Saj sem tudi jaz sam več ko mesec dni zastonj čakal na podpis predloženih ukazov!

Pravilnik za pomožno osebje in delavce.

Z novim zakonom so bili najbolj prikrašani delavci in pomožna osebje. Zakon jih je sploh popolnoma izpustil in jih potolažil s tem, da se bo zanje napravil poseben pravilnik. Toda dokler nisem prišel jaz, se nihče niti spomnil ni na ta pravilnik. Vsled tega je na tisoče uslužbencev živelo v bedi in pomanjkanju in družinski očetje, ki so namesto definitivnih železničarjev opravljali težko in odgovorno službo, so zaslužili na mesec komaj do 800 Din. Enako žalostno se je godilo tudi delavcem, ki so vsled znane famozne neredbe prejšnje vlade, da se delavci plačujejo po tržni ceni, zaslužili na dan komaj po 20 Din. Zato sem odredil takoj, da se izdela pravilnik za pomožno osebje in za delavce. Komisija je delala v sporazumu z organizacijami in sredi oktobra se je vršila v Beogradu prva anketa, na kateri so se ugotovili glavni princip, po katerih naj se napravi pravilnik. Plačevanje po tržni ceni naj se odpravi; uvede naj se zopet stari način plačevanja z čokoladami vred, določiti naj se eksistenčni minimum 800 do 1000 Din. Pari nri se na to, da bodo starejši delavci že skoro postali definitivni, da bodo tudi oni doležni dobrot, ki jih imajo ostali železničarji. To mislim, da je bilo glavno, v kolikor se morem spomniti. V začetku novembra bi se morala vršiti zaključna anketa za ta pravilnik.

Pravilnik za premije.

Ravno tako je bil tudi že skoro gotov pravilnik za obleko in pravilnik za premije. O zadnjem naj spregovorim nekoliko več. Ze dosedaj je obstojal pravilnik za razdelitev premij na račun prihrankov pri premožu. Toda največjo korist od njega so imeli inženirji in visoki uradniki. Poročalo se mi je, da so n. pr. šefi kurilnic in drž. delavnic pri posameznih direkcijah dobivali po več tisoč dinarjev premij na mesec. Vlakovodjem, kurjačem in drugim pa se je že z mesecem majem — torej že davno prej, predno je prišla naša vlada — ustavilo vsako izplačevanje premij pri posameznih direkcijah. Izjemo je tvorila, mislim, samo ljubljanska direkcija. Izgovor je bil: ni več kredita. Vsak dan so se množile pritožbe, vlakovodje in pa kurjači so grozili s štrajkom. Da bi to preprečil, sem prosil finančni odbor za odobrenje naknadnih kreditov v znesku

154 milijonov dinarjev, ki bi se med drugim porabili tudi za izplačilo zaostalih premij. Toda samostalno demokratska-radikalna koalicija, ki je še vedno imela večino v finančnem odboru, mi kreditov ni hotela dovoliti. Zraven pa je še glavna kontrola nekako sredi oktobra prepovedala izplačilo vsakih nagrad, dokler se ne napravi nov pravilnik, ki bi moral biti po zakonu gotov že do 1. novembra. Pripomniti moram, da mi je bil sicer nov pravilnik že predložen, da pa ga nisem mogel podpisati, ker je bil še slabši od prejšnjega in je še bolj favoriziral višje uslužbence napram nižjim, ker bi celo vsi direktorji in njihovi pomočniki imeli pravico do premije. Na mojo osebno intervencijo mi je nazadnje glavna kontrola podaljšala rok za izdelavo pravilnika do konca leta ter dovolila izjemoma, da se smejo še naprej izplačevati premije, toda samo onim, ki imajo v resnici zaslugi pri prehranku na premožu; seveda morajo poedine direkcije najti za to potrebni kredit.

Pravilnik za dnevnice, potne in selitbene stroške, kilometrino, pavšale itd.

Ko sem jaz postal prometni minister, so že vsi drugi državni uradniki dobivali dnevnice in druge potne in selitbene stroške itd. izplačane po novem uradnem zakonu, samo železniški uslužbenci so še prejemali stare dnevnice i. dr. iz l. 1921. Ogorčenje pri železničarjih je bilo vsled tega veliko in razumljivo. Zato sem takoj prvi mesec predložil ministrskemu svetu v odobrenje nov pravilnik, po katerem so bili železničarji glede potnih in selitbenih stroškov izenačeni z drugimi drž. uradniki, oziroma v marsičem celo na boljšem. Po novem pravilniku se mora izplačati tudi razlika za nazaj in sicer od 1. aprila t. l. dalje. Vsi železničarji so mi bili takrat silno hvaležni za to. Seveda danes so vse to že davno pozabili, kakor so tudi pozabili na to, da sem jaz tisti, ki je odpravil cno nesmiselno naredbo od prejšnjega ministrstva, po kateri je moral vsak železničar, delavec ali uradnik, če se je hotel v prostem času odpeljati izven postaje, dobiti za to od svojega predstojnika pismeno potrdilo, drugače ni mogel kupiti karte. Danes poslušajo samo one nesramne in brezvestne agitatorje, ki hujskajo proti meni radi novega pravilnika za vozne clajšave. (Dalje.)

Ötroc, le pridno jo jejte
in mami, očku povejte
da „Mirim“ vse bolj vam diši
kot vse druge sladke jedi.
In kakor je roža rdeča
postanejo lička cveleča
in kdor vam je suh in voglat
postane debel in mesnat.
Ötroc, le pridno jo jejte
in mami, očku povejte,
da rajše kot drugo nagrado
naj dajo vam to čokolado.
Tovarna pa nad Mariborom
bo delala z novim naporom,
da nikdar ne zmanjka jedi,
ki vam tako dobro diši.

Indija in boljševizem.

Vsak dan beremo, kako si boljševizem osvaja svet, na drugi strani pa, kako razne struje v Indiji hočejo priboriti narodu boljše življenje. Zato bo gotovo vsakogar zanimala izjava S. B. Banerjea, urednika kalkutskega vsučilišnega časopisa (Kalkuta je prejšnje glavno mesto Indije).

»V zadnjem času smo slišali zelo veliko o boljševizmu. Angleški strahovideci nam pripovedujejo, da se bodo boljševiki kar kmalu spravili nad Indijo. Pravijo, da si bodo pridobili Afgane in da bodo skoz njih deželo začeli napadati Indijo, ne povedo nam pa, ali hočejo našo deželo samo osvoboditi ali jo pa opleniti — primerjaj članek o »Ruskem zračnem brodvju« —. Če hočejo samo ropati, ne bodo dosti dobili. Govorim seveda samo teoretično, da se jim nihče ne bo upiral in da bodo kar vkorkali. Boljševiki pa pravijo, da Indije ne bodo izropali, temveč da jo hočejo samo osvoboditi. V tem slučaju bi jim samo svetoval, naj ostanejo doma in naj pustijo ubogo Indijo pri miru.

Beseda osvoboditev je velika! Koga ali česa naj pa Indijo osvobodijo? Angleškega jarma. Kje pa je ta jarem? Angleži res ne nosijo denarja ven; nasprotno, oni nosijo denar noter; res je, da ga nalagajo v podjetjih, a s tem Indijcem le koristijo in zmanjšujejo splošno revščino. Bil je čas, ko je bil v Indiji nered. A Angleži so prinesli v deželo zakon in red in so ji dali mir. In kje je norec, ki bi bil proti miru in za nered? Znano je, da je v Indiji okoli pet-

deset mladih in starih boljševikov, najznamenitejši med njimi advokat Siamaji Krišnavarma. Od 1892 do 1893 je izdajal v Londonu časopis: Indijska sociologija. S časom je pa postal tako surov, da ga je angleška vlada začela zasledovati; bežal je v Pariz in je razširjal tam svoje nauke. Sedaj je v Švici in je najbolj očrtit indijski boljševik. Za njim pride M. N. Roy. Malo vemo o njem; samo to, da izdaja v Berlinu časopis: Prednja straža. Časopis je od indijske vlade prepovedan, agitira pa za to, da se Angleži iz Indije odstranijo. Boljševiška petdeseterica si pa ne upa nazaj v Indijo. Nekateri so si pridobili ameriško državljanstvo, drugi turško itd. Iz zasede pošiljajo sedaj brošure in sramotilne spise ter zahtevajo, da morajo Angleži iz Indije ven. Brošure pošiljajo v Indijo po pošti; nekaj jih zasežejo, nekaj jih pride na naslov, a le malo izdajo.

Po mojem mnenju je boljševizem samo socialna anarhija. Anarhija se pa v Indiji ne more uveljaviti, ker vlada v Indiji moč kast. Kast v indijskem smislu Evropa ne pozna. Indijec se kaste drži in je pod nobenim pogojem ne zataji. Par sto je sicer takih, ki na to nič ne dajo in se kastam upirajo; a nič ne opravijo, še zasmehujejo jih in se jim v burkah in socioloških knjigah rogajo. Boljševiki zahtevajo enakost, v njih državi naj bodo vsi tovariši. Torej z Indijo ne bo nič. Nekateri na kaste premalo mislijo in nadlegujejo vlado, naj armado pomnoži in tako zavaruje deželo proti vsaki možnosti; drugi zopet so proti prejšnjemu reformnemu načrtu tajnika Montagu in podkralja Chelmsforda itd. Nekateri so za najhujša obrambna sredstva proti boljševizmu.

Indijci v celoti boljševizma prav nič ne marajo, čeprav je vada zelo vabljiva! Prej slabo gospodarstvo in nered, sedaj red in mir! Kaj pa hočeš več? Svetišč jim nihče ne oskrnja, vere se ne sme dotakniti, prav tako ne njih žensk. Vera in žena, to dvoje je pa Indijcu sveto. Kdor se teh dveh ne dotakne, temu se ni bati upora; v nasprotne slučaju bi se dvignili milijoni kot en mož. Boljševiki bi pa napadali vero in stališče žensk; oni so brezbožni in imajo o ženskah svoje posebne nazore. Zato ne bodo imeli v Indiji uspehov. Marsikdo jim bo nasedel in jim je že, a večina jih ne bo marala.

Največji sovražnik boljševizma v Indiji je pa braman. Evropska civilizacija je njegov vpliv sicer zmanjšala, a izrinila ga ni. Braman je monarhist in je že več tisoč let monarhist; komunizma in republikanstva ne razume. Anarhija mu je gnusna, ker spodkopuje njegovo moč. Zato bo napel vse sile, da se ubrani boljševizmu. In milijone takih bo imel za seboj, ki sicer niso bramani, ki pa nočejo, da bi bila družina uničena. Hinduizem je že več tisoč let še zmeraj aktiven, kljub napadom budizma in izlama. Njegovi voditelji se času čisto mirno prilagodijo, in zato nikdar ne bo umrl. In če bi, bi nihče drugi ne prišel na njegovo mesto. Zato boljševikom resno svetujem, naj pustijo Indijo pri miru. Prav tako bi lahko nastopili proti valovanju morja, uspeh bi bil isti. Doma naj uvedejo red in mir in zakon, pridobijo naj si spoštovanje sveta, pa bodo stokrat več dobrega naredili, kakor pa, da se spravljajo nad Indijo.

Ne smemo seveda pozabiti, da to piše angleški uradnik, ki seveda nima interesa na tem, da bi se nehala angleško gospodarstvo v Indiji. Z realnega stališča pa ima veliko prav in boljševizem ne bo nikakor mogel premagati verske in socialne miselnosti Indijcev.

Reducirane cene

ZA BOŽIČNE PRAZNIKE
v moderni konfekciji
JOS. ROJINA — LJUBLJANA.

Španija v Maroku.

Spet nam poročajo o španskih neuspehih. Španska nima sreče s svojim najmlajšim afriškim posestvom. Kako je z njim?

Po podpisu tajne pogodbe med Italije in Francije leta 1900 je skušala Francija pridobiti glede Maroka Španijo za svoje načrte in ji je obljubila vso severno polovico z mestom Fezom vred, če jo podpira napram Angliji. Ko sta se pa 8. 4. 1904 Anglija in Francija pobotali, je dobila Španija leta 1905 veliko manjši kos, in še tega so ji leta 1912. prirezali. Je samo 60 kilometrov širok, razteza se pa na vzhodu do izliva rek Muluja. Ves svet meri okoli 28.000 km² niti za dve Sloveniji, in ima okoli 750.000 prebivalcev; evropski viri jih naštejejo več, orientalski manj, kakršen je pač namen. Kako je to, da tega koščka velika evropska država ni mogla v sedemletnem boju zasesti in se mora celo umikati iz njega?

Ze leta 1907 je poslala Španija 45.000 mož tja, nato je pa stalno imela tam 150.000 do 200.000 vojakov. Španski Maroko je težko dostopen, gorat, poln sotesk. Vode je malo. Prebivalci so potomci starih morskih

razbojnikov. Sicer nesložne rodove družili proti Španiji skupno sovražstvo. Ko se je prejšnji njih voditelj Rajsuli začel s Španci pogajati in je vzel od njih denar, ga je večina rodov zapustila. Od leta 1920. naprej je Rajsuli bolj previden; boji se rastočega vpliva Mohameda Abd el Kerima; ta je vodja rodov na vzhodu, Rajsuli je pa vodil rodove zahoda. Abd el Kerim se je šolal v španskih šolah, je obiskoval tehniko in je bil uradnik v Melilli, obrežnem mestu Španskega Maroka. Njegov sorodnik Ahmed je študiral pravo na univerzi v Madridu. Leta 1919. je pozval španski generalni guverner Mohamedovega očeta, naj mu prišede zvestobo. Ker ni prisegel, so zaprli Mohameda in tudi Ahmeda. L. 1920. sta iz zapore ušla in sta organizirala vstajo, ki je skopala na primer že leta 1921. v enem samem mesecu 14.000 španskim vojakom grob. Abd el Kerim pravi, da to ni upor, temveč obramba, kar je tudi res. Poslal je odposlanstvo na razne evropske vlade in tudi na zvezo narodov ter je prosil, naj Evropa prizna neodvisnost maroškega naroda in naj ga štiti proti španskemu imperializmu. Izvršilni odbor vseindijske muslimanske zveze je pomagal Abd el Kerimu in je pozval vse mohamedanski svet, naj pri svojih vladah zagovarja Kerimovo stvar, naj jo gmotno podpira in naj pošlje tudi vojaštvo tja. Sedaj ima Kerim dobro orožje in strelivo in plača izbornim evropskim in ameriškim častnikom velike vsote. Strelja pa na Špance z najboljšimi francoskimi in angleškimi topovi. V Londonu in Parizu razvija veliko propagando, Angleži in Francozi vse to z zadovoljstvom opazujejo, ker bi radi zagrenili Špancem njih posest.

Kakor omenjeno, je težko umeti, zakaj Španci ne morejo zmagati. Povprečno imajo v Maroku 180.000 vojakov, Marokanci pa kvečjemu 60.000. Španski častniki in z njimi tudi vojaki se že več let le preradi pečajo s politiko; njih izvežbanost in tudi sprema večkrat ni prvostarna. Politika na Španskem se pozna tudi v Maroku in zato ni govora o stalni maroški politiki in upravi. Vse to valovanje in spreminjanje vzame španskim uradnikom v Maroku vsako veselje do dela in napravi že itak nezaupne domačine še bolj nezaupne. Delitev Maroka v francoski in španski del je nenaravna, Maroko je geografska in etnografska enota in se ne bomo čudili, če hoče Francija tudi španski del. Meja proti španskemu Maroku toliko časa ne bo varna, dokler bo tam upor. Franciji bi bilo najljubše, če bi Španija kar šla, in bi ji Francija kje drugje dala kakšno nadomestilo.

Iz zunanje politike.

Kongres italijanskih socialističnih sindikatov. Dne 12. t. m. se je v Milanu završil kongres italijanskih socialističnih strokovnih organizacij. Po tridnevni, mestoma zelo burni razpravi, je bil z večino glasov sprejet dnevni red konfederalistov (unitarcev), ki uvodoma izraža odločen protest proti sedanjemu nasilnemu režimu in zahteva upostavo ustavne svobode. Potem pa določa za razvoj sindikalizma sledeče smernice: 1. Strokovni sindikat, svoboden in avtonomen, ima nalogo, da osvobodi vse socialno koristno delo, intelektualno in ročno, hlapčevstva v katerikoli obliki. Sindikat se bori proti kapitalističnemu sistemu na razrednem stališču. 2. Sindikati odklanjajo načelo, da morajo revolucije izvesti manjšine proti večini, ako cilj revolucij ni tak socialni in politični red, v katerem je zagotovljena za vse enaka svoboda. Vlada večina temeljem demokratičnih uredb na znotraj in na zunaj, tako da bodo tudi pravice manjšin v polni meri zavarovane. 3. Sindikat ostani neodvisen nasproti vsem političnim strankam in prost vseh političnih ali verskih predsodkov. Pač pa vodi sindikat in še bolj njegova federacija svojo politiko, ki se more križati s politiko strank, ki imajo drugače enake cilje. 4. Konfederacija dela mora ostati vključena v strokovni federaciji v Amsterdamu. Pred glasovanjem je predsedstvo naznanilo, da je verifikacijska komisija potrdila zastopstvo 252.386 članov, ki so vpisani v konfederaciji dela. Pri glasovanju je bilo oddanih za konfederal. dnevni red 153.316 glasov, za maksimalistični 54.782 in za komunistični dnevni red 32.596 glasov; glasovanja se je vzdržalo 2280 delegatov, 23.170 je bilo odsotnih.

Politične vesti.

Kandidatna lista SLS za okrožje Ljubljana—Novo mesto je bila v petek popoldne potrjena kot prva. V Mariboru je bila vložena v soboto zjutraj.

Socialnodemokratski kandidatje v Sloveniji. »Grazzer Volksblatt« poroča, da so zastopniki vseh socialističnih frakcij na svojem zborovanju v Ljubljani določili sledeče glavne kandidate: za mesto Ljubljano dr. Periča, za ljubljansko volivno okrožje kot nosilec liste zasebnega uradnika g. Ignacija Miheveca in za mariborsko volivno okrožje ljubljanskega odmetnika dr. Koruna.

Jugoslovanska akademična mladina na Dunaju zoper teror PPZ-režima. Jugoslovanska akademična mladina na Dunaju je sprejela sledečo resolucijo: »Dijaška mladina iz Jugoslavije na Dunaju, zbrana 8. decembra 1924 ob povodu nezakonitega umirovljenja zagrebških profesorov, kršitve avtonomije vseučilišč, razbojniškega napada na njene kolege in preplivanja nedolžne krvi, najenergičneje protestira, smatrajoč za krivca fašistično mafijo PP in ostale faktorje. Izraža svoj gnus nad lakajskim vedenjem radikalnih in samostalno-demokratskih »študentov«, ki so se tudi v tem slučaju pokazali vredne svojega kolovodje, črnega cigana iz Vrginmosta in njegovih »prosvetnih« metod. Izjavlja svojo popolno solidarnost s štrajkujočimi kolegi iz cele Jugoslavije, prepričana, da bodo započeto borbo vedli do končne zmagae. Smatra, da je to dokaz, da se današnji režim more premagati samo po edinstveni fronti delovnega ljudstva mest in kmetov, ki bodo priborili svobodo potlačeni in izrabljenim in postavili na

obtoženo klop sovražnike ljudstva ter ustvarili balkansko federacijo.« — Predsedstvo zbora. M. Stanislavjević, abs. med., S. Budimirović, stud. tehn.

Revolucija v Albaniji. O revoluciji v Albaniji poroča zagrebški »Hrvat«, ki pravi med drugimi: »V vrsto P. P. propagande spadajo tudi vse vznemirjujoče vesti iz Albanije, ki jih iz Belgrada širijo po svetu. Iz Belgrada poročajo, da je prišel v Albanijo sovjetski poslanik, nakar se takoj začelo rovarjenje in boljševiska propaganda. Čudno pa je, da o tem rovarjenju ne vedo prav nič povedati veliki inozemski listi in da molče celo Italijani, ki so prav močno zainteresirani na Albaniji. Molče francoski, dunajski in praški listi in zato vsa albanska revolucija ni nič drugega kakor fantastičen produkt belgrajskega PP režima.«

Neprekosljivi so le

EXCELLA
šivalni stroji.

Nadosejal v konstrukciji in materialu. Izredno nizke cene.

Oglejte si jih pred nakupom.

J. GOREC, Ljubljana
Palaca Ljubljanske kreditne banke

Ilustrirani „Slovenec“

Da ustrezemo opetovanim željam naših naročnikov in da izpolnimo že prav občutno vrzel v slovenskem novinarstvu, smo se odločili izdajati redno in bogato ilustrirano prilogo našega lista, ki bo izhajala vsako nedeljo z naslovom

ILUSTRIRANI »SLOVENEK«.

Prva številka izide za božične praznike, druga za Novo leto, nato pa redno vsako nedeljo. Obsegala bo vselej štiri strani slik zlasti iz domačega, kulturnega, političnega, gospodarskega in javnega življenja sploh, poleg tega pa tudi slike najvažnejših svetovnih osebnosti, krajev in dogodkov, slike najnovejših izumov na polju tehnike, najzanimivejših prirodnih pojavov, zgodovinskih odkritij in dogodkov ter zemljepisnih in etnografskih posebnosti iz vseh delov sveta, stalno bo poročala v obliki slik iz najnovejšega športnega, modnega in umetniškega življenja tako, da bo

ILUSTRIRANI »SLOVENEK«.

popolnoma nadomestil vse tuje ilustrirane časnike in časopise.

Uredništvo je že sedaj bogato založeno s tozadevnim gradivom, obrača se pa tem potom tudi na vse naše naročnike in prijatelje, zlasti pa na naše amaterje s prošnjo za primerne jasne fotografije in slike zanimivih osebnosti, najnovejših dogodkov (nesreč, velikih manifestacij, prireditvev itd.) in predmetov (stavb, krajev, etnografskih zanimivosti itd.), ki jih bo rado objavljalo, ker želi posvečati čim največ pažnje naši ožji domovini. Za aktualne zanimive slike bo uredništvo rado povračalo vse stroške.

Prepričani smo, da bo naša javnost znala ceniti naš trud in stroške, ki nam bodo iz tega nastali, zato pričakujemo, da se bo naš list še bolj razširil med najširše sloje našega naroda. Naj ne bo slovenske hiše, ki bi ne imela »Slovenca« in z njim tudi

»ILUSTRIRANEGA SLOVENCA«,

edinega slovenskega ilustriranega časnika.

Naročnina listu ostane neizpremenjena, le nedeljska številka se podraži v prosti prodaji za 1 Din, tako da bo stala odslej 3 Din.

Uredništvo in upravništvo.

Beleške.

Madame de Thebes v Mariboru. Slovita pariška vedeževalka Madame de Thebes se je pojavila tudi v Mariboru pod imenom Madame de Tepp ali »Narodni gospodar« in vedežuje o Slovenski ljudski stranki takole: »SLS izgubi nekaj mandatov in postane čisto brezpomembna frakcija. Obsojena bo do neprestane in brezplodne opozicije. Zašla je v slepo ulico in nima drugega izhoda, kakor da gre za Radičem.« — Dobro je, da mariborska madame de Tepp ne prerokuje, da bo morala iti SLS za »Narodnim gospodarjem«.

Dopisi.

Smartno pri Litiji. V nedeljo 14. t. m. pridelita Marijini družbi v Društvenem domu počaščenje Brezmadežne. Kot slavnostni govornik nastopi g. kanonik dr. Alojzij Merhar. Pri tej lepi slavnosti nastopi smartenski pevski odsek smartenskega pevskega okrožja. V torek 16. t. m. obhajamo Šmarčni petletnico naše Gospodarske zadruge. Ta gospodarska ustanova je za celo smartensko dekanijo velikega gospodarskega pomena. Teža se zavedamo zlasti mi — okoliški kmetje. Zato se moramo pri tej priliki spomniti s hvaležnostjo vseh onih, ki so razumeli ob ustanovitvi velik pomen te organizacije, zlasti pa neustrašnega in marljivega g. kaplana Karola Sparhakla, sedaj kapiteljskega vikarja v Novem mestu. Smartenska g. zadruga beleži po petih letih lep uspeh. Zato se bo ta petletnica obhajala z resno svečanostjo. Zjutraj ob osmih bo skupna sv. maša za umrle člane, dopoldne bodo razna gospodarska predavanja. Popoldne ob treh bodo predavanja o zadruham namenjena zlasti kreditnim zadrugam kakor so hranilnice in dr. Nato bodo politično-gospodarska predavanja. Ob koncu bo pa uprizoril dramatični odsek tukajšnjega katoliškega izobraževalnega društva v razvedrilo neumornim zadrugarjem komično enodejanko.

Delegatom Kmetijske družbe.

Somišljenike opozarjamo na jutrajšnji občni zbor kmetijske družbe, ki se vrši v Unionovi dvorani. Za delegate iz bivše Kranjske vohod iz Miklošičeve ceste, za one iz bivše Štajerske iz Frančiškanske ulice. Pridite vsi točno. — Pred občnim zborom naj pridejo točno ob 10. delegati iz bivše Kranjske v Rokodelski dom (Komenskega ulica 12) in delegati iz bivše Štajerske v Akademski dom (poleg Uniona). Naj ne ostane nihče doma. Pazite na eventualna nasilstva samostojnežev.

Dnevne novice.

Boj za humanistični pouk je stopil v nov stadij. Povzeli so besedo tisti, ki so v prvi vrsti upravičeni govoriti o učnih načrtih za slovensko mladino, starši sami. Oni imajo določiti smer pouka na srednjih šolah v demokratski državi, ne pa ministri in ne politiki in ne profesorji. Ne smejo več priti različni Marcheti ali nižji »naučni strokovnjaki«, za katerih nezmožne sinove naj se ustanavljajo novi tipi srednjih šol, ne več različni profesorji, ki bi radi postali direktorji ali celo inspektorji potem pridigovanja novih srednješolskih tipov, in ne več različna mesta, ki hočejo na ta način svoje meščanske šole povzdigniti v srednje šole. Ni tudi prostora in časa za nerodne eksperimente, s katerimi se imajo višje vrste šol izenačiti z nižjimi vrstami, namestu, da bi se nižje skušale pelagema in naravno dvigniti na višji nivo. Starši so sedaj, ki hočejo govoriti in poklicanim in nepoklicanim faktorjem povedati jasno in odločno, da so sedanje in zlasti humanistične srednje šole tiste, ki nas uvajajo in vežejo z evropsko kulturo, od katere ne puste na noben način odrezati svojih nadarjenih otrok. Dostl dolgo je trajalo, da je ideja potrebe hu-

manistične naobrazbe in naših vsakdanjih praktičnih potreb prodrla v širše sloje in prosvetno ministrstvo je dosti dolgo skušalo urediti svoje nezaželjene in še manj potrebne reforme, da se je vendar enkrat zbudilo ljudstvo, ki bo še ta teden glasno pokazalo, kakšne izobrazbe želi svojim otrokom! Mi starši imamo določevati smer srednješolskega pouka svojim otrokom, mi davkoplačevalci govoriti o tem, kakšni naj bodo učni načrti, da bodo višje šole nudile res tudi uspehe, ki bodo ekvivalentni materijelnim žrtvam, ki jih prinaša za šole naš narod. Za vso slovensko inteligenco in za vse na višji izobrazbi ljudstva interesirane sloje mora biti geslo: Ne begajte nam učeče se mladine, ne begajte učiteljsva in pustite nam naše izvrstno šolstvo, ki stoji ves na evropski višini, pri miru, da se organično razvija po naravnih in resničnih potrebah, ne pa po potrebah posameznih oseb! — Eden izmed prizadelih staršev za stolice drugih.

Praznovanje 17. decembra. Zveza trgovskih gremijev in zadrug objavlja, da imajo biti trgovine po odloku velikih županov v Mariboru in v Ljubljani v sredo dne 17. decembra na rojstni dan kralja Aleksandra I. med slovesno službo božjo od 9 do pol 10 dopoldne v znak proslave zaprte. — Podnačelniki: Fran Zebal.

Opozarjamo pristaše z dežele, ki pridejo v pondeljek v Ljubljano na občni zbor Kred. družbe, da je isti dan popoldne ob treh občni zbor Jugosl. Kmetijske zveze v Rokodelskem domu!

One, ki so prejeli koledar naše Kmetijske zveze, pa ga niso razpečali, vljudno prosimo, naj ga nam takoj vrnejo. Kasneje je za nas brez pomena. Tudi obračun naj vsi poverjeniki upravi čimprej vrnejo.

Zapri agitator. Policija v Osijeku je zaprla nekoga Matka Pušenjaka, ker je razdal radičevske letake po mestu.

Iz službe so odpustili v Vukovaru davčnega uradnika Ivana Heregega brez vsake disciplinarne preiskave in brez pokojnine. Služil je državi 22 let. Ker je brez vsakega premoženja, so sklenili Vukovarčani nabrati toliko denarja zanj, da se bo mogel prehraniti s svojo rodbino dotlej, dokler ne najde primerne službe.

Vrnitev naših ujetnikov iz Rusije. V Split je prispelo 390 naših državljanov, ki so bili med svetovno vojno ujeti na ruski fronti. Pripeljali so se iz Vladivostoka.

Avtomobilska nesreča slovenske družbe v Ameriki. Ameriški slovenski listi poročajo o avtomobilski nesreči, pri kateri sta izgubila življenje dva Slovenca. Dne 16. novembra se je odpeljal Frank Mravlje v Chicagu s svojim avtomobilom po igralske obleke za neko slovensko predstavo v Wankegan, Ill. Z njim sta se vozila dvova slovenskega župnega organista Frančiška Cvenk in Fran Kobal. Na potu domov je avtomobil na železniškem križišču zadel vlak. Mravlje je ostal na mestu mrtve, vdova Cvenk je dobila smrtno poškodbo, Kobal pa je ostal nepoškodovan. — Pokojni Mravlje, doma iz Škofje Loke na Gorenjskem, je bil star šele 35 let ter je zapustil vdovo in dva otroka. Bil je kot režiser navdušen pospeševatelj slovenskih predstav ter so ga splošno imenovali očeta slovenske dramatike in slovenske Talije v čikaški naselbini. Pospeševal je tudi slovensko petje. Med rojaki je užival splošne simpatije in ga bodo težko pogrešali.

Dohod novih ruskih čet v Jugoslavijo. Te dni je dospel v Split francoski parnik, ki je pripeljal iz Sangaja 350 gojencev in častnikov bivše carske vojne akademije v Omsku. Akademija je leta 1922 zapustila Vladivostok in odšla v Sangaj, kjer je prebila do zadnjega časa. Ker so bile razmere skrajno težke, je prosila kralja Aleksandra, da se sme naseliti v Jugoslavijo. Za stanovanje ji je določil Bileč. Akademija tvori dva kora, ki imata vsak svojo godbo, s pomočjo katere sta se v Sangaju v prvi vrsti preživljala. Poveljnika sta polkovnik Popov in general Kornilov. Z ruskim transportom je došlo tudi nekaj jugoslovanskih vojni ujetnikov. Kakor pripovedujejo, je v Sangaju še precejšnje število jugoslovanskih bivših vojni ujetnikov, ki se vsled pomankanja sredstev dolejš niso mogli vrniti domov. Čez mesec dni se jih menda zopet več vrne.

Izseljeniški komisariat kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Zagrebu prosimo, naj nam blagovoli svoja naznanila pošiljati v slovenskem jeziku, ako reflektira na objavljenje.

Dober svet. Svetujemo vam, da z novim letom naročite »Prerod«, ki bo prinašal stalno prilogo »Zdravje«.

Velika železniška nesreča se je pripetila dne 8. decembra zvečer na postaji Grosuplje nekemu ljubljanskemu lovcu, po poklicu trgovcu z železino, katerega ime zaenkrat zamočimo. Ta gospod je namreč stopil v vlak, a ker ni dobil ravno onega sedeža, na katerega se je kapriciral, je začel razsajati ter obkladal, sopotnike z osli in drugimi »salonskimi« psokami. Ko je eden od potnikov reagiral na njegove žaljivke ter mu povedal, da je on sam to, kar je imenoval druge, se je gospod raztogotil in zagrozil, da bo začel prav po »radikalno fockati«, v katero svrhu je že

Priporoča se specialna trgovina za
Otroške obleke in plašče
M. Krištof-Bučar, Ljubljana, Stari trg 9.

zamahnil z roko. Ne vemo sicer, kake uplivi so na tega gospoda tako učinkovali, ali lovska smola ali dojenjski cviček, ali pa celo radikalno navdušenje, zahvaliti se ima samo hladnokrvnosti sopotnikov, da se ni vozil v 4. razredu, kamor pravzaprav spadajo taki naduteži. V drugič pa naj bo g. trgovec bolj uljuden, če ne, bomo postregli z imenom.

Izenačenje julijanskega (ortodoksnega) koledarja z Gregorijanskim odgodeno. Tako so poročali te dni naši listi. To je predvidela tvrdka Bonač in dala v svojem znanem tedenskem »Beležnem koledarju« za leto 1925 natisniti tudi srbski koledar. To pa predvsem iz razloga, ker obstojajo že mnogostranski živahni stiki med nami Slovenci in Belgradom in je zlasti v interesu pridobitvenih krogov, da vedo za pravoslavne praznike. Tudi koledar za leto 1925 se reprezentira v zelo lepi obliki s to praktično novostjo, da nudi na zadnji strani pregled za celo leto. Koledar stane Din 20.— in se dobi v vseh boljših papirnih trgovinah Slovenije. Preprodajalec ga lahko naročajo pri tvrdki I. Bonač sin, Ljubljana, Čopova ulica 16.

— Sadni sokni najbolj kipe, kadar jim primešate Radenske vode!

— **Važno za mizarje in podjetnike.** Opozorjamo na današnji dražbeni oklic, glasom katerega se bo dne 24. t. m. prodajala nova, moderno urejena tovarna pohištva tvrdke M. Poličar & Komp. na Bledu, ki je izredno nizko sodnijsko cenjena in nudi strokovnjakom lepo eksistenco.

Prinoroča se specialna trgovina za
Damska moderna oblačila
M. Krištof & Bučar, Ljubljana, Stari trg 9.

Štalarske novice.

3 Mariborske novice. Danes otvori klub »Grohar« svojo prvo grafično razstavo v kazinski dvorani. — Brezposelni natakari Lah Ivan se je vrge pod vlak, ki ga je popolnoma razmesaril. — V Studencih je čevljar Mikl umoril svojo ženo in nato pobegnil. Vzrok so družinski prepri. — Snoči so igrali v gledališču Sardoujevo veseligo »Razporoka« z velikim uspehom pod režijo g. Bratine. — Policija je zaprla nekega nevarnega vlomilca, ki se je pripeljal iz Zagreba, kjer je izvršil več drznih vlomov.

3 Razpisane ustanove. Kuratorji dijaške ustanove Feliksa Ferka in Pavline Ferkove razpisuje za šolsko leto 1924-25 dvajset dijaških ustanov in sicer 6 za visokošolce po 1500 dinarjev in 6 za srednješolce po 750 Din. Podrobnosti objavlja »Uradni list« št. 116 dne 13. decembra t. l.

Vinotoč Viktor Sedej
Koledvorska 26. Ljubljana Slovškova št. 2.
toči svoja pristna vina

in sicer:

Bizeljčan	liter po	12 Din
Štajersko	" "	12 in 15 "
Črno	" "	12 "
Pelinkovac (prvovrsten)	" "	20 "

Za obilni obisk se najvljudneje priporoča
Viktor Sedej.

Potres.

Poročila iz Italije. Potresna opazovalnica v Faenzi poroča o zadnjem potresu: Tresenje se je začelo ob 4.34 in je doseglo vrhunec s 40 milimetri. Mikrooseismografi so delovali 20 minut. Gre za močan potres v daljavi približno 200 km. — Iz Padove poročajo: Dne 12. t. m. zjutraj ob 4.50 je bil tu potres 4. ali 5. stopnje (po skali Mercalli). Računa se, da je bilo središče potresa oddaljeno približno 150 km. V Padovi potres ni povzročil škode.

Boštanj ob Savi. Danes, v petek, 12. decembra, ob pol petih zjutraj je bil zopet potresni sunek, in sicer valovito od zahoda proti vzhodu, tako da je zazibal stene in postelje; trajal je 2 sekundi. Vidi se, kako je v zvezi z vremenskimi spremembami.

Komenda pri Kamniku. Dne 12. t. m. ob pol petih zjutraj smo čutili precejšen potresni sunek.

V Retečah pri Škofji Loki smo v petek 12. decembra zjutraj ob 4.30 čutili dvakratni potresni sunek po par sekundi.

Inomost, 13. decembra. (Izv.) Zadnji potres so močno čutili tudi v Inomostu. Tudi iz Južnega Tirolskega poročajo o močnem potresu.

Rateče — Planica. V petek, 12. t. mes., smo imeli tukaj ob 4.25 zjutraj potres, ki je trajal 5 sekund. Smer od severo-zapada proti jugovzhodu. Postelje so se tresle in okna so ropotala.

Kranjskegora. Dne 12. t. m. je bil tukaj ob 4.33 precej močan, več sekund trajajoč potres. Smer jugovzhod-severozapad.

Za Božič

nudi veliko izbiro modnih (angleški cefir), belih, sportnih in spalnih moških srajc; molinosa, platenih, gradl in barhent spodnjih hlač, kakor tudi vse damsko perilo, priprosto in fino, lastnega izdelka, vsled česar so tudi cene jako nizke,

IV. in I. GORIČAR, »PRI IVANKI« — LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 29.

OGLEJTE SI IZLOŽBO!

Ljubljanske novice.

Ij Ljubljanske novinarje opozarjamo na današnji izredni občni zbor, ki se vrši ob 10 dopoldne v restavraciji pri Mraku, Rimska cesta.

Ij Nova pota. Ana Kobale iz Pondura pri Vrskem, hospitantka vrtnarstva na dr. Krekovi kuharsko-gospodinjski šoli pri uršulinkah v Ljubljani, je napravila pred obrtno oblastveno komisijo za pomočniške preizkušnje dne 12. decembra t. l. izpit za vrtnarsko pomočnico; s tem je odprla ženstvu novo pot k lepemu, zdravemu, nežnočuteči ženski naravi prikladnemu poklicu.

Ij Sv. zadušno mašo po pokojnem sočlanu g. Jos. Krenžarju ima križanska moška Marijina družba v torek, dne 16. t. m. ob 8. uri.

Ij Izvencerkveni shod ima križanska Moška Marijina družba v sredo dne 17. dec. ob osmih v družbeni dvorani. Polnoštevilo!

Ij Umrlj so v Ljubljani: Viljem Poje, oskrbnikov sin, 2 leti. — Josip Jurjevčič, delavec, 40 let. — Fran Šink, orožn. stražmojster v pok., 56 let. — Franciška Potočin, družabnica, 62 let. — Josip Razgon, novorojenček, pol ure. — Fran Goričnik, zasebnik, 83 let. — Marjeta Zibert, kuharica, 62 let. — Dragica Weiss, hči poštnega ključavničarja, pol leta.

Ij Ata. V četrtek so imeli ata slab večer. Vreme se je izpremenilo in po nogah je pikalo in evikalo, da ata niso vedelo, kaj in kako bi. Vleklo jih je ven, med ljudi, pa ni šlo. Do vrat je še šlo, potem pa noge niso dale več. Ata so morali nazaj na stolček k škafčku s popeljčki, potem so pa morali v posteljo. Nekaj časa so dremali, potem je pa začelo cvik-cvik-cvik v desni in zopet cvik-cvik-cvik v levi nogi. Ata so se zbudili in se menčali po nogah. Naenkrat pa se je vse zazibalo, postelja, škafček pod posteljo, popeljčki in ata. Še strop se je zamajal. Nekaj sekund je bilo mirno, potem je pa nekaj padlo s stropa na tla. Ata so ves prestrašen počasi pomolili glavo izpod pernice, potem so stegnili roko in napravili luč. Potem so pogledali okoli sebe in — o groza! — na tleh je ležal razbit velik blok. »Jessas-Marand-Anna,« so vzdihnili ata, »je že hin, er ist ganz hin! O du armer Nationalblok! Če bi mu saj zvonili, čeprav samo pri sv. Florijanu s ta malim, ampak kar tako se razbiti, kar na tleh! Slave je konec, mi padamo, mi uniramo! O Vater Bleiweis, pomagaj nam! Tako so stokali ata in so zopet zlezli pod pernico. Po strašnih sanjah in po silno nemirnem spanju so se zbudili enkrat popoldne. Oblekli so se kar tako na neglo roko in so šepali po Kravji dolini na Martinovo cesto. Tam so jih že čakali gospod, ki so sedaj za Topolavca. »Moj Bog, kakšna nesreča,« so vzdihnili ata, »kar po njem je bilo noč! Pa tako naenkrat! Kdo bi si bil mislil!« — »Ja,« so pomehiknili gospod, ki so zdaj za Topolavca, »ravnokar so ga peljali tod mimo. Ali so šli oni tudi za pogrebom?« — Črna dekleta, ki jim je postavilo na mizo merico onega, der —

potem pa so zastokali: »Also lieber Block! Se bomo pa v nebesih videli!« Od samega ginjenja so ata naročili še eno merico najboljšega, vom Nationalwein, potem so se pa šli še tolažit zum Maček, dem weltberühmten, tam za vodo, kjer so se tako potolažili, da so v soboto zjutraj čutili potres samo še v svojih možganih.

Ij Zahvala. Ob priliki svoje 70 letnice in premijere svoje opere »Loputska siročica« se od vsega srca in iz dna svoje duše zahvaljuje: Slavni upravi Narodnega ljubljanskega gledališča, na čelu mu upravniku g. Mateju Hubadu, g. kapelniku Niku Štriftovu, vsem opernim solistinjam in solistom, vsem članom zbora in orkestra, slavnemu društvu »Kolo jugoslovanskih sester«, na čelu mu gospej Franjki dr. Tavčarjevi, slavni »Zvezi slovenskih pevskih zborov« v Ljubljani, slavnemu opernemu oboju, gospodi dalmatinskim visokošolcem in vsem darovalcem krasnih lovorovih vencev in izročenege mi narodnega dara. — Nadalje se zahvaljuje najprisrčneje slavnemu ljubljanskemu občinstvu, ki me je obsipavalo z oduševljenimi ovacijami in tolikimi dokazi priznanja in ljubezni. Ob enem se zahvaljuje najlepše slavnim uredništvom ljubljanskih dnevnikov za blagohotno in plemenito naklonjenost. — V Ljubljani, dne 12. decembra 1924. — Franjo Serafin Vilhar.

Ij V počasnilo. Na našo včerajšnjo notico o dogodku, ki se je zgodil med učiteljskimi ščniki v nedeljo med službo božjo, smo obveščeni, da se na koru ni pilo, ampak je prišel samo eden vinjen na kor. Dotičnega je g. pevovodja takoj odstranil s kora in sedaj je že izključen z zavoda.

Ij Od minist. za trg. in obrt. konces. krojna sola, Zidovska 5, otvori 22. jan. 1925 dva tečajja: Enega za civilne obleke in uniforme, drugega za damske krojače, šivilje in nešivilje. V damskem tečaju se bo učilo tudi belo perilo in otroške obleke. Kot so pokazali veliki uspehi zadnjih tečajev, je kroj lahko razumljiv, da se ga lahko tudi nešivilje tekom tečaja priučel. Za učence izven mesta hitrejši poduk! Vpisovanje od 8—12 in od 2—7.

Ij Danes krvave in jetrne klobane, fino ljutomersko vino v restavraciji pri »Iloži«. Se priporočam A. Šmid.

Ij Tvrdka I. Maček, Aleksandrova c. 12, prodaja vsa oblačila za gospode in otroke do božičnih praznikov po znatno znižanih cenah.

Naznanila.

Starešinski sestanek bo v ponedeljek 15. t. m. ob osmih v Akad. domu. Tema: Notranje, politični razvoj Srbije 1868—1916. Starešine in akademiki vabljeni, gostje dobrodošli. — Odborova seja ob sedmih. — Predsednik.

Rokodelski dom. V ponedeljek 15. t. m. bo predaval v dvorani Rokodelskega doma, Komenskega ulica št. 12 g. prof. dr. Josip Jeršc. Naslov predavanja: Sola življenja. Vstop prost. Pričetek točno ob osmih zvečer.

Franciškanska prosveta. V torek 16. 12. predavanje: Rožnik in cerkev na Rožniku. V sredo 17. 12. odborova seja. Udeležba nujna!

Šentpetersko prosvetno društvo priredi v ponedeljek 15. t. m. ob pol 20. v svojih prostorih v Zupnijski ulici 1 predavanje. Predava tajnik »Prosvetne zveze« Zor o »Mariji v slikarstvu« s pomočjo skioptičnih slik. Člani in gostje dobrodošli.

V stolni prosveti predava jutri zvečer ob osmih v Križankah g. prof. Dolenc o suženjstvu pri starih Grkih in Rimljanih.

Društvo klub. Sestanek drevi ob osmih v Akademskem domu. Spored družben in zabavn. — Odbor.

V šentjakovski prosveti se vrši drevi ob pol osmih običajno predavanje. Predava msgr. Viktor Steska. Vljudno vabimo društvene člane, da se predavanja v obilnem številu udeleže. — Odbor.

Šiškarji! Drevi ob sedmih bo v samostanski dvorani nova igra »Trije božični večeri« v 4 dej. Pred igro kuplet, med odmorom petje. Čisti dobiček je za novo cerkev. Vabimo! — Jutri zvečer ob pol 8 skioptično predavanje. Predava msgr. Steska.

Najboljši šivni stroj je edino le

Josip Petelinc

znanka **Gritzner in Adler**

za rodbino, obrt in industrijo

Ljubljana blizu Prešernovega spomenika

Pouk v vazenju brezplačen. Voletna garancija. Delavnica za popravila

Na veliko Telefon 913 Na malo

Narodno gledališče v Ljubljani.

Vilharjeva opera »Lopudska siročica« je snoči pri ponovitvi enako sijajno učinkovala kot pri premieri. Navzočega skladatelja je polno zasedena dvorana burno pozdravljala in ga klicala pred zastor. Radnjemo se s skladateljem vred, da je naša slovenska opera pripomogla do vstajanja delu, ki je deset let ležalo zakopano, ki pa po glasbenih in dramatskih vrtilinah, po plemenitosti glasbe in dejanja presega veliko tega, kar se je v teh desetih letih tujega kočatilo po naših odrih. Skladatelju, upravi, pa nič manj sodelujočim, od resnično izvrstnih solistov preko dobro pripravljenege zbora do lepo zvenečega orkestra iskreno čestitamo. Trud ni bil zastonj, opero si je vredno nekajkrat ogledati in se nje po domače, po čuvstvu močno patetično glasbo naslušati. K.

Ljudski oder v Ljubljani.

Nedelja, dne 21. decembra ob pol 8 zvečer REVIZOR. Gogoljaeva komedija v 5. dejanjih.

Gospodinjski koledar

»Jugoslovenske Matic« za leto 1925 je izšel in se dobiva pri podružnicah: stane za člane 12 Din, v knjigarnah za nečlane 16 Din. — Ljubljanski člani ga dobe v pisarni Jugoslovenske Matic, Pred škofijo št. 21. I. nadstropje.

Dijaški vestnik.

d Evhariistični odsek akademske kongregacije ima danes ob pol 7 uro molitve v marijaniški kapeli. Vabljeni tudi tov. nekongreganisti. — Načelnik.

d »Zarja« ima v ponedeljek ob 8. zvečer prijateljski sestanek. 1. Predava tov. St. Gogala o verskem doživljanju. Nato koreferat in razgovor. — Govorili bomo o tem, kako dvigniti v nas poleg umske tudi versko in srčno kulturo do višine, ki je akademika vredna. Zato vabimo posebej še tov. kongreganiste in prosimo za izmenjavo misli v čim globlji debati. Vabljeni tudi g. starešine in tov. iz bratških društev! Za člane brezpogojna udeležba in točnost. Predsednik.

Prosveta.

pr Zgodovina slovanskih umetnosti. Peto predavanje cikla umetnostno-zgodovinskega društva se vrši v ponedeljek, 15. t. m. ob 18. v univerzitetni zbornici. Predava dr. Izidor Cankar: Slikarstvo Balkana. Vstopnice pri blagajni.

pr Umetniška razstava v Jakopičevem paviljonu. Obisk te razstave je zadnje dni izvanredno živahen. Te dni se je razstava obogatila s šestimi deli Pavle Gustinčič-a, ki nam prinaša svoja dela iz krasne Bosne. Tudi od I. Zajca so razstavljena tri nova dela. — Umetnine, ki so bile kupljene za božična darila, so cenjenim kupecem na razpolago še pred božičnim večerom. Ker ostane razstava

odprta le še čez božične praznike opozarjamo cenj. občinstvo, da ne zamudi prilike in je vljudno vabimo, da si ogleda to zanimivo razstavo.

pr E. Bulwer: Poslednji dnevi Pompejev, roman, II. del. Splošna knjižnica št. 25. V Ljubljani 1924. Založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Strani 280. Cena broš. Din 26., vez. Din 32.

O BLEKE NA
O BROKE!
MESTINI TROŠ
O. BERNATOVIČ

Obračun s korupcijo v UJU

Svobodoljubno učiteljstvo obsodilo Luka Jelenčevo politiko.

Obmejne učiteljske organizacije Maribor, Slovenjgradec in Mežiška dolina so sklicale 7. decembra protestno zborovanje v Dravograd, katero je za naše razmere poteklo uprav ephalno.

Predsednik Košir, nadučitelj iz Prevalj, je uvodoma podal kratek pregled o stanju šolske politike prej in danes, ter končno vprašal, ali naj se učiteljstvo uklopi vsakokratnemu vladajočemu režimu ali pa naj se postavi na strogo stanovsko stališče, kakršno je zamišljeno v programu UJU. Nato je podal besedo referentu g. Karlu Doberški, učitelju v Lešah, ki je nato referiral o stanju šolske politike v Sloveniji in o stališču, ki naj bi ga učiteljstvo zavzemalo napram njej.

Temeljit referat je izvenel v najstrožjo obsodbo vodstva UJU, poverjeništvu Ljubljana, in je izzval pri udeležencih burno odobravanje in vsesplošno priznanje pravilnosti stališča, ki ga je povdarjal referent.

Uvodoma je omenjal potrebo protestnega zborovanja že samo radi člankov »Učiteljskega Tovariša« in to v 47. številki in v prilogah 45. številke. Do danes se je storilo mnogo preveč grehov in referent izraža bojazen, da je ogrožen obstoj s tolikimi žrtvami ustanovljene organizacije UJU. — Nato preide referent na ustanovitev državne organizacije UJU, omenja stanovsko delo v njej, smotreni nastop vodstva v Belgradu pri dosegih raznih stanovskih dobrot ter pravi, da je bilo učiteljstvo že v položaju, ko sme smatrati glavne postulate za dosežene, zlasti postulat učiteljske stalnosti. Sedaj pa, ko stoji učiteljstvo vse države v boju za samostojno šolsko upravo, uvideva, da se celo členi uradniškega zakona, tikajoči se stalnosti poljubno tolmačijo. Nato zopet citira posamezne odstavke iz 47. številke »Tovariša« in njegove priloge k 45. številki, ki naj bi podale načelno stališče poverjeništvu UJU v Ljubljani glede najnovejših persekucij. Referent vprašuje, ali je zaščita zamišljena samo za strankarske pristaše na politični konjunkturi stoječih tovarišev? Ali smo res odstopili od našega načelnega stališča in zavzemamo stališče revanše ter odobravamo metode »Učiteljskega Tovariša« o pobijanju vsakega protirežimskega prepričanja? Vprašati se moramo, kakšen bo šolski zakon pri taki šolski politiki in kaj z organizacijo, ako sprejmemo stališče »Učiteljskega Tovariša« za svoje? Ker napredna javnost molči, se ne moremo ubraniti utisa, da je naše zastopstvo skrivno. Ali pa smo že tako daleč zaslepljeni, da ne moremo razumeti nove dobe duhovnih, nacionalnih in socialnih kriz ter pokretov? Nato pa omenja važnost smeri, ki jo daje UJU tudi za druge uradniške organizacije. Obmejna učiteljska društva so bila vedno prepričana, da je le v zmagi načel odvisen obstoj UJU. Voditelji organizacije izpovajajo svojo moč v enostranski politični smeri. Izdajalec stanovskih idealov je vsak, kdor hoče na škodo celote doseči politične uspehe. Ako ne more organizacija braniti temeljnih postulatov učiteljstvu, ne more nihče imeti interesov na njej.

Nato preide referent na svobodo mišljenja in političnega prepričanja, katerega si učiteljstvo ne da kratiti in se zavaruje proti diktatu. »Učiteljski Tovariš« ni nobeno verno zrcalo duhovnega življenja slovenskega učiteljstva. Predrzo je smeti one kot »sporazumaše«, ki nudijo bratško roko tovarišem brez razlike mišljenja, ker na drugem temelju ni možno trajno družiti jugoslovanskega učiteljstva v eni organizaciji. Danes pa manjka samo še to, da ukaže Učiteljski Tovariš, v katero skrinjo naj vrže učiteljstvo svojo krogličico. Organizacija ni bojna organizacija proti klerikalizmu!

Priporočiti se moramo do prave svobodomiselnosti, duhovne strpnosti, politične zrelosti in dalekovidnosti. Kar smo doživeli zadnje čase, mora omajati zaupanje učiteljstva v poverjeništvu UJU. Ako bi se obistinilo, da se stalne učitelje prestavlja kakor lutke z vednostjo poverjeništvu, potem bo to izgubilo vse zaupanje učiteljstva, ki bi zaslužilo biti, ako bi vse udarce mirno prenašalo. Za-

htevo po nepristranosti v šolski upravi je v skladu z interesi celega stanu. Moralno legitimacijo za svoje zahteve, hoče učiteljstvo tudi v nadalje iskati v tem, da jih stavlja in zastopa v skladu z interesi šolstva in naroda! Lažljivo in v temelju nemoralno je geslo, da naj se krivice popravljajo z novimi nasilji in oni ni odrešenik, ki to dela!

Ob koncu se obrača referent proti tovarišem, ki smatrajo svoje drugove le za politične pristaše ter upa, da se bo danes postavil mejnik, kjer se začenja nova doba naše slovenske stanovske politike.

Navzoči poverjenik Jelenc je izjavil, da ga je Doberšekovo referat jako neprijetno dirnil ter je izvajal, koliko »uspehov« je imelo njegovo »plodono« delo, ker se je boril proti »klerikalizmu« (ironični posmehi.)

Jelencovo mnenje je pobijal učitelj Möderndorfer, ki načeloma izjavlja, da ni bil referat naperjen proti osebi Jelencovi, temveč proti sistemu, ki ga je on vpeljal. Pravi, da le iz organizacije same mora priti prepoved.

Mencin se tudi ne strinja z izjavami Jelenc, ker s padcem ene politične stranke, na katero se učiteljstvo naslanja, pade tudi njegova moralna moč ter je zahteval čiste roke napram vsem političnim strankam. On je hotel vedeti, kaj je UJU storilo za obrambo pravic učiteljstva. Na to zahtevo je izjavil Jelenc: »Jaz sam sem sodeloval brez poverjenstva pri tistih persekucijah, ki so se godile v ljubljanski oblasti, v mariborski oblasti pa je to delo izvrševal veliki župan.«

Zavladala je smrtna tišina in čuli so se nato ogorčeni »oho« klici in vsaka nadaljna debata je bila končana. Takoj se je sestavil odbor, ki je sestavil resolucijo, katero mora »Tovariše« natisniti na naslovni strani. Po kratki debati se je sprejela ista resolucija, proti kateri so glasovali trije člani.

Sedaj je samo še vprašanje, ali bo izvajal Jelenc konsekvence in če misli kljub temu, da je doživel moralno obsodbo svojega dela, ostati še nadalje predsednik poverjenstva v Ljubljani?

Georges:

Potresi in druge šibe.

— No, ali si čutil potres? me je vprašal Munla Bekir, ko sem ga po dolgem času zopet dobil.

»Ne,« sem rekel, »tačas sem slučajno spal.«

— To je pa čudno! Saj zmeraj trdiš, da ne moreš spati. Jaz sem ga pa čutil, ker sem bil takrat že zbučen. Ne vem pa, kako je to, da so nekateri ljudje čuli bobnenje, na to se jim je pa zdelo, da se soba giblje itd. Vsega tega pri meni ni bilo, temveč sem imel občutek, kakor bi kdo sunil v sklončeno posteljo, da se je zagugala po dolgem, drugega pa ni bilo nič. Pa sem se spomnil, kako je bilo ob potresu leta 1895. Tako lepo se ni bilo nikoli v Ljubljani nego takrat.

»Oprost, kako moreš govoriti, da je kakšna nesreča lepa.«

— Zakaj pa ne? Pa ne samo lepa, ampak tudi veselo je bilo. Pomisli, vse šole so bile zaprte in šest mesecev smo imeli počitnice. Se po spričevala ni bilo treba iti, ampak šola nam jih je kar po pošti poslala na dom. Šolo pa so imeli na naši stari gimnaziji samo osmošolci. In zabave, koliko je bilo takrat in prostosti in svobode!

— Poslušaj, kako je bilo. Takrat smo stanovali v takozvani »vaserkasarni« na Karlovski cesti. Ob tistem potresu sem se bil zbudil šele pri drugem sunku, pa sem ves vesel konstatiral, da je to gotovo potres in ker nisem še nikdar nobenega doživel, sem ves vesel skočil s postelje, da bi zbudil še druge in jim naznanil novico. A je bilo že vse pokonci, cesta pa je bila polna ljudi, ki so pripovedovali grozovite stvari. To je spravilo tudi nas na cesto, da si je imel pri nas potres prav malo (skoraj nič) vidnega učinka. Ko sem pa na cesti slišal vse grozote, resnične, povečane in izmišljene, me je seveda kot pridnega učenca takoj gnalo pogledat, če gimnazija še stoji. Po poti sem srečeval razburjene ljudi, jokanje otrok, zdihovanje itd. Pred šenkilavcem so klečale ženske in molile za šibo potresa, gimnazija pa je bila — o, strah božji! — videti popolnoma nepoškodovana. Pa ni bila, kakor smo pozneje izvedeli, ko je bil pouk do konca šolskega leta ustavljen.

— Nazaj grede sem šel čez Grad. V ulici na Grad so imeli ljudje žimnice in drugo ropotjo že na cesti. Zlasti pri teh ljudeh tukaj nisem nobene opazil, pač pa so moški pridno kvartali.

Munla Bekir mi je prav obširno pripovedoval razne epizode iz potresne noči in iz takratnega življenja v Ljubljani. Kod so ljudje stanovali, kako so ljudje zaničevali hrano, ki so jim jo razne dobrodelne organizacije zastoj delile, kako so si znali nekateri pridobiti znatne podpore v denarju, obleki itd., itd.

— Vsa država je prihitela Ljubljani na pomoč. Neko dunajsko društvo je prišlo kar s kuhinjami v Ljubljano, kjer so na prostem kuhali in ljudem delili jedila, za kakoršna bi si bili med vojno ne samo vse prste obilnili,

temveč do krvi stekli, takrat pa so jih zamevali. Vsa država je bila polna radodarnosti za Ljubljano, še celo rajski cesar Franc Jožef I. je bil dal iz svoje privatne šatulle 5000 kron (pomeje je dal za nemško gledališče v Ljubljani 20.000 kron), kajti on je bil vsem narodom enako dober oče, seveda procentualno po številu in naklonjenosti.

— Vidiš, na vse to sem se spomnil ob potresu 12. decembra. Pa sem premišljeval, kako bi bilo, če bi sedaj imeli kjerkoli v Jugoslaviji kak tak potres. Ustrašili bi se ga najbrže ne tako, kakor smo se ga leta 1895 — dasi je menda samo v Ljubljani 1965 družin brez stanovanja — saj imamo krvavo vojsko za seboj, katere posledice čutimo še vsi, in je pravzaprav ves svet poln potresov, seveda političnih, gospodarskih, socialnih, državnih in kaj vem še kakšnih; najmanj je zemeljskih, kajti zemlja ima usmiljenje z ljudmi, ti med seboj ga pa nimajo. Tudi darovi najbrže ne bi tako skup leteli, kakor so leta 1895, še ne vem, če bi se za prizadete toliko nabralo, kolikor se je za Japonce, ki nam niso ne v peto ne v šesto. Če bi se pa, Bog ve, koliko bi ostalo v napačnih žepih. Pač pa bi imel potres eno dobro stran. Kaj misliš, kakšno?

»I, kakšno neki! Namesto starih hiš bi stalo nekaj novih in morda bi ljudje postali moralno kaj boljši.«

— Motiš se! Kdo bo zdaj zidal, saj še država noče, oziroma, kakor sama pravi, ne more. In kdo se bo poboljševal, kadar je treba z volki tuliti? Potres, kakor tudi vse elementarne neogode, bi bil dobro agitacijsko sredstvo, zlasti v volivnih dobah.

Turistika in sport.

Sportni teden.

Olimpijski kongres, sklican v Prago v maju prihodnjega leta, ima tale program: 24. in 25. maja zborovanje izvršilnega odbora, 26. do 28. maja letna skupščina, 29. maja otvoritvena seja tehniškega odbora, 30. maja so začne pedagogski kongres. Seje tehniškega in pedagoškega odbora bodo trajale do večvečega 5. junija, vse skupaj torej 13 dni.

Leta 1926 bodo priredili Nemci svoje posebne »bojne igre«, kakor so jih že lani; so nekaj podobnega kakor olimpijske.

Iz Amerike poročajo o novih lahko-atletskih rekordih. Osborne je skočil 2.093 m visoko, Lieb je pa vrzel diskos 47.61 m daleč. Poročali smo že, da je Osborne že davno dosegel omenjeno višino in da je vrzel Lieb diskos že čez 49 m daleč; gotovo jima pa rekordov niso priznali. — Najboljši ogrski skakač na daljavo, dr. J. Halusaka (dosti nad 7 m), je odpotoval v Ameriko, ker ni mogel dobiti doma nobenega zasluka. — Pri tekmah v Barceloni na Marijin praznik 8. dec. sta bila napravljena dva nova španska rekorda: Yrigover je skočil 1.80 m visoko, Brum je pa vrzel kopje 47.765 m daleč. Kakor vidimo ni posebnega.

V težki atletiki so se poleg Francoza Rigoulota v zadnjem času postavili najboljši tle trije: Švicar Hünenberger (težka srednja teža) je potegnil z levico 87,5 kg, nov svetovni rekord; Dunajčan Stadler (lahka teža, a komaj dobrih 60 kg) je sunil s prostim dvigom do prvi 120 kg, kar bi značilo tudi nov svetovni rekord, če bi bilo kompetentno sodišče zvraven; Dunajčan Stöckl (poresna teža, 56,6 kg) je sunil oboje ročno 113,5 kg, torej več kot dvojno svojo težo.

Vrsta rokoborcev zmagovalcev v Pragi je bila sledeča: 1. Tristensky; 2. Steinbach; 3. naš jugoslovanski prvak Perokopp; 4. Equatore. — V Münchenu vzbujajo pozornost finski orjak Vazjak, 2.04 m visok, 149 kg težak, mera okoli vratu 63 cm! Prste ma take, da gre skor njegov prstan novec za naših pet predvojnih kron. Doslej ga v Münchenu še nihče ni premagal. Bomo poročali.

Znanega bokserja Battlinga Siki je potolkel v Brooklynu Jack Durke v 12 rundah po točkah. — Če se bokser v desetih sekundah ne dvigne s tal, je premagan ali knock-out; doslej so prakticirali tako, da je sodnik glasno štel do deset. Ker pa govori lahko počasi ali pa hitro, je bilo zmeraj dosti ugovorov. Najbolj preprosta bi bila pač navadna ura; čuditi se moramo, da je niso uporabljali. Sedaj so napravili v Ameriki električni aparat, ki čas avtomatično določa.

Znamenita plavača Arne Borg in Johnny Weismueller sta tekmovala na 500 m. Zmagal je Šved Borg v novem rekordnem času 6:10.6. Do 200 m je bil Weismueller (Amerikaneec) sprodaj, nato sta plavala vstric, in slednjic se je pomaknil Borg naprej. Weismuellerjev čas je bil 6:24.2, 100 m je preplaval Borg v 1:04, 300 m v 3:20.5, 400 m v 5:01, 500 m v 6:19.6.

32. newyorško šestdnevno dirkanje se je končalo z zmago ameriško-belgijskega para Mac Namara-Viet van Kempen. Drugo darilo sta dobila Walthour-Glorgett. Tekmovanje je bilo silno razburljivo, prevoženih je bilo pa 3810 km. — Zveza nemških kolesarjev ima 108.000 članov, kakor so ugotovili na glavnem zborovanju v Weimaru.

V pretekli seziji je bilo na Nemškem 1882 tekem v veslanju, ki se jih je udeležilo 5.400 čolnov s 27.500 veslači. Lani je tekmovalo 3.800 čolnov z 22.000 veslači; ne-predek je torej prav lep.

V Ameriki so napravili hidroplane,

>Slišiš, za tako neumnega me pa nikar ne imej!
— Zakaj bi se pa s potresom no dalo agitirati? In pa s poplavlami, boleznimi itd. Saj so v srednjem veku tudi. Pri nas morda za sedaj še ne bi šlo, ker imamo še stare šole, pač pa bo morda v kakih desetih letih to mogoče, če se bodo šole še tako naprej reformirale in se bo začelo s strankarsko vzgojo že v otroških vrstih.

— Cela stvar je še celo prav priprosta. Potres ali kaka druga nesreča ali šiba se kratkomalo naprti kuki stranki; kdor te krivde ne verjame, pride ob službo, oziroma se kaznuje po takem in takem zakonu, v skrajnem slučaju so pa tudi zandarji in kanoni.

— Na drugi strani pa bi se povzdignila moč tista stranke, ki je ponesrečenecem preskrbela podporo. Ta podpora pa bi se vzela iz konfisciranega premoženja pripadnikov one stranke, ki je kriva potresa, povodnj, kuge, lakote itd. Škode bi »državotvornic« državljeni ne trpeli nobene, ker se vladne stranke (in še celo hitro) menjajo (kar bi se dalo urediti po turnusu) in se lahko maščujejo druga nad drugo.

— Ta način strankarskega boja, zlasti ob volitvah, bi prevrgel in pretresel vse svetovne volivne sisteme, vse parlamentarno življenje itd., itd. — ves učinek je za enkrat še nedogleden — povzročil bi pa sigurno največji, recimo politični potres na svetu, ki bi bili mi Jugoslavoani nanj po pravici ponosni.

»In tudi največjo šibo,« sem pristavil.

— Ta pa je vsaj za nekatere ljudi prekoristna, je odvrnil Munla Bekir.

kojih akcijski radij bo večji kot 2000 milj (1 milja je 1.652 km). Operirali bodo lahko od San Franciska noter do Havajskega otočja. Operacijska baza bo na celinah.

Na Dunaj sta prispela dva kanadska dijaka, ki bosta učila Dunajčane in Ogrje igro hockey na ledu. Pisali bomo o tem poseben kratek članek.

Dunajska drsalna zveza je razpisala svetovno mojstrstvo v umetnem drsanju za gospode. Branilec mojstrstva je Šved Gilles Grafström. Razpisano je tudi mojstrstvo za drsanje po pari, branita ga Helena Helena Engelmann in Alfred Berger.

Dolgo časa sta se borila Amerikanca Willie Hoppe in Jack Schäfer v mestu Los Angeles za svetovno mojstrstvo v biljariranju. Dosedanji mojster Hoppe je zmagal, s 3200 točkami, 115 več kakor Schäfer.

Sportno drsalnišče SK Ilirije ob Celovški cesti (pod Cekinovim gradom) je danes otvoreno od 8 dalje. Drsalnišče je na večer razsvetljeno, na razpolago je urejena, topla garderoba z bufetom. Ledena ploskev se nahaja v najboljšem stanju. — Dijaške in članske vstopnice se danes ne izdajajo.

Drsalne tekme. Jugoslovanski zimkosporniti savez in SK Ilirija razpisujeta te dni več drsalnih tekem, ki se bodo izvedle na sportnem drsalnišču SK Ilirije v Ljubljani. Tekme se otvorijo v slučaju ugodnega vremena o Božiču, in sicer s tekmovalcem mladine do 17 let. — 18. januarja se vrši tretja tekma za prehodni pokal dr. G. Fuchsa, nadalje isti dan damska tekma za prehodno darilo SK Ilirije in juniorska tekma. Višek sezone predstavlja tekma v umetnem drsanju za prvenstvo Jugoslavije, ki je določena na nedeljo 1. februarja; isti dan se vrši tekma za II. skupino seniorjev z nekoliko lažjim programom, nadalje propagandno drsanje znane internacionalne dvojice iz inozemstva. SK Ilirija namerava prirediti proti koncu sezone tudi kostumno veselico na ledu. Podrobni razpisi in skice razpisnih obveznih vaj so ljubljanskim interesentom na razpolago na drsalnišču SK Ilirije in v trgovini J. Gorec v palači Ljublj. kreditne banke.

S. K. Ilirija naznanja, da je vse korespondenco naslavljati na g. Fran Jerala, Ljubljanska kreditna banka. Na isti naslov naj se tudi dirigira pošta »Uprave sportnih prostorov S. K. Ilirija«.

Ameriški plavači v Evropi. Magdeburški plavaški klub Hellas se pogaja že dolgo časa z najznamenitejšimi ameriški plavači, da bi prišli tudi drugo leto v Evropo. Pravijo, da so pogajanja tik pred zaključkom. Prišel bo najhitrejši plavač sveta na kratke razdalje, Johnny Weismueller (Weismüller, po rojstvu Dunajčan), potem olimpijski zmagovalac v prsnem plavanju Skelton iz Chicago, dalje Havajčan Kealoha, mojster v hrbtnem plavanju, morebiti tudi White, mojster v skakanju, in več drugih prvostvornih plavačev. Amerikanci bodo startali tudi v vrstah. Nemci so prav posebno radovedni na White-a in Skeltona. Weismuellerja že poznajo, ker je napravil po olimpijskih igrah turnejo po Evropi, White-a itd. pa ne. Pač je bil White v Parizu, a Nemci se iger tam niso smeli udeležiti. Skeltona bi pa prav radi videli v tekmi z izbornim njih plavačem Rademacherjem.

Ce bodo prišli, bodo obiskali Amerikanci poleg Nemčiji Španko, Francijo, Holandsko, Češkoslovaško, Avstrijo in Ogrsko. Češkoslovaška amaterska plavaška zveza se na primer že dolgo časa pogaja potom nekega evropskega posredovalca za obisk slovitih Amerikanecv. Na Nemškem bodo startali v Magdeburgu,

Berlinu, Hannoveru, Leipzigu, Münchenu in še v drugih mestih. Kakšna prilika se nudi tudi Jugoslaviji, da bi povabila vse te mojstre! Na Dunaju bodo plavalci in v Budimpešti, zakaj ne bi tudi pri nas? Naša športna društva naj ugodne prilike nikar ne zamudijo, Če sama ne zmorejo, naj pomaga država!

Morda ne veš,

da je 14. decembra 1799 umrl veliki Amerikanec Jurij Washington (rojen 1732, izg. uošingtn), prvi predsednik ameriških Zedinjenih držav;

da je bil 15. decembra 1775 rojen Fr. Boieldieu (umrl 1834), znan francoski kompozist opere;

da je 18. decembra 1736 umrl sloviti izdelovalec gosli Antonio Stradivari (r. 1644) in da je istega dne leta 1829 umrl naravoslovec Jean de Lamarck (rojen 1744);

da je 19. decembra 1741 umrl na otoku, imenovanem po njem, odkritelj Vitus Bering (rojen 1680); po njem je imenovana tudi 80 kilometrov široka morska cesta med Azijo in Ameriko in morje južno odtod; otok Bering loži vzhodno od Kamčatke, Beringovo morje ima površino za devet Jugoslavij;

da se je v preteklih mesecih protizakonito priselilo v Zedinjene države ameriške 850.000 ljudi, trikrat toliko, kakor je po zakonu dovoljeno; to ugotavlja uradni statistični urad sam;

da so našli v bližini mesta Gdansk prazgodovinski čoln, kojega starost cenijo na 2200 do 3000 let; je pa deset metrov dolg, štiri metre širok in približno en meter globok;

da je danska akrobatinja gospa Worris skočila iz četrtega nadstropja na blazino na cesti, in v srho reklame, in da ji je ta vratolomna vaja prišla na misel, ko se je morala kot dvanajstletna deklica rešiti iz goreče hiše s skokom iz tretjega nadstropja;

da bodo na Češkoslovaškem odpustili iz službe 30.000 železniških uradnikov; v Češkoslovaški je 342.000 državnih uradnikov, poleg 42.000 učiteljev, 60.000 avtonomnih nastavljenecv in 127.000 penzionistov;

da je 29. novembra na posledicah operacije v grlu umrl italijanski kompozist Giacomo Puccini bil rojen leta 1858 in da so najznamenitejše njegove opere tele: Tosca, Madame Butterfly, Manon Lescault in Bohème;

da je bogati ameriški premogovni lastnik Ellsworth zagotovil Amundsenu 10.000 dolarjev za polet čez severni tečaj in bo morebiti iz te večne zgodbe vendarle kaj;

da so poslali iz Londona v Newyork v 20 minutah brezžično fotografijo, razdalja nad 6000 kilometrov;

da so postale ženske v Braziliji moškimi politično enakopravne in postanejo lahko celo predsednice republike;

da so dobile na Francoskem ženske pravice biti izvoljene v trgovske zbornice;

da ponovi pelletni ameriški deček Witebread, sin popolnoma nemuzikalčnih staršev, vsako kompozicijo, ki mu jo igrajo, takoj na klavirju in pridene še lastne misli;

da spiše vsak Amerikanec 53 galon (galona je 3.785 l) mleka na leto, leta 1920 ga je pa samo 43; to je posledica prohibicije;

da se je v Ameriki število zakonov od leta 1922 na 1923 pomnožilo za 8-4 odstotke, število ločitev zakona pa za 11 odstotkov;

da je Bernard Baron, ravnatelj tobačne tovarne v Nizzi, praznoval svoj 74letnik s tem, da je povabil na obed 300 sirot, dečkov in deklic;

da so v Brooklynu v Ameriki pritrjevali relief našega kiparja Ivana Meštrovića »Deklica s Kosova«, da je pa padel na tla in se je razbil na štiri kose. Upajo pa, da ga bodo spet sestavili; naša vlada ga je cenila na 10 tisoč funtov.

ZA JESEN · ZIMO

SO VSE NOVOSTI

KAMKARNA
SUKNA

DOUBL

LODEN

CONVERCOUT

FALMERSTON

ZA MOŠKE OBLEKE IN SUKNE

FLAUŠ

SUKNO

TRAVERS

KASAN

ZA DAMSKE KOSTUME, SUKNE

PLIŠ

KRIMER

BARŽUN

ASTRAHAM

DEPTIN

ZA DAMSKE PLAŠČE IN JOPE

V BOGATI IZBIRI TER NAJDOVRŠENEJSI KAKOVOSTI DOŠLE. — OGLEDITE SI ZALOGO IN IZLOŽBE, PREPRIČANI BODETE DA SE !! KVALITATIVNO NAJBOLJE KUPI PRI !!

LENASI & GERKMAN
LJUBLJANA

Gospodarstvo.

Aktivnost naše zunanje trgovine.

V prvih devetih mesecih 1924 bilanca zunanje trgovine aktivna za 6-59 milijonov.

V prvem četrtletju t. l. je znašal naš uvoz 219.680 ton v vrednosti 1882.774.359 Din, v drugem četrtletju 1924 l. 281.440 ton v vrednosti 1891.158.565 Din, v tretjem četrtletju pa 311.780 ton v skupni vrednosti 2176.149.316 dinarjev.

Vsako leto je opažati v jesenskih mesecih porast uvoza, kar je slučaj tudi letos. Vendar pa je uvoz v tretjem četrtletju letos nekoliko manjši kakor v istem razdobju lanskega leta.

Uvozni predmeti v tretjem četrtletju 1924 so bili sledeči: bombažne tkanine (za 406.8 milijona Din ali 18.7% celokupnega uvoza), volnene tkanine (191.8 mil. ali 8.5%), bombažna nit (105.1 ali 4.9%), sladkor (8003 tone za 87.2 mil. ali 4.0%), kava (77.8 mil. ali 3.6%), razni železni predmeti (77 mil. ali 3.6%), stroji in aparati (71.1 mil. ali 3.3%), premog (65.5 mil. ali 3.0%) itd.

Največ uvoza je prišlo v tretjem četrtletju t. l. iz Italije (za 513.8 mil. dinarjev ali 23.6% celokupnega uvoza). Visoki delež iz Italije pri našem uvozu je pripisovati velikemu uvozu bombažnega blaga. Na drugem mestu stoji Češkoslovaška s 414.8 mil. ali 19%, potem pridejo: Avstrija s 400.2 mil. ali 18.4%, Anglija s 249.3 mil. ali 11.45%, Nemčija s 184 milijoni ali 8.5% itd.

V prvih devetih mesecih 1924 je dosegel uvoz 812.900 ton v skupni vrednosti 5 milijard 995.365.296 Din. V istem razdobju je znašal izvoz 2.695.149 ton v vrednosti 6654.263.425 dinarjev.

Iz teh podatkov je razvidno, da izkazuje bilanca zunanje trgovine za prvih devet mesecev t. l. aktivnost v znesku 658.898.129 Din. Če vzamemo uvoz za 100, je dosegel izvoz v devetih mesecih t. l. 111.

Pričakovati je, da bo tudi v zadnjem četrtletju 1924 zunanja trgovina aktivna.

Op. uredu. Zaradi praktičnega pregleda bi bilo umestno, da se izkazuje uvoz mesečno, že zaradi primerjanja z izvozom. Glede objavljanih podatkov naj bi glavno ravnateljstvo carin poskrbelo, da bi podatki o uvozu prihajali istočasno s podatki o izvozu.

Dvig valute ali stabilizacija.

Po vsem svetu, pri nevtralizaciji kot pri bivših vojskujočih se državah, je denar izgubil svojo veljavo, to se pravi, da so cene blagu mnogo višje kot pred vojno, čeprav so danes že nižje kot maksimum, ki so ga dosegli leta 1920.

Takozvane indeksove številke, ki so bile 100 l. 1914., so danes še okoli 150 v Zedinjenih državah, 180 v Veliki Britaniji in v Španiji, 170 v Švici, 160 na Švedskem in Holandskem, 200 na Japonskem, 600 v Italiji in nad 500 v Franciji.

Zlato, mednarodni denar, se je nakopičil v Zedinjenih državah in ameriški dolar je edini denar, ki se da praktično spremeniti v zlato, kajti njegova vrednost se ne izpreminja. Kupna moč zlata torej nima druge definicije kot kupna moč dolarja. Ker se je pa kupna moč dolarja znižala za tretjino, od l. 1914., se je tudi kupna moč zlata znižala: to je čisto naraven pojav, s katerim je zlato izgubilo del svoje vrednosti.

Da se pa spet upostavi staro predvojno gospodarstvo, ne zadostuje, da se s silo skuša na en ali drugi način vpostaviti prejšnjo kupno moč denarja.

Kot posledice vojnega gospodarstva opažamo še dandanes, šest let po vojni, da gotovi industrijski in trgovski krogi delajo ogromne dobičke in da so na drugi strani javni dolgovi še narasli. Peza teh dolgov je pa tem večja, čim jačja je denarna enota, to se pravi valuta.

V dandanašnjem položaju se proračun kakor države tem lažje upostavi, čim manj se dviga in popravlja njena valuta. Če se n. pr. valuta zboljša za 100%, se obremenitvi vsi zasebni dolgovi zvišajo za 100%. Ta pojav bi bil uničujoč za vse dolžnike in za one, ki delujejo s kreditom.

Mehanizem deflacije cen, ki pritiska na denar, vsebuje pa tudi nekatere druge nepravilike, ki so ravno nasprotno od onih, katere prinaša inflacija.

Izposojevalci denarja naenkrat ne morejo več dati kredita, in tu se začne zaviranje gospodarske aktivnosti. Davki začenjajo padati in proračunsko enakovesje se da upostaviti le na ta način, da se davki neprestano zvišujejo.

Če se je posrečilo valuto dvigniti, potem cene domačih proizvodov, izražene v tujih valutah, narastejo. Vsled tega se povečuje uvoz in znižuje izvoz, na veliko škodo narodne produkcije. To se zgodi v slučaju, če se je valuta dvignila vsled pritiska na inozemske denarne trge.

Če se pa valuta dvigne vsled podražanja kreditov v deželi sami in zmanjšanja odjemanja blaga vsled padca njegovih cen in prisljelnih velikih razprodaj pod ceno, potem se pa desorganizira vsa narodna produkcija: ponud-

be se zmanjšujejo, konkurzi so na dnevnem redu in povsod vlada brezdelje. Slednjič pride do stanja, ko pade produkcija tako nizko, da niti ne more zadovoljiti zmanjšane povpraševanja po blagu. Tedaj začenja primanjkovati blaga, uvoz se razvija, izvoz manjša in cene se spet dvignejo.

Tipičen primer neprilike, ki jih povzroča deflacijska denarna politika, imamo v gospodarski krizi, ki so jo izzvale po vsem svetu l. 1920. države in banke same, ko so nasiloma skušale pobijati draginjo, brutalno zmanjševale kredite in propagirale idejo, naj se občinstvo vzdrži kupovanja.

Teža krize je bila tedaj tako silna, da od takrat sem nobena država ni hotela znova poskusiti takih metod.

Zato je danes bolje stabilizirati valuto in tako urediti na nespremenljivi podlagi vse gospodarsko življenje, kot pa valuto potiskati skokoma navzgor.

Tržno poročilo.

Cene živine, telet in prašičev v Ljubljani dne 12. decembra 1924: Voli, prvovrstni za kg žive teže Din 12.50—13.50; voli, rejeni Din 12—12.75; voli, za vprego Din 12—12.50; bikli, debeli, težki Din 12—12.50; bikli, lažji Din 10 do 10.50; krave, rejene Din 9—10; krave, klobasarike Din 6—7.50; teleta, težja Din 16 do 17; teleta, lažja Din 15.50—15.75; prašiči, peršutarji živi Din 15—16; prašiči, debeli Din 17.50—18; prašiči, zaklani po kakovosti Din 20—21; teleta, zaklana Din 19—20. — Cene živini in teletom so ostale skoro neizpremenjene, le cena debelim živim in zaklanim prašičem se je precej opomogla, to pa zlasti zato, ker je vreme mrzlo ravno pravi čas pred prazniki, da se blago ne kvari, zato je tudi kupčija bolj živahna. V bodoče ni pričakovati posebnih sprememb v cenah. (Kf.)

Dunajski živinski trg. V St. Marx-u je bilo dne 9. t. m. skupno 2364 kom. goveje živine: Ogrska 829 kom., Romunska 549 kom., Avstrija 449 kom., Jugoslavija 188 kom., Češkoslovaška 123 kom., Nemčija 113 kom., Danska 14 kom., Cene: Izbrano lepi voli ak 21—23.000; Ia voli ak 18—20.000, IIa voli ak 15—17.000, IIIa voli ak 13—15.000, bušaki ak 11—16.000, bikli ak 15—17.500, krave ak 12—18.000, klobasarike 7—11.000. Potek sejma je bil neugoden. Cene so padle za ca 1000. Za preračunanje je vzeti 1000 ak = 93 p.

Dunajski svinjski trg dne 2. t. m. je imel skupno 9314 prašičev: Poljska 7546, Romunska 1158, Jugoslavija 569, Ogrska 41. Cene: Ia debele svinje 26.5—28.000 ak; srednje debele svinje 24.5—26.000 ak; stare debele svinje 24—26.000 ak; sakupljene težke svinje 25 do 27.000 ak; sakupljene lahke svinje 22 do 24.000 ak; angleške mesnate svinje 19—24.000 ak. Potek sejma je bil nekoliko živahnejši kakor pretekla tedne. Cene so se popravile za ca ak 2000 pri kg žive teže.

Mast. Domača mast je v ceni precej stabilna. Cene na debelo Din 34.50—35, na drobno Din 37—38. Amerikanska mast se je v zadnjih dneh podražila za ca dol. 2 pri 100 kg. Danes notira: Sodi po kg 50 Dol 44.15 ali Din 29.81; zaboji po kg 25 Dol 44.30 ali Din 29.90. Amerikanske masti je zelo malo v tržaških skladiščih in se pričakuje novih pošiljav sele sredi januarja 1925. Cene se stalno dvigajo.

Zito. Od našega zadnjega poročila se položaj na žitnem trgu ni dosti izpremenil, pač pa se je povpraševanje po moki zelo poživilo in so vsled tega cene moke z ozirom na cene pšenice neprimerno visoke. V Sloveniji so zaloge popolnoma izrpane, to pa vsled tega, ker se grosisti niso mogli pravočasno založiti radi pomanjkanja obratnih sredstev. Koruze se v tekočem tednu več ponuja, posebno z ozirom na zvišano vrednost dinarja, ker izvoz koruze zaenkrat skoro ne konvenira. Vsled nerednega poslovanja železnice je dospelo mnogo nove koruze v defektnem stanju, ker se polnijski vagoni s tem blagom kljub tozadevni posebni naredbi, da se isti ne smejo pustiti po več dni na postaji.

Sladkor. Povpraševanje je nekoliko bolj živahno, cene so ostale neizpremenjene, pričakuje se večji konzum. Kartel se vedno ne deluje kakor bi moral, druga roka razpolaga še vedno z ogromnimi množinami sladkorja, katerega prodaja izpod cen kartela.

Hmelj. Zatec, dne 7. dec. (Poročilo češkega odbora hmeljarske enote v Zatecu). Od začetka tega meseca vlada v trgovini s hmeljem trdna tendenca, ki se je proti koncu tega ledna poostila. Še pred nekoliko dnevi je dosegel promet približno 120 stotov po 2700 do 2800 Kč za 50 kg; te cene so le bolj neradi sprejemali. Včeraj in danes se je pa položaj poostil. Zaradi velikega povpraševanja in nezadostne ponudbe grede cene hmelja naglo navzgor. Kljub temu promet ni velik, ker posredniki hmelja le počasi prodajajo, a kupci nočejo priznati večjih potreb, tako da so se rastoče cene zaenkrat ustavile. Zadnje cene se gibljejo med 2900—3000 Kč za 50 kg.

Jajca. Produkcija je slaba. Cene se gibljejo med Din 1.80—2.10. V inozemstvu je povpraševanje slabo. Za izvoz pride v poštev Švica, pa tudi Nemčija. V Švici so cene za konzervirano blago 240 frcs, za sveže blago 270 frcs fco Buchs. Tudi v Nemčiji se je po-

slovalo na isti bazi. Dunaj notira sveže blago 23.000—24.000 n. a. K, konzervirano pa 18 do 19 tisoč n. a. K. Angleška notira sveže blago 20 šilingov za 120 kosov.

g Pristanški promet na Sušaku. Celokupni promet na susaškem pristanišču v mesecu novembru t. l. je znašal 2322 vagonov ali povprečno dnevno 74 vagonov. Ladijski promet je bil 26 parnikov s 18.664 reg. ton ter 78 jadrnic s 2419 tonami s skupno nosilnostjo 47.108 ton. Od teh je bilo jugoslovanskih parnikov 1 ter jadrnic 63.

g Pristanški promet v Gružu. V teku meseca novembra t. l. je prišlo v Gruž 175 ladij s 70.942 reg. tonami, in sicer parnikov s 68.7 tonami ter jadrnic s 2405 tonami. Zastopana je bila naša zastava s 46.027 tonami, potem italijanska s 12.490 tonami itd.

g Proga Užice—Vardište. Kakor javlja sarajevsko železniško ravnateljstvo, se bo otvorila novozgrajena železniska proga Užice—Vardište, ki bo vezala Srbijo z Bosno, na dan 1. januarja prihodnjega leta.

g Likvidacija oddelka ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani. Iz Belgrada poročajo, da so predpriprave za likvidacijo oddelka ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani že izvršene in da se bo v kratkem ta oddelek ukinitil.

g Prenos sedeža železniškega ravnateljstva v Subotici. Iz Novega Sada javljajo, da se bo preselilo železniško ministrstvo iz Subotice. Zato se že gradijo potrebne zgradbe in razširja kolodvor, kar bo stalo okoli 12 milijonov dinarjev.

g Nakup terminkih deviz. Finančno ministrstvo je odredilo, da Narodna banka kupi eno tretjino terminkih deviz na račun ministrstva za finance po borznem terminkem kurzu onega dne, ko se ena tretjina devize ponudi Narodni banki in ko se drugi dve tretjini prodasta na borzi. Če je ta kurz višji nego prometni kurz, se mora izvršiti odkup po paritetnem kurzu za promet poslov.

g Angleška trgovska bilanca. V novembru t. l. je Anglija uvozila za 118.7 mil. funtov šterlingov, izvozila pa za 68.5 mil. funtov šterlingov. Ta statistika je bila objavljena že 11. t. m., medtem ko je naša ravnateljstvo carin objavilo šele podatke o uvozu do konca septembra t. l., o izvozu pa za mesec oktober tega leta.

g Cene na svetovnem trgu. »Berliner Tageblatt« je izračunal »stehtan« indeks svetovnih cen, ki je znašal meseca oktobra t. l. 154.6 (predvojne cene = 100), meseca septembra t. l. 151.3 ter meseca avgusta t. l. 150.6. Že od junija t. l. je indeks svetovnih cen v porastu.

g Carinska konferenca na Rakeku. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani opozarja vse interese, da se vrši redna carinska konferenca na Rakeku v ponedeljek, 15. decembra t. l., ob 5. uri popoldne v zgradbi carinarne.

g Cene kožuhovine so sledeče: kuna (zlatica) od 1400 Din, kuna (belica) do 1000 Din, lisica do 350 Din, jazbec do 150 Din, dihur do 150 Din, podlasica do 50 Din, ververica (letna) do 18 Din, zajec (zimski) do 18 Din, zajec (letni) do 7 Din, srna do 50 Din. Te cene so se plačevale na nemškem tržišču v Lipskem. Cene se razumejo za srednje dobro kožuho. Prav dobra kožuho ima višjo ceno. Za naše kraje se vrši letošnji sejem kožuhovine v sredo, 21. januarja 1925, na dan svete Neže v prostorih ljubljanske borze na Kongresnem trgu v Ljubljani. Lovcem svetujemo, da se sejma udeležujejo in da čakajo s prodajo svoje kožuhovine do sejma. Cene, ki se bodo plačevale na svetovnem tržišču za kožuho, objavimo še enkrat pred ljubljanskim sejmom. — »Lovska zadruga«.

g »Fides«, revizijski in komercijelni biro. Pod to tvrdko se je ustanovilo v Ljubljani podjetje, ki so ga do danes industrialni, trgovski in obrtniški krogi najbolj poglašali. Resni časi zahtevajo od vsakega opreznega trgovca, da vodi svoje knjige na tak način, da iz njih lahko vsak čas razvidi stanje podjetja, črpa pouk za nadaljnje delovanje in da iste odgovarjajo zahtevam davčnih oblasti. »Fides« izvršuje revizije, bilance, polaga nova knjigovodstva po najmodernejših sistemih, daje strokovna mnenja in izvršuje sploh vsa bilančno-tehnična in knjigovodstvena dela po izurjenih uradnikih. Zlasti manjšim in srednjim obratom, ki si ne morejo nastaviti lastnega knjigovodje, je dana možnost, da si potom »Fides« vpelejo in vzdržujejo praktično in moderno knjigovodstvo proti zmernem mesečnem honorarju. Glej današnji oglas. (7828)

g Nove fuzije na Dunaju. Včeraj je sklenjena fuzija med Merkantilbank ter Osterreichische Verkehrsbank.

g Bolgarska trgovina po Donavi. Promet v bolgarskih donavskih pristaniščih v lanskem letu je bil 11.212 ladij s 2.291.000 tonami napram 12.362 ladjam s 2.788.000 tonami v l. 1911. Največ uvoza po Donavi je lani prišlo iz Romunije, iz Jugoslavije (4171 ton v vrednosti 8.400.000 levov) itd.

g Češkoslovaška premogovna industrija. V mesecu oktobru t. l. se je nakopalo v Češkoslovaški 1.112.000 ton črnega premoga, kar pomeni 93% predvojne produkcije, ter 1.789.000 ton rjavega premoga (t. j. 92%

predvojne produkcije). Koks se je v oktobru t. l. produciral 150.000 ton ali 69% predvojne produkcije. Ker se je nemška ter poljska produkcija v oktobru povečala za skoro 2 milijona ton, je v obmejnih premogovnih revirjih Češkoslovaške nastopilo občutno zmanjšanje produkcije, ki se je nadaljevalo tudi v mesecu novembru t. l. Nasprotno pa je v centralnih revirjih produkcija poskočila.

Borze.

Dne 13. decembra 1924.

DENAR.

Zagreb. V prostem prometu so danes notirali: Italija 288.50 (2.8690—2.8990), London 314½ (312.50—315.50), New York 667½ (66.3750—67.3750), Dunaj 0.947 (0.935—0.955), Pariz 362 (360), Praga 202.25 (2.01—2.04), Curih 12.98 (12.94—13.04).

Curih. Belgrad 7.70 (7.75), Berlin 1.23 (1.2790), Italija 22.26 (22.22), London 24.23 (24.2550), New York 516.75 (516.30), Pariz 27.65, Praga 15.65 (15.5750), Dunaj 0.00728 (0.007270).

Za 100 dinarjev se je danes dobilo: 1.48 dolarjev, 7.68 šv. frankov, 6.4 šilinge, 104.712 n. a. kron, 49.08 Kč, 34.50 ital. lir, 107.991 o. kron, 27.47 franc. frankov.

Prosvetna zveza.

Drugi prosvetni večer: Dalmacija, se vrši v petek, 19. decembra, ob 8. uri zvečer v Ljudskem domu. Opozarjamo na ta večer zlasti vse ljubljanske prosvete, kakor tudi vse dijaštvo, da se večera gotovo udeleže. Svoje sodelovanje so obljubile izborne pevske moči kakor tudi godba Mladinskega doma.

Krščanska šola je naslov knjižici, katero prejmejo vsa društva te dni po pošti. Knjižica nudi v naši dobi zelo važno gradivo za krščansko vzgojo otrok, daje dalje pojasnilo, kdo naj odloča o vzgoji mladine. Društva, kateri žele več izvodov, naj se obrnejo na Krščansko šolo v Ljubljani ali pa na Prosvetno zvezo. Izvod stane 2.50 Din.

Nov skioptični aparat si je nabavilo Prosvetno društvo v Cerknici. Društva so spoznala, da se širi prosveta najhitreje in najbolj uspešno s skioptičnimi predavanji.

Že rabljen skioptikom je napredaj. Društvo, ki ga želi kupiti, naj se obrne na Prosvetno zvezo.

Teženska skioptična predavanja se vrše po ljubljanskih prosvetah z velikim uspehom. Tudi podeželska društva so jih začela vpeljavati. Prosvetna društva zlasti po večjih krajih naj sporoče, kje žele takih predavanj.

3050 diapozitivov nudi izposojevalnica Prosvetne zveze vsem društvom in sorodnim zvezam proti malenkostni odškodnini 50 par za sliko.

Knjižničarji naročajte nove knjige edino le potom Prosvetne zveze, ki ima v zalogi vse letnike »Dom in Sveta« trdo vezane. — »Dom in Sveta« je najboljša knjiga za zimске večere. Cena je zelo zmerna.

Krekove reliefne podobe se dobe v pisarni Prosvete. Podobe nudijo lep okrasek za vsako društveno sobo. So pa tudi lepo božično darilo za zaslužne društvene delavce. Podoba stane 50 Din.

Ljudska knjižnica na Miklošičevi cesti 7 je vsak dan odprta od 9. do 12. in od 2. do 6. Prijatelji knjig, segajte po dobrem berilu, ki se vam nudi!

Učiteljski vestnik.

Sklad Slomškove zveze. Tovariši in tovarišice prav pridno prispevajo za naš sklad. Minuli teden smo prejeli 510 Din. Ta velika zavednost naših članov je najlepši dokaz iskrenih simpatij do naših žrtev in bo našim trpinom največja uteha.

Poizvedovanja.

Našla se je blizu Trubarjevega parka v četrtki 11. dec. majhna skicirka, obsegajoča risbe, risane 9. in 10. dec. t. l. Kdor jo je izgubil, jo dobi pri šolskem slugi na III. drž. realni gimnaziji v Beethovnovi ulici.

— Priznanica. Nadškofijski ordinarijat vrhbosanski je naročil pri Strojnih tovarnah in livarnah d. d. v Ljubljani za prvostolne cerkev v Sarajevu garnituro petih zvonov, kojih največji je težak okoli 2.700 kg. Zopet kasneje je naročil 3 zvonove za semeniško cerkev sv. Cirila in Metoda in 2 zvonova za cerkev sv. Vinka v Sarajevu. Vseh deset zvonov je vlihit iz prvovrstnega blaga v obče zadovoljstvo s posebno uspešno akustiko. Zvonovi so izdelani najfinejše in pod najsolidnejšimi pogoji. Nadškofijski ordinarijat smatra za svojo dolžnost, da izreče to tudi v javnosti, in to našo domačo, splošno renomirano zvonarno toplo priporoča vsem, ki nabavljajo zvonove. »Strojne tovarne in livarne« so napravile končno tudi plemenito uslugo katoliški cerkvi v Bosni s tem, da so povsem brezplačno darovale 1 nov zvon za novo stromočno katoliško cerkev v Maglaju. V Sarajevu, dne 12. novembra 1924. Nadškofijski ordinarijat vrhbosanski. † Ivan, nadbiskup vrhbosanski.

Ljubljanska porota.

Ponesrečen roparski napad na Glincah pri Ljubljani. Dne 19. februarja 1919 zvečer so imeli pri Cirmanu na Glincah nepričakovan in nevaren obisk. Gospodar hiše je bil takrat še v ruskem ujetništvu in so bili doma samo njegova žena in njeni dve sestri Franja in Antonija Sojer, last gospodinje, 79 letni užitkar Vincenc Jerman in pa otroci Ivane Cirmanove. — Ko je družina zvečer povečevala in so odmolili domači svoje večerne molitve, je šla Ivana Cirmanova s sestrami v kuhinjo, stari oče Jerman pa je hotel iti še preden gre spat, pogledat na dvorišče, če je vse v redu. Ko pa je odprl vežna vrata na dvorišče, sta stopila na prag nenadoma dva tuja neznana moška in sta ga potisnila nazaj v vežo. Eden izmed vlomilcev je bil v vojaški obleki in je stopil naprej, drugi pa je bil našemljen v stare cunje in je obstal na pragu. Oba sta imela na obrazu vojaške maske proti

plinom. V tem krličnem trenutku pa je stopila iz kuhinje v vežo Frančiška Sojer. Prvi napadalec je skočil takoj k njej, jo pograbil z eno roko za roko, z drugo pa ji je nastavil na prsi samokres in ji je rekel: »Mi smo boljševidi, nam boste dali denar!« — V tem hipu je stopila v vežo z gorečo svečo v roki Ivana Cirmanova. To je predrznega roparja toliko presenetilo, da se mu je Frančiška Sojer iztrgala iz rok. Skočila je proti večnim vratom in se preden jo je ropar, ki je skočil za njo, dohitel, se ji je posrečilo, da se je zmuznila skozi vežna vrata, jih zaprla za sabo in tudi zaklenila. Tekla je v sosednjo Pirnatovo gostilno po pomoč. Tam je našla dva stražnika, ki sta šla takoj z njo domov. Ko pa so dospeli na mesto, roparjev ni bilo več. Zbali so se namreč in so pobegnili čez Gradaščico v Mestni log proti Brezovici.

Ta ponesrečen napad je izvršila dobro organizirana roparska družba, katere člani so si porazdelili vloge pri napadu sledeče: Anton

Heufel, sin lončarice Heufel Antonije na Glincah, je imel nalogo, da zastraži Cirmanovo dvorišče, France Smuk in Josip Marn sta zastražila vežna vrata na dvorišču, France Oblak je zastavil vežna vrata na cesto, današnji obtoženeec, 23 letni delvec Ivan Senger iz Viča, ki je bil glavni vodja cele družbe, pa je imel nalogo, da vstopi v hišo in izsilil od Cirmanovih denar. Ta napad je zasnoval Anton Heufel, ker je zvedel, da hranijo Cirmanove ženske doma okrog 30.000 kron denarja. Ta roparska banda je na sumu, da je izvršila tudi roparski napad na graščino Bokalce in pri Čadu pod Rožnikom. Od te družbe je Anton Heufel še pred prvo porotno obravnavo umrl, France Smuk, Josip Marn in France Oblak pa so bili obsojeni pred tukajšnjim porotnim sodiščem dne 8. marca 1923 vsak na tri leta ječe. Glavni vodja te družbe, današnji obtoženeec, pa je takrat pobegnil v Italijo.

Pri zaslišanju je obtoženi priznal, da je pobegnil v Italijo, toda ne iz strahu pred kaz-

nijo, marveč ker se je hotel izogniti neprilicam. Takrat si je namreč njegova zaročenka prerezala na rokah žile, pa so jo rešili. Odločno pa je zanikal udeležbo pri napadu. — Policijski nadzornik Jože Habe, ki je vodil takrat preiskavo in ki je največ pripomogel k razkritju cele družbe, je izpovedal, da so skrivi tega napada njemu pri zaslišanju povedali, da je bil tudi današnji obtoženeec Senger v njihovi družbi. Tovariš Smuk in drugi že obsojeni tovariši so tudi potrdili, da se je Senger udeležil napada in da ga je celo vodil.

Porotniki so vprašanje glede poskušene- ga ropa soglasno potrdili, naker je bil obsojen Senger radi hudodelstva ropa na tri leta teže ječe.

S petkovo obravnavo je bilo zimsko porotno zasedanje zaključeno, ker sta bili dve obravnavi preloženi na prihodnje zasedanje.

Naročajte 'Slovenca'!

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1'50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad dve vrstice se računajo više. Za odgovor znamkol

Kroje

po najnovejši modi, razpoložljiva za dame in gospode KNAPELJ ALOJZIJ, učiti krojaštva, Ljubljana, Krievniška ulica 2. — Tečajni brezplačni, plačate edino risalne potrebščine. 7796

Pravo, srebrno JEDILNO ORODJE brez monograma, za 6 oseb, se po ceni prodaja pri zlatarju DANJEL ZUPANČ, Wolfova ulica 6. 7833

KNJIGOVODJA -

BILANČNIK prvovrstna moč, ISČE primerne mesta kot pisarniški vodja ali glavni knjigovodja pri večjem trgov. ali industrijskem podjetju. Ponudbe na upravo lista pod šifro »DOBRA MOČ«.

BREZPLAČNO

oddam trgovski lokal z inventarjem agila, samcu s primer. začetnim kapitalom. Dopisi pod »Notranjko« na upravo lista. 7771

Mehanično umetno in ročno VEZENJE perila, zastorov, toilet, črtanje, prediskanje

MATEK — Ljubljana, poleg hotela Strukelj. — Moško perilo, kravate, žepni robci, gradl za žimnice po znatno znižanih cenah.

Kupim dva KONJA

eden za težko, drugi za lahko vožnjo, 6 do 8 let star, 16 pesti visok. — Naslov: V. STEINBERG, Ljubljana, Martinova cesta št. 50

Gospoda sprejemam na stanovanje. — Naslov v upravi pod št. 7847.

želite

postati DRUŽABNIK trgovine, podjetja? Javite svoj naslov »Posredovalcu«, Sv. Petra cesta 23, da ga odda zainteresentom. 7866

Klavirje harmonije

popravlja in uglašuje strok., točno in cenovno delavnica klavirjev R. WABINEK, izdelovalec klavirjev, Ljubljana, Hilslerjeva ulica št. 5/1.

Učenko iz poštene in kršćanske družine, z dvema razr. mešč. žele, sprejme modna in manufakturna trgovina F. in L. GORIČAR, Ljubljana, Sv. Petra c. 29. Počtj: dobra spridevala in oskrba pri starših.

Prodaj 30 komadov delnice Zadr. gospodar. banke v Ljubljani s kuponom 1924, po lastno plačanem kursu 530 K za komad. — Ponudbe na upravo lista pod »Dobro in varno naložen kapital«. 7845

Specijelno emajliranje dvokoles v ognju kakor tudi razne kovinaste predmete, napisne table, posilje, mize, stole itd. Izvražuje vsa pleskarska, ličarska, sobo- in črkoslikarska dela po zelo ugodnih cenah.

FRANC BOKAL Celovška cesta št. 65 - Žgornja Siska, poleg minice.

Trgovina z meš. blagom

v vino- in sadjarskem kraju na Sp. Štajerskem, poleg cerkve in šole, ob okr. cesti, poštini in telef. urad v hiši, se z vsem blagom in z večjim stanovanjem za večjo družino, s kletjo, skladišči ter vrtem odda takoj v najem ozir. se išče kompasjon. Potreben kapital 50—100.000 Din, za katere se dá v potrebi tudi knjižena varnost. Dopise pod »Trgovina 1975« na Aloma Company, Ljublj.

ŠIVALNI STROJ

je napredaj za 1000 Din. — Naslov v upravi pod št. 7849.

Dva ROČNA VOZIČKA prodam. — KIKEL, Rožna dolina 145 — Vič. 7872

Sodar Slovenec v Avstriji, išče mesta. — Delodajalec naj mi preskrbi uradno dovoljenje za delo. — Ponudbe pod »Sodar 7873« na upravnitvo »Slovenca«.

PRIDNO IN POŠTENO DEKLE ISČE

od 6—10 zvečer kako delo, vajena je šivanja, likanja in drugega dela. Gre tudi od 5—7 zjutraj. Naslov pove uprava pod številko 7829.

SPREJME SE PLESKAR

(emajlitar). TRIBUNA F. B. L., Ljubljana — Karlovska cesta št. 4. 7840

KROJE za krojače,

šivilje in nešivilje izdeluje in razpošilja natančno po modelih. Prikrjevanje garderobe strankam, ki žele imeti moderen kroj. Od ministr. za trgov. konc. KROJNA ŠOLA, Židovska ulica 5, Ljubljana. 7842

KORUZA

novo, zdravo blago, se zopet dobi v vsaki množini pri FRAN POGAČNIK, Ljubljana, Dunajska cesta št. 36

Damske plašče

najnovejši kroj, fini in navadni, razne športne bluze, mod. krila, domače damske obleke (Hauskleid), predpasniki iz kloba, listra, sifona in kretona, tudi vse dam. perilo, kupite najceneje, ker je lastni izdelki, pri F. in L. GORIČAR, »PRI IVANKI«, Sv. Petra cesta 29 — Ljubljana.

Tapetniki!

Prvovrstno morsko TRAVO (AFRIK) nudi najceneje »FRUCTUS« Ljubljana — Tabor št. 2, Krekov trg št. 10.

Kočija

lahka, enovprežna (na tudi za par), s pripadajočimi smučkami, skoraj popolnoma nova, se prodaja za 9500 Din. — Naslov v upravi lista pod št. 7749.

DR. Božidar FAJDIGA

ordinira od 14. decembra 1924 v Kranju št. 111 nasproti cerkve.

Iščem LOKAL

v najem za trgovino meš. blaga. — Ponudbe na M. HROBAT — Prevače, Kor.

'SLOVENEČ' za inserate najbolj priporočljiv!

.....

Trgovci, in obrtniki, pozor!

SUHO bukovo oglje brez prahu, v vrečah in papirnatih vrečah, dobavlja iz skladišča LUDVIK ILERŠIČ, Vojaška ulica, za belgijsko vojašnico. 7778

OKRASKE za božično drevo

svečice, božične in novoletne razvednice najceneje v veliki izbiri IVAN BAHOVEC, Sv. Jakoba trg št. 7.

Za Božič in Novo leto

Mamicice, razveselite otroke in kupite igrače vozičke in mala kolesa, tricikelne, holenderje, stolice (zložljive tudi za mizice), šival. stroje itd. najceneje pri »TRIFUNA« F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta 4. 7763

Večjo količino orehovega, hrastovega, lipovega, javorovega, josenovega, gabcrovega in bukovega okroglega lesa se proti takojšnjemu plačilu stalno kupuje. Ponudba na trdko VINKO KRSTAN — lesna trgovina, MARIBOR, Majstrova ulica 13. 7564

ISTOTAM SE ISČE

za stalno celotno dobavo smrekove, jelkove, borove in macesnove DESKE I in II vrste v vsaki množini, naravnost od producentov in posestnikov žag, kateri bi žagali po meri.

PERJE

kokoške, račje, gosje in gosji puh, oddaja vsako množino po zmerni ceni trvdka

E. Vajda, čakovec

.....

HISA

v ljubljanskem predmestju z velikim vrtem, pripravim za kako industrijsko podjetje, se radi preselivite v inozemstvo po jako ugodni ceni prodaj. — Pisemne ponudbe pod šifro »Ljubljana« na Aloma Company — Ljubljana.

Prodaj tračno ŽAGO

zajamč., v prav dobrem stanju, 600 mm, za ceno 9500 Din. Jakob Jakin, Gorenja vas 7, p. Ribnica. 7843

ISČE SE

k trgovski obitelji v Krapinske Toplice — Hrvatsko, pošeta in snažna ŽENA, srednje starosti, samka, ki želi stalno službo, zna kuhati in gospodinjstva dela. Pomoča sluga. Ponudbe z označbo plače na: Marija Jurkovič, Krapin, Toplice.

DR. Božidar FAJDIGA

ordinira od 14. decembra 1924 v Kranju št. 111 nasproti cerkve.

Iščem LOKAL

v najem za trgovino meš. blaga. — Ponudbe na M. HROBAT — Prevače, Kor.

Damska dolga boa

(Edelmarder), skoraj nova, poceni napredaj. Vpraša se v Mariboru, Koroska c. 1, trgovina. 7837

Več spretnih MONTERJEV

za napeljavo voda — nizke in visoke napetosti, montažo prostovoda, transformatorje in stiskalnih naprav kakor tudi za hišne instalacije, se za delo v južnem delu države ISČE za takojšnji nastop. — Ponudbe pod šifro: »Izvežban monter« na upravnitvo »Slovenca«.

Knjigovodjo

sprejme lesno-industrijsko podjetje. Želi se kavcija ali soudeležba. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Tovarna — izvoz« št. 7757.

Kontoristinja

se išče s 1. januarjem 1925, z znanjem sbrohrvaščine, ki razume tudi nemško, za tovarno v lepem industr. kraju na Gorenjskem. Oferti z navedbo plače pod šifro: »Zmožna« 7833 na upravo.

GOSPODINA

drž. uslužbenka, želi vsled pomanjkanja družbe resneje znanja v svrhu možitve s solidnim gospodom v višji drž. službi, ozir. dobro situiranim trgovcem ali industrijcem. Le resne ponudbe s polnim naslovom in sliko onih gospodov, ki reflektirajo na dobro gospodinjstvo, ter duševno in srčno naobrazeno ženo — ne brez premoženja — pod šifro: »PEDAG. 30—49« št. 7781 na upravo »Slovenca«. Vsestranska diskretnost in značajnost častna zadeva.

Mlad gospod

odločnega značaja, globoko veren, ljubitelj narave, sporta in umetnosti, vrtniški se za stalno iz tujine, želi enakega tovariša. — Nesebične ponudbe na upravo lista pod »Vzajemnost«. 7813

Damsko kolo

kupim. Ponudbe s cenami pod »Damsko kolo 7776« na upravo. 7776

DVE MODERNI ŽELEZNI PEČI

(1 Sägespänofen — 1 Füll-ofen Phoebus) napredaj na Bokačih, p. Vič p. Ljubljani

Zlate ribice

(Goldfische) za v steklene vaze kot okras oken — se dobe v gostilni VIDMAR, Sv. Jakoba trg. 7839

MIZARJI

3 mizarske mize, nove bukovne, 2x60, se radi seilitive poceni prodajo. Cena komadu 3000 K. — Franjo Sergas, Poljšane 65, Sloven.

Gradbeno podjetje

Ing. Dukič in drug Ljubljana Bohoričeva ul. 42.

Trboveljski premož drva koles avstrijski premož slezijske brkete dobavlja ILIRIJA tu Kralja Petra trg 8, Tel. 220 Plačilo tudi na obroke.

ŠIVILJO potrebujem za na dom. — Franc Erklanc, Ljubljana, Kladezna ulica št. 3.

OTIRAJ BRATOVSKO SOLZE!

Kdo hoče podpreti podjetje, ki je namenilo svoj čisti dohodek izključno v dobrodelne namene. — Pojasnila se dobe pod šifro »Kršćanski temelj« 7462 pri upravi.

Ing. Rudolf Treo stavebnik vhod samo, Gosposvetska c. 12.

Trapist kilogram po 25 Din, in CAJNO MASLO kilogram po 55 Din, pošilja po povzetju v vsaki množini Mijekarska udruga v Virovitici. 7742

Lokal za trgovino

iščem v Kranju. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »ELIJA« št. 7775.

Salama

prve vrste nova reba pojedino zrela dobiva se povrn. Prva hrv. tvornica salam, suše nega mesa in masti M. Gavrilovič-a sinovi d. d. Petrinja. Generalno zastopstvo za Slovenijo: R. Bunc in drug Ljubljana, Cefe Maribor.

PLETAČA (pletiljo) za pletenje na ročnih strojih, popolnoma samostalno moč v izgotavljanju oblek, jumbover itd., sodeležno na dobičku, se išče za veliko mesto v Jugoslaviji. — Dva stroja za pletenje na razpolago, volna se pribavi. — Ponudbe z navedbo dosedanjih prakse na upravo lista pod številko 7732.

KOS. PODKRAJSEK

LJUBLJANA JURČICEV TRG pripravila svojo bogato zalogo vsakovrstnih pletenin, modnega blaga ter perila, potrebičin za šivilje — vse po znižanih cenah. Pisemna naročila točno z obratno pošto

Almoslechner R. CELJE - Gosposka 14, kupuje po najvišjih dnevni cenah zlato, srebro, stare novce in žlahtno kamenje.

FRANCOŠČINO in NEMŠČINO

poučuje temeljito diplom. učiteljica. Prijave »Bouvard« na upravo »Slovenca«.

Sprejme se POMOČNIK stroj. KLJUČAVNICAR dobro izvežban in vešč strojnih montaž ter kovinskega strugarstva v lesno industr. tovarno v bližini Kamnika. Samo trezna, zmožna in zanesljiva moč pride v poštev. — Ponudbe z navedbo starosti, pristojnosti, družinskih razmer in dosežanj prakse ter pričakovane plače naj se naslove na upravo lista pod številko 7823.

Stanovanje

v novi villi takoj na razpolago. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 7374.

Damski klobuki

nakiteni, od 100 do 150 Din, baržunasti nakiteni od 200 do 300 Din, velour svileni po 200 Din. Ogledite si izložbo! HORVAT, modistka — Stari trg.

Kdor pride v Maribor,

naj ne zamudi obiskati moje trgovino z najboljšo emajlirano - plečevinasto POSODO, kakor tudi porcelanasto in stekleno robo. — Cene zelo ugodne — pripravite se!

A. VICEL — Maribor,

Glavni trg št. 5.

ZA ORGANISTE!

38 nabož. ljudskih pesmi za meš. zbor ozir. orgle. Skof. odobrenje. V 2 zvez. Cena zvezku 6 Din, obema 10 Din. Tudi v znakah. A. KOSI, šol. rova, Središče o. Dr.

V MURSKI SOBOTI (Prekmurje)

prodaj svojo tukajšnjo najprometnejšo KAVARNO s kavarniško opravo vrod. Izviriti pri kavarni, »Krcn.« MURSKA SOBOTA.

Kože

in vse druge, od divjačin, kupuje v vsaki množini D. ZDRAVIČ Ljubljana, Sv. Florijana ul. 9.

Jelka

je sigurno sredstvo za obranitev papletov in linoletja v njih naravnih lepoti.

NAJBOLJŠA REKLAMA

so oglasi v »Slovenca«.

ISČETE LI NAMEŠČENJA?

Naročite iz Osijeka organ za natečaje in posredovanje služb »Fortuna«. Vsaka številka prinese ca. 300 oglasov iz vseh delov sveta, najvažnejših se na prazna mesta za moške in ženske v srbo-hrvatskem, nemškem in mažarskem jeziku. Naogledna številka se brezplačno ne pošilja, kakor tudi ne naročila po povzetju. Cena posamnim številkam 10 Din, na en mesec 35 Din, na četrt leta 100 Din. 7458

Drva trboveljski premož H. Petrič Ljubljana Gosposvetska cesta 8 Telefon 343

Franc Erjavec »pri zlati lopati« trgovina z železnino Ljubljana, Valvazorjev trg 7 (prej Hammerschmidt) priporoča svojo bogato zalogo raznovrstne železine ter tudi prvovrstni dalimatski »Portland cement« po nizki ceni.

Ribje olje pristno norveško

za oslabele otroke in odrasle priporoča Lekarna dr. G. Piccoli, Ljubljana, Dunajska cesta.

Ustanovljeno 1842

Najstarejša pleskarska in črkoslikarska tvrdka v Sloveniji prevzema pleskanje stamb, pohištva, centralnih peči, železnih konstrukcij i. t. d.

Črkoslikarstvo

na steklo, zid, platno, les, plečevino i. t. d.

Brata Eberl nasl. Martine, Černe & Co

družba z o. z. Ljubljana, Igriška ulica 6 (poleg dramskega gledališča).

Izurjene pletilje

se takoj sprejmejo. — Dobra hrana in stanovanje v hiši — E. GOSTINČAR, Šmarca pri Kamniku. Železnice postaja Holmec. 7764

Prvovrstna trgov. sotrudnica manufakturninija

išče merila kot prva moč. Ima dolgoletno prakso in je zmožna povsem samostojnega vodstva. — Cenj. ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »PRVA MOČ«. 7794

Reklama ima vedno uspeh!

Češka industrijalna in gospodarska banka, podružnica v Ljubljani, Marijin trg št. 5

Delniška glavica in rezerva cca Kč 290.000.000.—

Telefon št. 104. — Brzojavni naslov: INDUSBANKA.

CENTRALA V PRAGI, NA PŘÍKOPE 35

Hranilne vloge in tekoči račun Kč 2.170.000.000.—

67 podružnic v vseh večjih krajih Čehoslovaške republike. — Sprejema vloge na knjižice in račune ter provaja vse bančne in borzne transakcije kar najkulantneje.

Zahvala.

Ob smrti nepozabljenega soproga, očeta, tasta in starega očeta, gospoda

Otona Planinca

sekretarja ljubljanske podružnice Saveza Grafiških Radnika v pokoju

se nam je izkazala od vseh strani tolika naklonjenost, da se čutimo dolžne, zahvaliti se najtopleje vsem za vse. — Posebno zahvalo pa smo dolžni Savezu Grafiških Radnika Jugoslavije in njega ljubljanski podružnici za poklonitev venca in prireditev tako častnega pogreba. Veliko zahvalo smo pa tudi dolžni »Streškemu društvu« za poklonjeni venec, stanovskim tovarišem pevcem in ostalim za tolažeči žalostinki in vsem, ki so se udeležili zadnjega spremstva in nam tudi na kakršenkoli način skušali ublažiti našo neizmerno žalost. — Hvala vsem!

Ljubljana, dne 12. decembra 1924.

ZALUJOČI OSTALI.

Dražbeni oklic.

Na predlog upnikov se bo vršila javna sodna dražba

tovarne pohištva in stavb. mizarstva firme M. Poličar in Komp. na Bledu

24. decembra 1924 ob 9 dopoldne pri okrajnem sodišču v Radovljici, soba št. 26.

K tovarni spadajo nepremičnine vl. št. 246 Boh. Bela, obstoječe iz parc. 926-5, 905-5, 919-2, 905-6, travniki, nova stavba tovarne z vodnimi močmi in pritliklinami, vl. št. 130 Zeleče, obstoječe iz parc. št. 1012-1, 1012-4, 1010-1, hiša z dvoriščem in vrtom, z vsemi za mizarstvo potrebnimi stroji in orodjem, pisarniško opravilo in drugim inventarjem.

Cenilna vrednost Din 427.870.—. Najmanjši ponudek, pod katerim se ne proda, Din 285.250. Dražilni pogoji in seznam inventarja so na vpogled pri gornjem sodišču; tovarna se pa lahko ogleda vsak čas na Bledu.

Velikansko zalogo blaga najdete

za moške in ženske obleke
v obče znani trgovini

R. Miklauc

Ljubljana, Lingarjeva ulica in Pred škofijo
(zraven knezoškofijske palače).

Zanesljivo poštena in prijazna posrežba. — Tvrdba prodaja samo v tej hiši (v lastnih prostorih).

OBIŠČITE TRGOVINO

B. VESELINOVIČA & KO., MARIBOR

GOSPOSKA ULICA 26. — Ima veliko izbero: srajc, ovratnikov, nogavic, klobukov, čepic, triko-perila, volnene trikotaje, šalov, svilenih bluz, kravat. — Fini francoski parfemi: Coty, Hübigan, Gybs, Botot, Zermardie, Piver, Simon, Roger, Golet, kol. vode 4711 in Marija Farini, fina mila, pudri, Kaloderme, Odol, in drugo. Dobite dobro blago po solidnih, znižanih cenah. — Od oktobra t. l. nov princip: malo zasluzka — velik obrat!

Zakonski možje!

Najbolj praktično darilo za Dožic za Vaše soproje je aparat

Peri z zrakom!

Neprebrano le samo še par dni področja!

Nekdaj! sedaj.

Poskasno pranje v Ljubljani

Pridite Pridite

o nedeljo ob 1/2 11 dopoldne
po 22 delah, dne 15. decembra
forez, dne 16. decembra
sredo, dne 17. decembra

v dvorano „Narodnega doma“ v pritličju ob 4 uri pop. ali k dragomu poskusnemu pranju ob 5 uri pop. in prinesite seboj za vsak slučaj nekaj umazanega perila. Aparat stane 160 Din in se lahko tako kupi in oimose. Proti založitvi stroškov dam aparat 24 ur na poskušnjo in vrnem denar, ko bi ne ugajal.

Velik uspeh v Mariboru, Zagrebu, Subotici, kakor tudi v Čehoslovaški in Avstriji.

Vojno

je napovedal ščurkom, mišim in podganam kemični zavod za uničevanje mrčesa „PANA“, ki se nahaja v Ljubljani, Poljanska cesta 12 pritličje, v prejšnjih prostorih „Posesti“. — Zavod „PANA“ odpravi tekom enega tedna pod garancijo vse ščurke, miši in podgane iz vseh prostorov brez vsake nadležnosti in brez vsakih posledic. Na željo pride zastopnik na dom.

P. n. bančnim zavodom

ter industrijskim podjetjem dobavljamo poslovne knjige itd. po posebnem naročilu v priznani fini izdelavi v najkrajšem času.

Knjigovoznaka K. T. D. v LJUBLJANI
Kopitarjeva ulica 6/II.

Popolnoma varno naložite svoj denar pri

Vzajemni posojilnici

v Ljubljani, r. z. z. o. z.

ki se je PRESELILA iz hiše Uršulinskega samostana na Kongresnem trgu poleg nurnike cerkve v lastno palačo na Miklošičevi cesti poleg hotela „UNION“.

Hranilne vloge se obrestujejo

najboljše

z ozirom na višino zneska in odpovedni čas. Varnost za hranilne vloge je zelo dobra, ker poseduje Vzajemna posojilnica večino delnic stavbene delniške družbe hotela „Union“ v Ljubljani. — Urhvaleno je npr. lasti nova epa palača ob Miklošičevi cesti, več mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu in inozemstvu. — Denar se naloži lahko tudi po poštinih potožnicah.

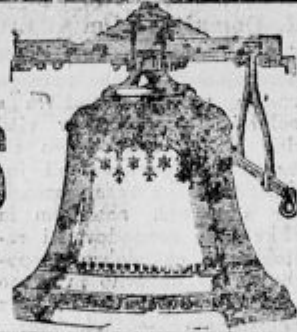
Pred nakupom se prepričajte

o nizkih cenah v staroznani manufakturni trgovini

Jhl & Kūhar preje Carl Soss, Maribor, Aleksandrova c. 9

Barhali, flaneli, tkanina, hlače-ina, sukno za moške Zanesljivo blago
obleke, belo platno, flanel in živane odeje vedno v zalogi Nizke cene

LIVARNA
ZVONOGLAS
MARIBOR

Dobavlja najboljše bronaste zvonove, po kakovosti nadkriljujejo one iz predvojnne dobe, čisti harmonični glasovi. 4 tedenski dojavni rok, večletno jamstvo. — Odlikovana tvrdba z zlato kolajno. Cene najnižje v Jugoslaviji

Hirska posojilnica r. z. z. o. z.

Ljubljana, Kralja Petra trg 8

obrestuje hranilne vloge po 8%.

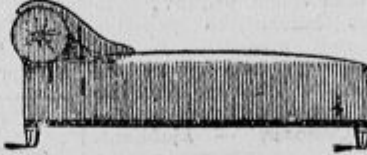
Večje in stalne vloge po dogovoru najugodnejše.

Jamstvo za vloge zneska 60x 1.000.000 Din. Popolnoma varno naložen denar!

Ze o ugoden nakup modrocev, divasov, otoman in klub-garni ur ter vse v to stroko spadajoče izdelke ke nuči solidno izdelane in najceneje tvrdba

Podar Kaban
Kranj
(Slovenec)

Tri večjih naročilih kakor za hotele, restavracije, mizarje t. d. še znaten popust. Pozor ženini in neveste! Zahtevajte cenike!

„SLOVENEK“

je za vsakega trgovca in obrtnika najbolj primeren list za uspešno reklamo.

Dobro je vsikdar naložen denar, ki ga inserent izda

za oglase

v tem mednarodnem ljudstvu po deželi najbolj razširjenem dnevniku Vsak ogas, pa bodisi v veliki ali manjni obliki (najmanjši pa tudi v prostoru za enkrat samo 5D) priprosti zagotovi oglaševalcu gotov uspeh. Vsakomur torej, ki ima kaj naprodaj ali dobaviti, ali pa misli kaj kupiti, je

„Slovenec“ za insercijo ob vsaki priliki najbolj

priporočlj

Lesna družba „IMPEX“

se je PRESELILA s Krekovega trga v palačo Jadranske podonavske banke, SELENBURGOVA ULICA ŠTEV. 7/II, nasproti glavne pošte.

Stroški pri uporabi bencina.

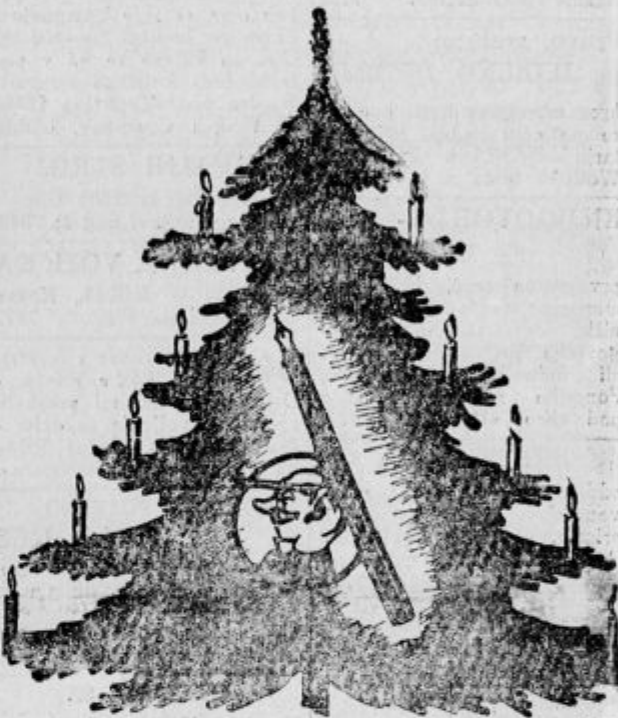
Vozi brez bencina!

Adaptiraj svoj auto-traktor ali stabilni motor s patent. HAG-generatorjem.

Kuri z ogljem! Prospekta in referenca daje Jugo-Hag

Ljubljana: Telefon 560
Bohorjeva ulica 24.

Stroški pri uporabi oglja.

Gramofon

ZLATO NALIVBERO — GUMIČNIKA

NAJLEPŠE BOŽIČNO DARILLO je dober

Gramofon.

Velika zaloga gramofonov, plošč, igel, peres in posameznih delov.

A. RASBERGER

Sodna ulica št. 5.

Edina strok. delavnica za popravo vseh vrst gramofonov in drugih godbenih strojev.

„FIDES“

revizijski in komercialni biro,

LJUBLJANA, Anton Knezova ulica št. 3.

Telefon 952. Telefon 952.

(Lastnik Milan Bogady, bivši generalni ravnatelj Trgovske banke v Ljubljani.)

Izvršuje:

REVIZIJE

in sestave bilanc, mesečnih zaključkov, inventur itd., enkrat ali v rednih presledkih.

POLAGANJE NOVIH KNJIGOVODSTEV

po zadnjih preizkušanih najbolj praktičnih metodah. Zastarele, nepraktične sisteme in enostavna knjigovodstva se preurejajo v nove pregledne sisteme s posebnim ozirom na zahteve davčnih oblasti. Za male in srednje obrate, ki si ne morejo nastavit lastnega knjigovodje, žele pa imeti jasno sliko o delovanju, izvršuje vsa knjigovodstvena dela po izurjenih uradnikih proti majhni mesečni odškodnini. Specialni sistemi za obrtnike in male trgovce.

ORGANIZACIJE

trgovskih, industrialnih in obrtnih podjetij. — Poenostavljenje dela v pisarnah.

STROKOVNA MNENJA IN VSA ZAUPNA TRGOVSKA DELA.

STROGO STROKOVNO DELO IN ABSOLUTNA TAJNOST ZAJAMCENA. ZMEREN HONORAR.

Perilo za dame in gospode
 Različno kombi-
 nirano perilo po najnižjih cenah
 Primerna božična darila
M. Alešovec, Ljubljana
 Cankarjevo nabr. 1

Najlepše veselje napravite za
Božič in Novo leto
 gospodinji in nevesti z
WECK-ovim aparatom
 za ukuhavanje.

Dobavljat:
FRUCTUS - LJUBLJANA

Tabor 2. - Krcevoj trg. 10.

Kje se najbolje za božična in novoletna darila kupi,
 je brez dvoma znano.

„PRI NIZKI CENI“
IGN. ŽARGI

Ljubljana ··· Sv. Petra cesta 3.

Nudi cenjenim odjemalcem veliko izbero raznega
 perila in rokavic, nogavic, dalje velika izbora dam-
 skih, moških in otroških zimskih potrebščin ter
 raznih površnih jop, jumperjev, otroških obleke.
 — Svilene in pletene samoveznice itd., itd. —

Velika izbora za krojače in šivilje.

Naumann šivalni
Vesta stroji
Kayser na veliko in malo pri

Em. Fischer,
Zagreb

Jurišičeva ul. 6 in Sudniška ul. 3.

Nadomestni deli in vse potrebščine za
 šivalne stroje. Najnižje tovarniške cene
 Zahtevajte ponudbe!

Popolnoma varno naložite denar v
LJUBLJANSKO POSOJILNICO

registrovana zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani

Mestni trg št. 6

— ki ima že nad —

10,000.000.— Din jamstvene glavnice

Vloge na hranil. knjižice in tekoči račun obrestuje najugodnejše

Dobra
 razsvetljava
 podpira
 oko in roko.

OSRAM
NITRA

OSRAM
 to znamko mora nositi žarnica

Umetniški atelje za narodne in moderne vezenine
Božene Kopačeve v Kranju

nudi bogato izbiro originalnih umetniških predtiskarij po na-
 rodnih in modernih motivih v vseh pripadajočih tehnikah. Kom-
 pletne garniture iz finega domačega in češkega platna. Ročno
 slikanje na svili in baržunu. Monograme vseh vrst. Vezenje
 perila za neveste itd. Domače podjetje! Brezkonkurenčne cene!
 Cenik zastoj!

Primarij dr. Mirko Černič
 specialist za kirurgijo v Mariboru

se je preselil in ordinira od 14 do
 16 ure Trg Svobode št. 6, I. nad-
 stropje (nasproti Grajske kleti). —

Telefon št. 358.

Radi razdružitve se takoj prodaja:

TRGOVSKA HIŠA v lepem mestu na Spodnjem Šta-
 jerskem, na najlepšem prostoru (Cerkvenem trgu). V
 hiši priznana dobro vpeljana trgovina (specerija, manu-
 faktura, deloma tudi železnina). Obstoji: Lepa eno-
 nadstropna hiša, 2 velika trgovska lokala, 3 skladišča,
 6 sob, 2 kuhinji, 3 hlevi za konje, govejo živino in
 svinje, popolno gospodarsko poslopje. Lep velik vrt.
 Ves trgovski inventar. V hiši električna napeljava.
 Trgovino zapira železen rolo. — Pripravno tudi za vsako
 drugo obrt. Cena 215.000 Din. — Naslov pove uprava
 »Slovenca« pod št. 7506.

TORINO-FIAT 505

na prodaj, 30 HP, 4 cilindri, 6 sedežen. —
 Najnovejšega tipa, 3 mesece v rabi. Garanti-
 rano brezhiben. — Naslov v upravi »Slovenca«
 pod številko 7721.

WEITZEL Ingenieur Gese Ischaft, Komand. t. dr.

Oddelek I. **CENITVE**

tehničnih naprav industrijskih podjetij
 in postopij vseh vrst in za vse namene.

Oddelek II. **STROKOVNA MNENJA**

in interesno zastopstvo vseh vrst, za vse
 namene, zaupne izjave in ustanovitve.

Oddelek III. **STROJI**

Sodelovanjem naših oddelkov I. in II. naj-
 boljše zveze! Zato dobave vseh strojev in
 naprav. — Prezidave. — Načrti. — Stav-
 bevo vodstvo.

Radebeul-Dresden (Deutschland).

Pri dopolnjevanju MAGGI-jeve zabele

Cene dopoljenih steklenic

Štev. 0	1	2	3
Din 5.—	10.—	17.—	36.—

nal se pazi na to, da se zabela iz Maggi-jeve velike originalne stekle-
 nice dopolni, ker se v teh steklenicah po zakonu sme shranjevati,
 oziroma prodajati samo **Maggi-jeva** zabela in ničesar drugega.

Jutranja zvezda.

Napisal H. Rider Haggard. Iz angleščine prevel
 Peter M. Černigoj.

(Dalje.)

44

Sedaj, ob uri solnčnega vzhoda, je
 bil mrak v njej zelo globok, tako glo-
 bok, da iskavci niso ničesar videli in so se
 morali pretipavati od stebra do stebra. Nen-
 nadoma pa se je prikradel skozi odprtino
 v vzhodni steni, oblikovan v podobi Osiri-
 sovega očesa, žarek vzhajajočega solca in
 je obsjati, kakor vsako jutro skozi več tisoč
 let, oltar boginje in prestol, ki je stal pred
 njim. Zagledali so prestol in na njem Neter-
 Tu, njeno egipčansko veličanstvo.

Bila je resnično krasna, ognjevitava po-
 stava sredi teme. Kraljevsko oblačilo, ki ga
 je nosila, je blestelo v solnčni svetlobi, ble-
 stelo je njeno žezlo, njen nakit in urej na
 dvojni kroni, toda bolj ko vse to so blestele
 njene jezne in sijajne oči. Resnično, bilo je
 nekaj tako krasnega v teh očeh, da so vsi
 opazovalci, ki so jo tako nenadno odkrili,
 odstopili, šepetaje si, da na prestolu sedi
 boginja in ne ženska. V svojem miru, svoji
 ponosni lepoti in svojem molku je bila po-
 dobná nesmrtnemu bitju, zmagovavki, ki je
 premagala smrt, ne ženski, ki je toden dni
 umirala v stolpu od lakote.

Umaknili so se, se stiskali med vrati
 in obstali tamkaj, dokler ni jutranja svet-
 loba obsvetila tudi njih. Toda postava na
 prestolu se ni menila zanje, zrla je preko
 njihovih glav, kakor da je izgubljena v
 svoje misli in skrivnosti.

Slednjič se je Kaku opogumil in je re-
 kel Abiju:

»O princ, tu je tvoja nevesta, kakršne
 ni imel še noben mož poprej. Pojdi torej in
 si jo vzemi,« in vsi drugi so ponavljali za
 njim:

»Pojdi, o princ, in si jo vzemi!«

Na ta poziv je princ, da bi ne veljal za
 strahopetnega, stopil naprej, a se je več-
 krat ozrl nazaj, dokler ni prišel do pre-
 stola, kjer je obstal in se poklonil.

Bil je dolgo časa tako sklonjen, dokler
 se ni utrudil, zakaj nič ni vedel, kaj bi re-
 kel. Tedaj pa je nenadoma spregovoril nad
 njim jasen, srebrn glas:

»Kaj počneš tukaj, gospodar Memfide?
 Zakaj nisi v celici, kamor te je bil faraon
 zaprl? O, spominjam se — strežnica Meri-
 tra, tvoja plačana vohunka, te je izpustila,
 kajne? Zakaj je ni tukaj s čarovnikom Ka-
 kujem, ki je izdelal začarano podobo, s ka-
 tero ste faraona umorili? Ali zato, ker se
 mudi pri zdravniku s svojimi hinavskimi
 ustnicami, ki so se preklale nocoj, preden
 si prišel k tistemule Kakuju, da ti razloži
 neke sanje?«

»Kako veš vse to? Ali imaš vohune v
 moji palači, o kraljica?«

»Da, stric moj, v hune imam v tvoji pa-
 lači in vsepovsod. Kar Amen vidi, ve nje-
 gova hči. Sedaj si prišel, da me odvedeš
 kot svojo ženo, kajne? Dobro, čakam te in
 sem pripravljena. Stori, če si upaš!«

»Če si upam? Zakaj bi si ne upal, o
 kraljica?« je odgovoril Abi z dvomečim
 glasom.

»Na to vprašanje moraš sam odgovori-
 ti, grof v Memfidi in podložnih ji pokraji-
 nah. Toda povej mi še prej — zakaj se je
 nocoj brez razloga razletel kristal v Kaku-
 jevi sobi in zakaj verjameš, da ti je Kaku
 razložil pravi pomen tvojih sanj — Kaku,
 ki ne bo nikoli govoril resnice, razen pod
 šibami?«

»Ne vem, kraljica,« je odgovoril Abi,
 »toda s Kakujem se morem pomeniti kas-
 neje na način, ki si ga predložila, če bo
 potreba,« in je svetlo in jezno pogledal ča-
 rovnika.

»Ne, princ Abi, ti ne veš ničesar in

Kaku ne ve ničesar drugega, razen da šibe
 morejo zlomiti kači hrbet, če ne najde zi-
 du, da se skrije vanj,« in je pokazala na
 zvezdoznanca, ki se je splazil v senco.
 »Nihče ne ve ničesar razen mene, ki mi
 Amen podeljuje modrost in odpira pogled
 v bodočnost, in kar vem, hranim zase. Če
 bi bilo drugače, o Abi, bi ti pripovedovala
 reči, da bi ti lasje popolnoma osiveli, in bi
 napovedala Kakuju in vohunki Meritri pla-
 čilo, da bi se jima zdela mučivnica v pri-
 meri z njim mehka pernica. A to ni dovo-
 ljeno in bi tudi ne bilo prijetno poslušati
 ob tej svatovski uri.«

Kaku je v senci momljaj med šklepeta-
 jočimi zobmi mojitve, Abi in njegovi dvor-
 jani pa so strmeli v to strašno kraljico, ka-
 kor strmijo dečki, ki so iskali v trstju jajce
 divjih ptic in so naleteli na leva, preden
 zbežijo. Dvakrat je princ pogledal proti
 vratom v prijetno svetlobo tam zunaj, ker
 se mu je zdela, da se je napolil na temno
 in negotovo cesto, nato pa je rekel:

»Tvoje besede, o kraljica, rečejo ka-
 kor dvorezen meč in zdi se mi, da pušča
 stруп v rani. Povej mi, če si človeško bitje,
 kako je mogoče, da po sedmih dneh lakote
 tvoje telo ni shušalo in se tvoja lepota ni
 zmanjšala? Povej tudi, kdo ti je prinesel to
 krasno oblačilo, ki ga nosiš, v prazni tem-
 pelj in kje je tvoja rednica Asti?«

»Bogovi so me hranili,« je odgovorila
 kraljica prijazno, »in mi prinesli to obleko,
 da bi te bila bolj vredna, o princ. Asto pa
 sem poslala na Ciper, da mi prinese neko
 dišavo, ki jo izdelujejo samo tamkaj in ni-
 kjer drugod. Ne, pozabila sem, že včeraj mi
 je prinesla s Cipra dišavo, ki je sedaj raz-
 lita po mojih laseh; da, danes je v Thebah,
 kjer ima nekaj opraviti zame. Saj ni skriv-
 nost in ti jo hočem povedati — poskrbeti

mora, da se vkleše vsa zgodovina faraono-
 vega umora in izdajstva v prvi sobi njego-
 ve grobnice.«

Pri teh čarodejnih in zloslutih besedah
 je vsej družbi upadel pogum, tako da so se
 začeli umikati proti vratom, in Abi je šel z
 njimi.

»Kaj!« je zavpila kraljica z boleznim
 glasom, ki je pa vedar bil poln posmeha.
 »Ali me hočeš pustiti samo? Ali te plaši
 moja moč in modrost? Ah, ne morem ti po-
 magati, zakaj če se poln vrč pevrne, teče
 vino iz njega, in če deneš luč za alabaster,
 se bo beli kamen svetil. Saj bi vendar bila
 primerno okrasje kraljevski palači, celo
 palači takega kralja, kakršen boš ti, o Abi,
 ki te Osiris ljubi. Glej, plesala in pela ti
 bom, kakor sem nekoč pela princu iz Keša,
 dokler mu ni Ramesov meč vzel življenja,
 tako da me boš mogel oceniti, Abi, ti, ki si
 gledal že marsikatero lepo žensko.«

Ko je izgovorila, je zelo počasi, tako
 počasi, da so nje gibanje komaj zaznali,
 zdrknila s prestola, se postavila predenj in
 začela premikati noge in telo ter jim peti
 pesem.

Besed njenih pesmi se ni mogel po-
 zneje nihče več spomniti, toda vsem, kar
 jih je bilo tam navzočih, je odprla pot v
 srce in jim je priklicala pred oči njih mla-
 dost. Ženska, ki jo je kdo najbolj ljubil, je
 tam plesala in ga božala s svojimi nežnimi
 rokami; besede, ki jih je pela, so bile pri-
 kazni, ki mu jih je smrt šepetala v uho.
 Celo Abiju, staremu, zvijače vajenemu Abi-
 ju, ki ga ni bilo lahko zvoditi za nos, so se
 prikazale te podobe, čeprav se mu je zdela,
 da ga vodi lepa pevka v prepado; ko je pre-
 nehala peti, se mu je zazdelo, kakor da je
 izginila, in da je skočil za njo — v oblake
 megla, ki so se kupičili na dnu prepada.

Vodne turbine

za vse razmere s hidraulično-hidro-
stimi in elektro-odpornimi regulatorji

Do sedaj je postavljenih čez 3000 turbin s ca. 3.700.000 k. s. — Dalje izdeluje zatvornice, jezove, vse stroje za papirnice in celulozne in karton. tovarne, stroje za užgalice, transmisije itd. Znano solidni proizvodi in prvovrstne konstrukcije! Zastopnik: Inž. G. ZEMANEK, Ljubljana, Gorupova ul. 17. Tel. 621.

dobavlja: strojna tovarna in livarna
J. M. Voith
ST. PÖLTEN in Heidenhelm.

Med dobrimi najboljši so:
PFÄFF šivalni stroji
za rodbno, obrt in industrijo.

Večletna garancija.
Pouk v vezen u brezplačen.
Solidne cene in ugodni plačilni pogoji.
IGN. VOK
LJUBLJANA • CELJE • NOVOMESTO
Sodna ul. 7 • Kralja Petra c. 33 • Glavni trg

NAJSOLIDNEJŠA in PRIPOROČLJIVA

manufakturna trgovina

z največjo izbiro SUKNA, HLACEVINE, TISKOVIN, PLATNA za vse vrste perila in vsakovrstnega modnega blaga je znana trrdka

FELIX SKRABL — MARIBOR
GOSPOSKA ULICA 11.

SUKNO

kamgarn in ševjot za moške in ženske obleke, belo, pisano in rjavo platno, cefir, hlačevino, tiskanino in razno manufakturno, kupite najceneje in v velikanski izbiri v novo urajeni in prozidani veletrgovini **R. Stermecki, Celje št. 330.** Ilustrovani cenik za čevlje, klobuke, obleke, perilo odese, lasostrižnike, britve in tisoče drugih predmetov se pošlje vsakemu zastopniku! — Vzorci proti odškodnini! — Trgovci engros cene!

Za Božič

priporoča

Nova založba

r. z. z. o. z. v Ljubljani, Kongresni trg št. 19
kot primerna darila sledeče knjige lastne založbe: Cankar Ivan, Podobe iz sanj; Cankar Izidor, Obiski; Debevc, Vzori in boji; Euripides, Bratski spor; Finžgar, Zbrani spisi IV.; Herman-Bradač, Ivančkov sveti večer; Jaklič, Ljudske povesti; Majcen, Kasija; Mole, Tristan ex Siberia; Shakespeare, Beneški trgovec in Julij Cezar; Sophokles, Kralj Oidipus; Stele, Oris zgodovine umetnosti pri Slovencih.

Finžgar, Zbrani spisi (za božič) izide V. zvezek. Prerokovanje. — Razen teh ima v zalogi leposlovne in šolske knjige, tudi tujih slovstev, v bogatem izboru.

Umetna gnojila

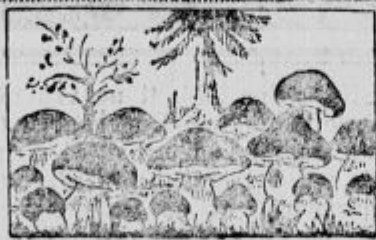
tomaževo žlindro, superfosfat, kalijevo sol, kakor tudi modro galico, žveplo, ralijs

ima vedno v zalogi in dobavlja v vagonih in posameznih originalnih vrečah po konkurenčnih cenah

„Zora“, družba z o. z. v Ljubljani.
Kralja Petra trg 2.

Slovensko-italijanski slovar.

Obsega 404 strani in okrog 50.000 besed. Oblika enaka kakor italijansko-slovenski del. Cena 70 Din trdo vezan. Prodaja KATOLIŠKA KNJIGARNA V GORICI.

Gobe, orehe, rižavi, zeloni, beli
nižol
kupi je

GLIVA LJUBLJANA

Gospodarska cesta 3. -- Wolfova ulica 12.

STROJNA TOVARNA in LIVARNE d. d. v Ljubljani

ZVONARNA

ustanovljena leta 1767., dobavlja priznana prvovrstne bronaste ZVONOVE čistih glasov po konkurenčnih cenah v kratkih rokih.

Zahtevajte cenik!

Božično nagradno tekmovanje

300 nagrad

v skupni vrednosti

1,000.000 dinarjev.

300 nagrad

v skupni vrednosti

1,000.000 dinarjev.

Nagrade:

- 1 nov Torino Fiat-auto za šest oseb.
- 1 " Torino Fiat-auto za štiri osebe (T. 501).
- 1 nova kompletna spalna oprava z dvema posteljnima iz črešnjevca lesa, izdelak Botke in Ehrman, Zagreb.
- 1 " kompletna jedilna soba iz hrastovine, izdelak Botke in Ehrman, Zagreb.
- 1 " kompletna pisalna soba iz hrastovine, izdelak Botke in Ehrman, Zagreb.
- 1 nov Ehrbahr glasovir (salonski glasovir).
- 1 nova klubna garnitura iz usnja.
- 1 novo motorno kolo 5 HP.
- 1 nova velika perzijska preproga (Afganistan).
- 1 nov pisalni stroj Underwood.
- 2 nova urejena ženska toaletna potna kovčega iz usnja.
- 2 novi manjši motorni kolesi.
- 2 nova Singer šivalna stroja.
- 2 " pianina.
- 2 novi kompletni kuhinjski opravi.
- 5 novih porcelanskih servicev za 12 oseb.
- 5 " gramofonov, vsak z 10 najnovejšimi Shymmy ploščami
- 5 " fotografskih aparatov.
- 5 " velikih kovčegov za potno prtljago.
- 5 " velikih medenih električnih lestencev.
- 5 " manjših perzijskih preprog (Sbirvan ali slično).
- 5 " ženskih toaletnih garnitur iz kristalnega stekla.
- 5 " velikih gardinier iz kristalnega stekla.
- 5 " velikih vaz iz kristalnega stekla.
- 5 " velikih naslanjačev z gobelin-blagom prevlečenih.
- 10 " velikih usnatih ročnih kovčegov.
- 10 " manjših usnatih ročnih kovčegov.
- 10 " zlatih ženskih zapestnih ur.
- 10 " moških zlatih ur.
- 10 " porcelanskih servicev za šest oseb.
- 10 " porcelanskih servicev za črno kavo za 12 oseb.
- 10 " novih bicikljev.
- 10 " stoječih električnih svetilk.
- 10 " pirotskih preprog.
- 10 " porcelanskih servicev za črno kavo za šest oseb
- 20 " srebrnih doz za cigarete.
- 20 " moških zlatih verižic za ura.
- 30 " ženskih zlatih zapestnic.
- 30 " moških usnatih listnic.
- 30 " ženskih usnatih ristikulov.

Upoštevali današnje težke ekonomske razmere, vsled katerih je novo osnovanje trdkam nemogoče s svojimi še tako dobrimi proizvodi prodreti v javnost, boreč se z veliko konkurenco, poskušamo na ta reklamni način seznaniti široko publiko z našimi prvovrstnimi parfumi, kateri so po strokovnjakih ter po najnovejših francoskih metodah in receptih prirejani. Saj nam ni potreba uvoziti parfumerije iz inozemstva, ko moremo v domovini isto doseči. V to reklamno svrhu razpisujemo sledeče tekmovanje z gori navedenimi nagradami, katere so obenem najlepša božična darila.

I. UGANKA.

Iz sledečih zlogov sestavi štiri besede spodaj navedenega pomena:

- A — ta — nav — I — dam — me — Du — ri — li — A — ja — ka —
1. A — — — — — Del sveta (Kontinent).
 2. I — — — — — Država ob Jadranskem morju.
 3. D — — — — — Največja reka v Jugoslaviji.
 4. A — — — — — Prvi človek na svetu.

II. POGOJI ZA TEKMOVANJE.

1. Tekmuje lahko vsak tu- in inozemec.
2. Vsak tekmovalci mora rešiti uganko točke I. in rešitev poslati v zaprti kuverti z rekomandiranim pismom na enega spodaj navedenih naslovov, a na kuverti mora naznačiti besedi: »Nagradno tekmovanje.«
3. V tem pismu se mora izven rešene uganke navesti krstno in rodbinsko ime in točen naslov tekmovalca.
4. Vsak tekmovalci je obenem kupec ene steklenice parfuma našega proizvoda, raditega naj v to svrhu priloži pismu, ali pa doznači po poštni nakaznici na spodaj označeni naslov znesek Din 60.— (nikakor pa v kolekih ali znakah).
5. V to reklamno svrhu stavljam za sedaj v promet pet vrst prvovrstnih parfumov in sicer: «Lypre», «Jocke-Club», «Mon Caprice», «Prince of Wales», «Ylang Ylang». Vsak tekmovalci blagovoli naznačiti, katero teh vrst naj se mu pošlje.

III. SPLOŠNA DOLOČILA.

- a) Tekma se prične dne 20. oktobra 1924 in se zaključuje 23. decembra 1924 ter morajo pisma z rešenjem in denarno pošiljativo najpozneje do tega termina prispeti na enega spodaj navedenih naslovov. Rešitve, katere dospejo po 23. decembru 1924, ne pridejo v poštev.
- b) Vsaka pravilna rešitev dobi tekočo številko, katere se tekmovalcem pošlje s steklenico parfuma. Zrebanje se vrši 24. decembra 1924 ob navzočnosti in v pisarni javnega bilježnika (notarja) Milana Mihaljinca v Zagrebu. Rezultat zrebanja se bo razglasil tekom osem dni v časopisih; razen tega se bo vsak dobitnik pismeno obvestil, dobitniki prvih desetih nagrad brzojavno. — Oni, katerih rešitev ni pravilna, ali katerih znesek Din 60.— ni prispel, ne sodelujejo pri dobitkih, vendar v kolikor je znesek Din 60.— vplačan, se bo dobitniku parfum postal ne glede na to, ali je uganke dobro ali slabo rešena. — Nagrade se delijo dobitnikom osem dni po zrebanju. — Nagradni načrt je izdelan na podlagi 60.000 tekmovalcev in se bo za slučaj manjšega števila razdelilo sorazmerno manjše število nagrad.
- c) Naročene steklenice parfuma se pošljejo tekmovalcem s plačano poštnino.
- d) Vsak tekmovalci se izjavi sporazumno z navedenimi pogoji.
- e) Pisma z rešitvijo in denarne pošiljave naj se pošiljajo na naslov: Kr. javni notar Milan Mihaljinec, Zagreb, Ilica 39, ali pa na naslov firme.
- f) Vse nagrade so novo kupljeni prvovrstni predmeti, katerih del bo razstavljen v Zagrebu v izložbi tvrde Braća Fussmann v veži Apolo-kina.

Zagreb, dne 19. oktobra 1924.

AIDA,
proizvodnja parfumerije,
ZAGREB — B-cesta 19 a.

Najboljša reklama
so inserati v „Slovencu“!

KOŽUHOVINA

VSEH VRST NA IZBIRO PRI
L. ROT, krznarstvo — LJUBLJANA —
STROJENJE, BARVANJE in IZDELAVA KOŽUHOVINE

Naprodaj velik gozd

največ bukve, cirka 6 km od postaje, cel ali parceliran, kakor tudi

malo posestvo

10 oralov, 10 minut od postaje. — Cenj. ponudbe ozir. vprašanja na upravo lista pod »GOTOVINA« št. 7807.

SODE

za vino, pivo, žganje in olje, prvovrstne izdeluje in dobavlja h tro sodno in najcenejše mehanična sodarska delavnica

R. PICHLEBJA SIN, MARIBOR
Francišškanska ul. 11, v meroizkusnem uradu.

Iz lesa s seboj prinesenega, se izdelujejo vsakovrstni sodi takoj.
Popravila hitro in pri zmernih cenah.

Tovarna vijakov

Splošne stavbene družbe **MARIBOR**
Aleksandrova cesta št. 12

Vijaki za les vsake vrste in vsake velikosti, zakovice za pločevino, iz medenine, železa, bakra in aluminija itd.

TALMONE ČOKOLADA

Glavno zastopstvo in skladišče po tovarniški ceni **Rade Kundić, Zagreb** Samostanska ulica št. 1. Telefon 8-90.